

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKEGA GLASA IN NOVEGA LISTA 11. JANUARJA 1996

NI RAZLOGOV ZA VOLILNO NEUDELEŽBO

DRAGO LEGIŠA

"Letošnja volilna propaganda mi gre zares strašno na živce. Takoj izključim televizor, kakor hitro se na ekranu pojavi takšen ali drugačen agitator, že zdavnaj pa sem sklenil, da 21. aprila ne pojdem na volišče". Tako nam je zaupal že marsikateri italijanski znanec. Kot labko beremo v italijanskem dnevnem in periodičnem tisku, se precejšen odstotek upravičencev ne namerava udeležiti skorajšnjih političnih volitev, češ da se jim je politika kratkomalo zastudila.

Če je neudeležba velika skušnjava za italijanske volivce, kaj najsi šele v tem pogledu mislijo naši slovenski volivci, ko nimajo nobenega trdnega jamstva, da bo kandidat slovenske narodnosti tudi izvoljen v rimski parlament!

Razlogi za neudeležbo pri volitvah so sicer razumljivi, a naš slovenski volivec gotovo ne bi politično modro ravnal, če ga čez dober teden ne bi bilo na volišču.

Zakaj? Predvsem zato, ker bi izgubil odlično priložnost za glasen protest zoper sedanji krivični volilni red, ki naši slovenski narodnostni skupnosti v Italiji ne zagotavlja pravice do lastnega zastopstva v rimskem parlamentu. Gre za krivico, ki se naši slovenski manjšini godi že v vsem povojnem času. V tem pogledu je mlada republika Slovenija - pa naj ji iz Rima le delijo lekcije o demokraciji - zares za zgled, saj je v njenem parlamentu od osamosvojitve dalje od italijanske manjšine izvoljeni poslanec (isto velja za madžarsko manjšino), in sicer ne glede na število italijanskih volilnih upravičencev na ozemlju Slovenije. Slovenski volivci v Italiji se torej moramo množično udeležiti volitev, ker bomo tako omogočili izvolitev kandidatov, ki se bodo v novem parlamentu zavzeli, da bo to naše ključno vprašanje končno pravično urejeno.

Vprašanje slovenskega izvoljenega manjšinskega zastopstva je aktualno ne le v osrednjem italijanskem zakonodajnem zboru, temveč tudi v deželni svetovi Furlanije-Juljske krajine, kar boleče čutimo takorekoč vsak dan. Zato bomo z množično udeležbo pri skorajšnjih državnozbornih volitvah s prstom pokazali tudi na to budo rano v volilni zakonodaji in celotno demokratično javnost doma in po svetu opozorili, da je treba do prihodnjih deželnih volitev z ustreznim zakonom zagotoviti naši narodni manjšini izvolitev lastnega zastopstva v deželni zbor Furlanije-Juljske krajine.

Zdaj pa še besedo, komur pravi, da se mu je politika zastudila. Najstarejši še aktivni italijanski časnikar je pred leti napisal, da se sicer udeležuje volitev, a da si vsakokrat s prstoma zapre obe nosnici. Tako neznošno smrdi! Niti pred leti pa ni šlo in niti sedaj ne gre za politiko v pravem pomenu te besede, t.j. za skrb za javno blaginjo, ampak za degeneracijo oz. izroditev politike.

Zato bomo v nedeljo, 21. t.m., množično šli na volišča in tako prispevali k izvolitvi kandidatov, ki razumejo naše pravkar omenjene skrbi in našo stisko ter jamčijo, da se bodo zavzemali za odpravo vzrokov teh naših skrbi in naše stiske.

STRAN 2

IZREDNO POMEMBNO SREČANJE

SLOVENSKO ŠOLSTVO PRED NOVIMI IZZIVI

JURIJ PALJK

V sredo, 3. aprila, je bil v Gorici posvet z naslovom **Nova izhodišča za razvoj manjšinske šole v tretjem tisočletju.**

Debatni večer je pripravil Sindikat slovenske šole na Goriškem in tudi iztočnice, ki jih je na začetku podal tajnik prof. Livio Semolič, so se tikale predvsem slovenske šole na Goriškem, pa čeprav so težave šol precej podobne tistim iz Trsta.

Prof. Semolič se je na glas vprašal, kako opredeliti slovensko šolo v sedanjem trenutku, ki ni rožnat; predvsem pa je dejal, da se vedemo tako, kot da bi še živeli v post-industrijski družbi, medtem ko smo že krepko v post-moderni družbi, ki zahteva od šole nove izzive in odgovore. Po Semoličevem mnenju je v prostoru med popolno negibnostjo-imobilnostjo in optimalno rešitvijo za slovensko šolo dovolj manevrskega prostora za vse, ki jim je slovenska šola pri srcu. Prav zato je po njegovem mnenju odločilno predvsem to, da se vsi slovenski dejavni ljudje začno zanimati za slovensko šolo in ji skušajo pomagati premostiti krizni trenutek, v katerem se je znašla.

Tadeusz Kantor, *Mrtvi razred*. Mrtvi razred tudi pri nas?

Prof. Marinka Pertot, ki je zaposlena na inštitutu IRRSAE, se pravi na Deželni inštitutu za proučevanje šolske problematike in za eksperimentacijo na šolah, je govorila na temo *Italijanski šolski sistem v fazi prenove: Novi izzivi in nove možnosti za razvoj slovenskih višjih šol*. Prof. Pertotova je dejala, da je naš šolski sistem zelo boleča tema, kajti naše šole potrebujejo korenite spremembe. Nadalje je govorila o eksperimentiranju na šolah in prednostih eksperimentiranja, zavzela pa se je za šolske prenove, v katerih bi sodelovali predvsem slovenski šolniki, saj se lahko zgodi, da bodo odločitve z vrha, torej iz Rima, pogojevale vse spremembe v slovenskem šolstvu. Naša šola pa ima svoje lastne zahteve in tudi svojo specifikko. Prav zato bi bilo zelo žalostno, da bi

pri spremembah v naših šolah ne sodelovali sami Slovenci in bi mi ministrstvu za šolstvo ne predlagali ustreznih sprememb. Prof. Pertotova pa je tudi povedala, da je sedaj ključni trenutek za spremembo in posodobitev slovenskih šol, in se obenem potožila, ker slovenski šolniki nimajo sogovornika v Rimu, kjer jih nihče ne posluša. Dejala je, da bi se morali vprašati, katere so tiste šole, ki so manjšini potrebne in so obenem tudi odraz zahtev in razmer teritorija, na katerem živimo Slovenci. Pozvala je vse prisotne, naj skupno pripravijo dober projekt za slovensko šolo tretjega tisočletja, načrt, ki ga bodo kasneje predstavili v Rimu.

Prof. Aldo Rupel je govoril o analizi demografskega razvoja goriškega območja, ki jo je opravil dr.

Milan Bufon (za SLORI), katerega pa ni bilo v Gorici. Prof. Rupel je navedel zelo suhe in skrajno dramatične podatke, ki pa so odraz stanja na Goriškem. Potencial vpisov v prve razrede višjih šol na Goriškem se suče okrog številke 46 dijakov, se pravi, da jih je za slaba dva razreda in pol. Po mnenju prof. Rupla si na Goriškem ne smemo delati utvar za prihodnost, saj se bo ta številka, če bo šlo seveda vse po sreči, ponavljala vsaj še naslednjih osem let. Ko je govoril o šolstvu na Goriškem, je dejal, da smo Slovenci na Goriškem po vojni izgubili 9 osnovnih šol, saj smo jih imeli 18, sedaj pa jih deluje le še 9. Prof. Rupel je tudi dejal, da ni realno, da bomo na Goriškem obdržali vse višje šole, ki jih sedaj imamo. Zavzel pa se je za odprtje novih in sodobnejših višjih šol, med katerimi je omenil prevajalsko smer. Nakazal pa je tudi velike probleme pri zaposlovanju naših dijakov po končani šoli v trenutku, ko bo Slovenija vstopila v Evropsko unijo.

Igor Orel je v imenu Slovenskega gospodarskega združenja iz Gorice govoril na temo *Potreba po novih profesionalnih profilih v obmejnem pasu*. V krizi je ves institucionalni sistem šolstva, je dejal Orel, in zato so tudi nujne reforme, ki morajo biti pozorne tudi na potrebe gospodarskega trga. Tudi slovenska šola mora biti pozorna na to.

STRAN 10

02 Ivo Jevnikar
DVA DOKUMENTA

Janez Pavel II. je na Veliko noč dvignil glas v bran miru. Bliža se dan, ko bo sv. oče stopil na slovensko zemljo.

03 intervju
PROF. PAVLE MERKU'

05 Jurij Paljk
BLIŽA SE OBISK SV. OČETA

06 Lev Detela
UMRL IGOR ŠENTJURC

08 ANKETA SSK

09 L.P.
25 LET SLOVENSKEGA ŠOPKA

11 Danijel Devetak
ALESSIO STASI - FLAJBANOV NAGRAJENEC

12 A.B.
POIGRAVANJE S ČEDERMACI

13 M.V.
ZLATOMAŠNIKI NA PRIMORSKEM

14 Danilo Čotar
OLJKA, NAŠA SPREMLJEVALKA - II. DEL

15 M.K.
35-LETNICA OLYMPIE

VSEBINA

POMEMBNA DOKUMENTA IZ RIMA IN LJUBLJANE

IVO JEVIKAR

SSK ZA PODPORO OLJKI

Pred dnevi se je zbralo ožje deželno tajništvo SSK in med drugim obravnavalo priprave na skorajšnje parlamentarne volitve. Tajništvo je potrdilo sodelovanje v koaliciji levosredinskega zavezništva Oljke v že večkrat izraženem prepričanju, da le-to nudi večja jamstva za demokratični razvoj italijanske družbe, za uravnovešeno gospodarstvo in socialno rast države v okviru evropskih in še širših integracijskih procesov, pa tudi za obstoj in razvoj narodnostnih manjšin in še posebej slovenske.

SSk zato poziva slovenske volivce, naj na skorajšnjih volitvah podprejo kandidate Oljke. To je jasno navodilo za volitve senata in večinskega dela poslanske zbornice. Toda 21. aprila bomo na voliščih prejeli še tretjo glasovnico, in sicer za t.i. proporcni del poslanske zbornice. V okviru Oljke so se za ta del volitev v Furlaniji-Juljski krajini predstavile tri liste, in sicer listi DSL in Zelenih ter Lista za Prodiya, v kateri med drugim nastopata Ljudska stranka Italije (PPI) in Južnotirolska ljudska

stranka (SVP), kot je razvidno tudi iz sestave simbola. Omeniti velja, da izven te koalicije najdemo slovensko ime na listi SKP, ki zasluži pozornost slovenskih volilcev. SSK se je vsekakor odločila, da v okviru Oljke podpre Listo za Prodiya, in to na osnovi dogovora, ki ga je sklenila 30. marca v Bocnu s PPI in SVP. Dogovor so podpisali politični tajniki treh strank Gerardo Bianco, Siegfried Brugger in Martin Breclj.

Prejšnji teden sta v Rimu in Ljubljani prišla na dan pomembna dokumenta o manjšinah. Odbor Državnega zbora za mednarodne odnose je v sredo, 3. aprila, odobril Predlog resolucije o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov Republike Slovenije. V kratkem naj bi o njem glasoval še Državni zbor na plenarnem zasedanju.

Osrednji urad za vprašanja manjšin in narodnih manjšin na italijanskem notranjem ministrstvu pa je v torek, 2. aprila, predstavil še eno študijo o manjšinski problematiki, 450 strani debelo razmnoženino o varstvu kulturnih vidikov in potreb narodnih manjšin v Evropi.

V obeh primerih gre za dragoceni dejanjki tako načelnega kot uporabnega pomena.

Najprej študija notranjega ministrstva. Osrednji urad za obmejna območja in narodne manjšine, ki ga vodi prefekt dr. Antonio Farrace in ima sedež v Ul. Balbo v Rimu, se deli na dva oddelka: za obmejna območja (vodi ga dr. Giuseppe Serafino; pred nedavnim je izdal zajeten pregled položaja na mejah in pri manjšinah *Monitoraggio sulle zone di confine*) in za jezikovne manjšine ter skupnosti, ki so že dolgo priseljene. Tega vodi dr. Giuseppe Mario Scalia. Od januarja 1994 do danes je izdal že štiri pomembne študije. Zadnja analizira nekatere evropske konvencije in druge listine, ki govorijo o pravicah narodnih manjšin. K temu ali onemu vidiku publikacije bi lahko ugovarjali, vendar je treba tu poudariti, da so vse omenjene študije nedvomno "na strani manjšin". O njih govorijo kot o bogastvu, ki ga je treba ščititi in ovrednotiti. Tako izzveni tudi uvodna beseda notranjega ministra Coronasa. Poleg tega je tudi opozorilo na dokumente in zahteve manjšin, ki prihaja s tistega najvišjega pristojnega mesta, ki je nekoč veljalo za sedež nenaklonjene obravnave manjšinske problematike.

Resolucija, ki naj bi jo dokončno sprejel slovenski parlament, pa izpričuje državniški odnos političnih sil v Sloveniji do zamejcev. Listina se "kuha" že dalj časa. Delovna skupina Odbora za mednarodne odnose je svoj osnutek dodelala 21. decembra lani, potem ko se je zvrstilo več posvetov. Različne manjšinske komponente iz Italije, Avstrije in Madžarske so nato poslale svoje pripombe. Kljub nekaterim ostrim polemikam je bilo delno spremenjeno besedilo sprejeto prejšnji teden.

Gre za načelen dokument, ki kaže na jasno zavest o dolžnostih matice do zamejstva, nekoliko manj pa govori o mehanizmih, ki naj tudi znotraj matice iz dneva v dan gradijo "skupni slovenski (ne samo kulturni!) prostor". Tudi ni omenjena

nujnost izdaje izvršilnih norm za uresničenje ustavnega določila (5. čl.) o pravicah Slovencev brez slovenskega državljanstva.

Dokument med slovenske manjšine izrecno vključuje tudi Slovence na Hrvaškem ("zlasti v Istri, Gorskem Kotarju in Medmurju").

Zaradi posebnih pogledov nekaterih manjšinskih levičarskih komponent sta bili v odboru sporni zlasti dve točki, ki pa sta v bistvu ostali v dokumentu. Ob priznavanju avtonomnosti in politične subjektivitete slovenskih manjšin listina "pozdravlja prizadevanja manjšinskih političnih organizacij v posameznih sosednjih državah za demokratično izvoljeno skupno zastopstvo". Poleg tega podpira "napore za zajamčeno zastopstvo predstavnikov avtohtonih manjšin v zakonodajnih in drugih političnih ter upravnih telesih".

V ostalem obširno govori o finančni pomoči za manjšine, o pomenu gospodarstva, šolstva, znanosti, kulture in prometnih ter telekomunikacijskih zvez. Če bo predlog prodril, bo tu med drugim novost ustanovitev posebnega sklada za gospodarsko sodelovanje s slovenskimi manjšinami.

Pomemben del dokumenta je posvečen porazdelitvi pristojnosti med organi Republike Slovenije. Tudi tu je več novih predlogov. Poudarjena je nujnost po usklajenem in načrtnem delu. Stranke bodo iskale soglasje o temeljnih načelih politike do slovenskih manjšin. Pri predsedniku republike naj bi ustanovili posvetovalni organ, v katerega naj bi pritegnili tudi zastopnike slovenske znanosti, kulture in gospodarstva ter zastopnike samih manjšin.

Pri tem je prišlo do razhajanj, ali je tako posvetovalno telo pri predsedniku republike učinkovito. Iz duha tega dela dokumenta bi se dalo razumeti, da gre za oblikovanje skupnih pogledov tako politične kot civilne družbe, tako matice kot zamejstva, na temeljna vprašanja, torej za forum z visoko moralno vlogo.

Posvet z manjšinami pa ni predviden še tam, kjer je ravno tako nujen, ko gre za bolj praktična in sprotna vprašanja, torej pri zakonodajni in izvršni oblasti.

Predlog resolucije govori o tem, da je za temeljno politiko glede manjšin pristojen Državni zbor, ki naj ustanovi v ta namen "posebno delovno telo". Za izvajanje pa je pristojna vlada, ki naj za to imenuje "ministra brez listnice". Tu ni jasno, ali bi razpolagal s stalno, strokovno in krepko strukturo, uradom, da bi lahko opravljal vse svoje dolžnosti. Žal pa tudi ni predviden kak sosvet ali "kontaktni odbor" s predstavniki manjšin.

Ker dokument še ni bil dokončno sprejet, je morda možna še kaka izboljšava.

SPORAZUM PPI, SSK IN SVP

"Dne 30. marca so se v Bocnu sestale delegacije PPI, SSK in SVP. Predstavniki PPI in SSK so potrdili sodelovanje v Oljki in torej tudi podporo skupnim kandidatom koalicije za večinski del poslanske zbornice in za senat. Stranki sta prav tako potrdili namen, da bosta spoštovali programsko izbiro Oljke. Kar zadeva problematiko narodnostnih manjšin, sta poudarili veljavnost resolucij in amandmajev, ki so jih sprejele pokrajinske programske konference v Vidmu, Gorici in Trstu. Glede problematike slovenske manjšine sta se stranki dogovorili, da se bosta v bodoče redno medsebojno posvetovali.

Predstavniki PPI, SSK in SVP so nadalje z zadovoljstvom vzeli na znanje sporazum, ki so ga sklenile PPI in druge stranke s SVP za izvolitev proporcionalnega dela poslanske zbornice, kar se odraža tudi v prisotnosti simbola slednje v skupnem simbolu Liste za Prodiya na vsedržavni ravni. SSK, tradicionalna predstavnica slovenskih demokratov v Italiji, je zagotovila podporo kandidatu te liste v Furlaniji-Juljski krajini, potem ko je z zadovoljstvom vzela na znanje obveze PPI in SVP glede zahteve po čimprejšnji odobritvi pravičnega zaščitnega zakona za slovensko manjšino v novi zakonodajni dobi, kakor tudi glede zahteve po zagotovitvi Slovencev v Italiji pravico do zastopanosti v izvoljenih telesih, ki so zanje merodajna."

GERARDO BIANCO, SIEGFRIED BRUGGER, MARTIN BRECLJ

ZDAJ CONTRADA, NATO ANDREOTTI?

Sodišče v Palermu je obsodilo na 10-letno ječo visokega funkcionarja tajne obveščevalne službe Sisde dr. Contrado, ker je od zunaj sodeloval z mafijo. Glavne priče proti obtožencu so bili t.i. "skesani mafijci".

V italijanski javnosti se je po tej obsodbi precej razširilo mnenje, da je bila obravnava v Palermu dejansko uvod v drugo, in sicer politično zdaleč bolj odmevno kazensko obravnavo zoper gotovo najbolj znanega italijanskega politika, 77-letnega do-

smrtnega senatorja Giulia Andreottija. Tega bremenijo enake obtožbe, "prvo violino" pa tudi v tem primeru igrajo skesani mafijci. Bo Andreottija doletela enaka usoda kot Contrado?

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMIAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT IN OBLIKOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

Slovenija in Evropska zveza

Predsednik slovenske vlade Drnovšek si prizadeva, da bi Državni zbor dosegel čimvečji konsenz glede zunanje politike in predvsem glede pridruženega oziroma polnopravnega članstva Slovenije v Evropski zvezi. Odbor za mednarodne odnose je zavrnil t.i. španski predlog o pridruženem članstvu, Državni zbor je nato razpravo prekinil zaradi nesklepčnosti. Zato je predsednik vlade vzel zadevo v svoje roke in skuša na pogovorih s predstavniki vseh parlamentarnih strank doseči soglasje glede tako kočljivega, a pomembnega vprašanja.

ZDA in Bosna

Huda letalska nesreča pri Dubrovniku, pri kateri je izgubilo življenje 35 ameriških državljanov, med njimi minister za trgovino Brown, ne bo v ničemer vplivala na ameriško politiko sodelovanja pri obnovi Bosne in Hercegovine. Tako je izjavil predsednik Clinton, ki ga je tragična smrt enega svojih najožjih sodelavcev, kot je bil minister Brown, hudo prizadela. Do zdaj še niso znani vzroki nesreče, pri kateri je vojaško letalo treščilo v hrib le nekaj kilometrov od dubrovniškega letališča.

INTERVJU / PROF. PAVLE MERKU'

ČAR JEZIKA - ČAR GLASU

"Manjšinski ljudje imamo kak vzgib več kot drugi"

MARKO TAVČAR

Veliko zanimanj in veliko talentov Vam je bilo danih že v zibelki. Te dni, ko je izšla zgoščenka z izborom Vaših zborovskih pesmi v izvedbi APZ Tone Tomšič, pa smo prebrali v spremni besedi, ki ste jo sami napisali, da je za Vas "čar človeškega glasu močnejši od kateregakoli glasbila". Je to mogoče tako, ker ste kot etnograf in jezikoslovec pozorni na jezik?

Nikakor ne! Čar jezika je drugotne narave in gotovo vpliva na doživetje, a zato tudi na domišljanje glasbe. Čar glasu pa je prvinske narave: sam človek z deli svojega telesa (prepona, pljuča, grlo, ustna in nosna votlina, ustnice) in s soudeležbo celotnega telesa in vse svoje biti ustvarja glasbo neposredno, zato tudi z veliko tanjšimi niansami in globljo prepričljivostjo, kakor to omogoča mehanski posrednik "glasbilo".

Med besedili, ki ste jih uglasbili, je veliko takih z izrazito eksistencialno vsebino. Katera besedila Vas nagovorijo?

V poeziji sem vedno iskal prvenstveno odgovore na vprašanja, ki nam jih postavlja življenje, izražene seveda z močnim pričevanjskim nabojem: našel

sem jih pri Kosovelu, Makarovičevi, Kuntnerju, a tudi pri Prešernu, Jenku z zvenom slovenske besede, pri Betocchiju, Zanieru, Morandiniju, Bacareddi in Casuli z zvenom drugih jezikov; vendar sem se včasih rad prepustil tudi trenutnemu razpoloženju ali opisu. Poezija je neskončno bogata in vsakdo lahko najde v njej kruh za svoje zobe. Mnogo pesniških besedil bi rad uglasbil, pa jim nisem bil kos. Zato sem se pogostoma zatekel k pesnikom, ki sem jih čutil zelo blizu in njihova beseda je sama sprožila v meni potrebo, da se ji pridružim s svojo glasbo.

Messa da Requiem "Pro felici mei transitu": molitev za lepo smrt je gotovo lepa krščanska drža. Čutili je, da ste skušali uglasbiti ta pozitivni odnos do tega za vsakega človeka neizbežnega trenutka. Ob tej maši pa ste uglasbili še nekaj drugih cerkvenih in evangeljskih besedil, da ne govorimo o priredbah ljudskih pesmi na podobno vsebino. Kakšen je Vaš odnos do te zvrsti v glasbi?

Prav takšen je kot do vsake druge glasbene zvrsti, se pravi odgovoren. Imam se za kristjana; moja vera pogojuje moje stališče do bivanjskih vprašanj; pri tem me pritegujejo predvsem trije misteriji: misterij rojstva, trpljenja in smrti. Vsa nabožna besedila, ki

so pritegnila mojo pozornost, govorijo o teh treh (tudi bivanjskih) misterijih. Vanje sem se zamislil prej z evangeljskim kakor s cerkvenim ključem.

Rekli smo, da ste tudi jezikoslovec. Kot beremo, se še zlasti ukvarjate z imenoslovjem. Tržaški arhivski viri so, kot kaže, izredno dragoceni za tovrstne raziskave. Kaj menite o tem raziskovalnem področju, kakšen pomen ima za slovensko jezikoslovje in ali bi bilo primerno spodbujati in kako organizirati tovrstne raziskave?

Skozi tržaške arhive smo izvedeli, da je nastal slovenski priimek v Trstu dolgo prej kot v preostalem slovenskem prostoru (1275 Kalac, danes Kalc); spoznali smo stotine slovenskih osebnih imen, vzdevkov in priimkov, ki so jih v srednjem veku nosili Tržičani in Tržačanke, a tudi drugi Slovenci, ki so se mudili v našem mestu (ganjen sem bil, ko sem bral ime Sončica Ščedenke, ki je sredi 14. stoletja živela v Trstu; to ime sem dotlej

poznal le iz ljudske pesmi); ugotovili smo, da pišejo do srede 15. stoletja tržaški notarji in kanoniki slovenska imena krajev daleč okoli mesta, medtem ko rabijo nemški viri nemške oblike za ista krajevna imena; s tem gradivom smo lahko izpopolnili Ramovševa dognanja izpred 70 let o zgodovini in razvoju slovenskega jezika na zahodu. Tržaški arhivi nam namreč omogočajo, da z doslej nesluteno bogatim gradivom širimo vednosti o naši zgodovini ne samo v jadranskem mestu in v njegovi neposredni okolici, temveč tudi v osrednjem slovenskem prostoru.

Skušal sem vzbuditi zanimanje za to problematiko in za ustrezno raziskovanje, kar sem začel učiti na tržaškem klasičnem liceju v petdesetih letih, a nisem mogel pričakovati, da bojo mladi žrtvovali svoj prosti čas za to, če jim niso Sojenice tega naročile. Pozneje sem opozoril na to potrebo edino raziskovalno ustanovo, ki jo imamo Slovenci v Italiji: naletel sem na gluha ušesa. Kaj naj še počnem? Videant consules: a ti so za kulturne potrebe gluhi.

Vaše študije so osvetlile marsikatero zakrito slovensko podobo Trsta, od Marenzijevega pisma do toponomastike in drugih dragocenih informacij notarskih dokumentov. Kako ocenjujete tržaške arhivske fonde, iz katerih ste črpali snov za Svoje poglobljene študije?

V tržaških arhivih je še neizmerljivo bogastvo informacij za našo zgodovino, in to v srednjeveških in modernejših. Nekaj rodov raziskovalcev bi se jim lahko posvetilo in privleklo na dan zgodovinske ugotovitve neprecenljivega pomena. Toda slavistični inštituti na univerzah v Ljubljani in Trstu se za zgodovino jezika ne menijo več že dolgo.

Čeprav se zadnje čase ukvarjate v glavnem s Trstom in tukajšnjo problematiko, se občasno, kot glasbenik, etnograf in etnomuzikolog, jezikoslovec in posredno zgodovinar vračate v Benečijo in Režijo. Upali bi si trditi, da doživljata ti dve deželici nekakšen kulturni in narodni preporod tudi po zaslugi Vaših in drugih jezikoslovnih in etnografskih študij, ki so ljudem vrnilo dolženo samozavest. Kaj Vam pomenijo Režija, Terska, Karnajska in Nadiške doline?

S temi deželici, ki so mi toliko prirasle k srcu, se ukvarjam stalno, ne le občasno; tudi zdaj pripravljam nove študije, ki bojo to trditev kmalu izpričale. In tudi za te deželice velja, v zvezi z arhivi in nezanimanjem večine zgodovinarjev in jezikoslovcov, kar sem komaj povedal za Trst. Končno bi se morali odločiti in pretresati pomembne arhive v Čedadu, Benetkah, Vidnu, Vatikanu in še drugje, pa bi zelo verjetno odkrili še bistvene dokumente in priče naše preteklosti. Tudi v tem primeru so študijske in raziskovalne ustanove, ki so za to poklicane, skrajno deficitarne.

Letos junija bo 30. obletnica smrti Ivana Grbca. Kako bi predlagali, da bi naša zamejska skupnost

proslavljala tega skorajda pozabljenega glasbenika, ki Vam je bil učitelj in ki ste mu posvetili ob Mariju Kogoju veliko raziskovalne pozornosti?

Grbec je bil pokončen in zahteven mož, delaven in predan skupnosti kot malokdo. Zato ga niso "kolegi" v glavnem mogli prenašati. Večkrat je le utelešal njihovo slabo vest in jih je opozarjal na naloge in dolžnosti, ki so se jim radi izogibali. V dvajsetih letih je bil v Trstu eden najbolje pripravljenih in najbolj odgovornih predstavnikov onega učiteljstva, ki je bilo v glavnem nosilec zavesti in potrebe po naši kulturni rasti. Za to je Grbec veliko napravil, veliko več, kakor so si ljudje predstavljali in si še predstavljajo. Njegovo osebnost in delo morajo pozorno proučevati muzikologi: koliko pa jih imamo, da se mu kdo posveti?

Vsaka pametna proslava pa mora biti tudi temeljito pripravljena in to zahteva čas. Letošnja tridesetletnica bo zato šla mimo, v najboljšem primeru, s kakim prenatrjenim priložnostnim člančičem.

Za konec bi Vas prosili še za mnenje o sedanjem narodnem trenutku naše narodne skupnosti v Italiji.

Res je, da tudi mi žanjemo sadove tolikšnih slabih setev. Vendar imamo dobro voljo in imamo ljudi, ki resno in pošteno delajo, zato nisem črnogled. Manjka nam le nekaj narodnega ponosa; a ta nam je prepogostoma manjkal tudi v preteklosti. Bo znal nastopajoči rod poprijeti za delo boljše kot mi? Le to si želim in mu želim. Končno imamo manjšinski ljudje res kak vzgib več kot drugi.

DRUGI OBČNI ZBOR DRUŠTVA ZA UNIVERZO ZAHODNE SLOVENIJE

MILAN GREGORIČ

Pred dnevi je bil v prostorih Konventa v Ankaranu drugi občni zbor Društva za Univerzo zahodne Slovenije (t.j. "tretjo" oz. "primorsko" univerzo). Predstavnik izvršnega odbora društva (predsednik dr. Stojan Plesničar, zakladnik Oton Lahajnar in član Rudi Šimac) so podali krajše po-

ročilo o opravljenem delu v prvem letu obstoja društva. V tem času so bile končane vse formalnosti v zvezi z ustanovitvijo in registracijo društva kot tudi pridobljeni prvi sponzorji. Predstavnik izvršnega odbora pa so tudi opravili razgovore z vsemi primorskimi župani, s klubom primorskih poslancev, z rektor-

jema obeh univerz in s pristojnimi ministrstvi. Na vseh ravneh je bila izražena odkrita podpora za ustanovitev univerze na Primorskem. Akciji se je odločno in dejavno pridružila tudi Nova Gorica ter je bila med obema regijama (goriško in koprsko) dosežena enotnost pogledov na projekt. S tem je bila prva faza priprav zaključena in društvo pri-

stopa sedaj k izdelavi programov. Na vprašanje pristojnih, kakšen je oz. bo odnos med ustanavljajočo se univerzo in že obstoječimi visokoškolskimi in raziskovalnimi ustanovami, so člani izvršnega odbora izrazili prepričanje, da se bodo slednje postopno pridruževale k univerzi, lahko pa katera obstane tudi kot samostojna ustanova. V tem delu razprave se je oglašila

tudi dr. Lučka Čok, novimenuovana direktorica Raziskovalnega središča v Kopru, rekoč, da podpira delovanje društva in da so njeni pogledi skladni s programom društva ter da zagovarja povezovanje visokoškolskih in raziskovalnih ustanov, k čemur teži tudi Nova Gorica. Danijel Starman je opozoril, da je trenutek za ustanovitev univerze izredno ugoden, še zlasti spriči široko izražene podpore, tudi s strani pristojnih ministrstev. Poudaril je tudi potrebo po pospešenem in intenzivnem delu, zlasti na programih, ter obenem izrazil upanje, da

bomo v kratkem doživeli ustanovni občni zbor univerze. Občni zbor se je zaključil s sprejetjem statutarnih dopolnil, z ustanovitvijo dveh pododborov za Goriško in Koprsko (ob že obstoječem krovnem izvršnem odboru društva), z ustanovitvijo senata bodoče univerze in s prvim evidentiranjem kandidatov za navedene in druge organe društva v naslednjem dvoletnem mandatnem obdobju, ki naj bi bili izvoljeni na prihodnjem občnem zboru čez približno dva meseca.

JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVH UČENCEV (14.)

ZVONE ŠTRUBELJ

Obdobje sedmih tednov od judovske Velike noči in praznika žetve, ki se ujema z Binkošti, je v evangelijskih poročilih napolnjeno s prikazovanji vstalega Gospoda nekaterim ženam, enajsterim apostolom in izbranim pričam. Eksegeti, razlagalci Svetega pisma, s težavo usklajujejo poročila različnih evangelistov. Današnji prispevek bomo posvetili nekaterim značilnim poudarkom posameznih evangelistov.

V zadnjem razmišljanju smo se poglobili v Lukovo poročilo o dveh učencih, ki sta potovala v Emavs. Poleg te zanimive pripovedi evangelist Luka poroča, da sta se po vrnitvi iz bližnjega Emavskega učenca pridružila enajsterim apostolom in jim o vsem natančno pripovedovala. In prav tedaj se je Jezus prikazal svoji skupnosti in jim rekel: "Kaj ste preplašeni in zakaj se vam oglašajo dvomi v srcu? Pogledajte moje roke in moje noge, da sem res jaz" (Lk 24,38-39).

Evangelist Marko v svojem tipičnem stilu, na kratko in jedrnato, poroča o tem, kako je Marija Magdalena našla prazen grob in to takoj sporočila apostolom (Mr 16,9-11). V dveh stavkih omenja, kako se je Jezus prikazal dvema učencema na poti na deželo (Mr 16,12-13), to, kar evangelist Luka razširi v slikovito in katehetsko poučno pripoved o poti dveh učencev v trg Emavs (Lk 24,13-35). Nazadnje omenja še, da se je Jezus prikazal enajsterim, ko so bili pri mizi in jih je poslal po vsem svetu oznanjat evangelij (Mr 16,14-18).

Evangelist Matej, podobno kot Luka, da velik poudarek najdenju praznega groba. Gospodov angel se prikaže dvema ženama, Mariji Magdaleni in oni drugi Mariji, jima sporoči novico o Jezusovem vstajenju in ju pošlje to sporočiti skupini apostolov (Mt 28,1-10). Poleg tega Matej omenja le še zadnje srečanje med vstalim Jezusom in enajsterimi učenci na gori v Galileji, kjer jih pooblasti in pošlje oznanjat evangelij po vsem svetu.

Trije sinoptiki, Marko, Matej in Luka, se v svojih poročilih o Jezusovem vstajenju strinjajo v bistvenih podatkih: prično z novico o praznem grobu, ki ga odkrijejo žene, nadaljujejo s tem, da je sporočilo bilo namenjeno apostolom, in na koncu potrdijo to vest s poročilom o Jezusovem prikazovanju apostolom. Pri Marku in Luku to dodatno potrđita dva učenca, ki sta šla na deželo, oziroma v Emavs.

Evangelist Janez po svoje predela novico o praznem grobu. Med priče uvrsti samega sebe, kar daje njegovi pripovedi poseben značaj in več verodostojnosti. Potem, ko Marija Magdalena odkrije, da je grob prazen, steče k Simonu Petru in "drugemu učencu, ki ga je imel Jezus rad" (Jn 20,2), to je Janezu. Na vso moč tečeta h grobu in sama preverita, da je to res (Jn 20,3-10). Nato evangelist Janez poroča o osebnem srečanju Vstalega z Marijo Magdaleno, ki je ostala pri grobu in jokala. Ko toži, da so mrtvo Gospodovo telo vzeli, in ne ve, kam so ga položili, se ji prikaže Jezus, ki ga sprva ne prepozna. Mislila je, da je vrtnar. Presenetljivo je nato njeno spoznanje. Ko jo Jezus pokliče po imenu: "Marija", ga v hipu prepozna in mu po hebrejsko reče: "Rabuni", kar pomeni Učenik (Jn 20,16). Pošlje jo k enajsterim, ki jih Jezus tu imenuje "moji bratje".

V zanimivi in po svoje predelani Janezovi verziji srečanja med Vstalim in Marijo Magdaleno lahko opazujemo Janeza kot pisatelja, ki je v celotnem evangeliju razvil globino medosebnega srečanja. Pripoved zajema iz iste Janezove duhovne zakladnice, ki ima svoj temelj v spoštovanju človekove osebnosti, svetosti njegovega bitja. Ko beremo poročilo o tem srečanju, slišimo Janezove začetne besede: "In Beseda je človek postala...". Branje priključuje v spomin Jezusovo srečanje z Nikodemom in poglobljen pogovor o novem rojstvu, rojstvu iz Duha. Tu je tudi Samarijanka ob Jakobovem vodnjaku in sleporojeni iz devetega poglavja. V ta isti sklop poročil o prikazovanju vstalega Gospoda zato Janez uvrsti tudi osebno srečanje z apostolom Tomažem, ki ni veroval, da je kaj takega možno (Jn 20,24-29). Zanimivo je, kako si evangelist Janez vzame čas in prostor za prikaz srečanja s Tomažem. Konča s tipično in presenetljivo izpovedjo vere: "Moj Gospod in moj Bog" (Jn 20,28).

Kot smo razbrali, je obdobje petdesetih dni po Jezusovem vstajenju prikazano z različnimi poudarki in v skladu s stilom in globalnim načrtom posameznih evangelijev. Kaj je to obdobje pomenilo za rast vere prve skupnosti Jezusovih učencev in s tem prve Cerkve, bomo nakazali v našem prihodnjem razmišljanju.

PAPEŽ ZA VELIKO NOČ POZVAL SPRTE NARODE K MIRU

"Mir v Bosni, mir v Kavkazju, mir na
Bližnjem vzhodu, v Latinski Ameriki, Alžiriji,
Sudanu, Ruandi, mir povsod po svetu!" je
vzkliknil sveti oče med nagovorom na Veliko noč.

Kot vsako leto, je tudi tokrat papež Janez Pavel II. maševal slovesno veliko-nočno mašo zjutraj na odprtem pred baziliko svetega Petra v Rimu. Prisotni so bili celoten diplomatski zbor pri Svetem sedežu, rimski župan, veliko število kardinalov in ogromno škofov ter duhovnikov. Pred stopetdesettisočglavo množico je papež pozval

vse ljudi k prizadevanju za mir, saj je po svetu preveč križevih potov, preveč nasilja in nepoštenja.

Janez Pavel II. je tokrat voščil v 57 jezikih, med temi tudi v slovenskem jeziku. Mašo so predvajali neposredno v sedemdesetih državah sveta. Vsem narodom je papež zaželel predvsem mir in dejal, "naj se ne neha upanje tam, kjer danes vladata trpljenje in obup."

Ko se je obrnil na italijanske vernike in na "ljubljeni" Italijo, je sveti oče dejal, "naj Italija ne pozabi svojih krščanskih korenin in svoje vere v evangelij v času velikih socialnih in političnih sprememb."

V svoji pridigi se je sveti oče osredotočil predvsem na skrivnost križa in Jezusovo darovanje na križu za nas. To darovanje je dejansko odkupilo naša ponižanja, naše trpljenje, je povedal sveti oče. Papež se je med pridigo obrnil na Kristusa Odrešenika in ga prosil, naj pomaga predvsem tistim, ki si na kriznih

žariščih prizadevajo za mir in pravico. Ko se je spomnil Svete dežele, se je potožil, da v tem delu sveta še vedno ni miru. Za reševanje problemov se še vedno preveč uporablja orožje.

"Gospod je vstal in sporoča vsem, ki se radujejo njegove zmage nad smrtjo, da se samo s pogumom in stanovitnostjo lahko nadaljuje gradnja novega človeštva, ki odločno odklanja vsako obliko nasilja in nepravčnosti, s seboj pa prinaša ljubezen in pravico, spoštovanje, odpustanje in spravo," je sklenil sv. oče slovesno mašo, ki je trajala dobre tri ure.

Po glasu in na videz so-deč je Janez Pavel II. nedavno bolezen dobro premagal, saj je bil na Veliko noč v dobri formi.

ROMANJE V SVETO DEŽELO

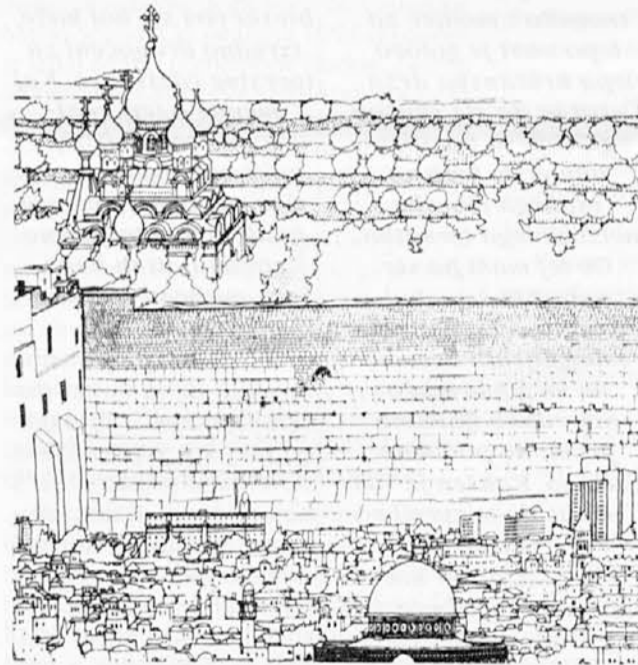
MITJA OZBIČ

Vsako verstvo ali narod ima kraj, kamor si želi vsaj enkrat v življenju. Za temi kraji hrepenimo, si jih ogledujemo v slikah, o njih razmišljamo in si jih predstavljamo ob branju knjig o tem, kako bi lahko tja prišli. To hrepenenje in te sanje so se uresničile letos 15. marca sedemintridesetim osebam vseh starosti in - lahko bi tudi rekli - z vseh vetrov. Bili smo namreč pravo božje ljudstvo, ki so ga sestavljali starejše osebe, družinski očetje in matere ter mladina; spominjali smo na Noetovo ladjo naše skupnosti, ki pluje proti Obljubljeni deželi.

Tisti petek smo se Openci in drugi prijatelji iz Trsta, ki so se nam pridružili, po večmesečni pripravi ob branju knjig, gledanju diapozitivov in videokaset ter poslušanju razlag Toneta Levsteka z Dunaja zbrali na Fernetičih ter se z avtobusom odpravili do letališča Brnik, od tam pa odleteli z ostalimi člani skupine z Dunaja in Ljubljane z letalom v Tel-Aviv.

Že samo letenje ima svoj čar. Ko pa se naslednje jutro po lepo preživelem večeru v Netaniji zbudim v mešanici verstev, kultur in podnebij na robu Bližnjega vzhoda, je polet z vsemi pogledi na Egejske otoke in Turčijo že zdavnaj za tabo.

Naša pot se je v soboto vila iz Netanije do ostankov stare Cezareje s pristaniščem, ki so se ga posluževali že križarji, še prej pa Rimljani. Prav od tu je Pavel

reškimi jezerom. Že smo se počasi spajali s pokrajino in se vživljali v vzdušje, ki je pred dvema tisočletjema obdajalo Jezusa.

Naslednji dan, v nedeljo, je to spajanje doseglo svoj višek, ko smo najprej v Kafarnaumu stopili med ostanke stare sinagoge, kjer smo kot pred stoletji prisluhnili Tonetovi razlagi Svetega pisma. Nato smo se mimo Tabhe, kraja pomnožitve kruha in rib, povzpeli na goro blagrov, kjer smo med ptičjim žvrgolenjem in v opojnem vonju izraelskega rastlinja obhajali mašno daritev ob pogledu na Genezareško jezero. Bilo je, kot da bi se ob poslušanju blagrov čas ustavil pred dvatisoč leti. Vožnja z ladjo čez Genezareško jezero pa nas je dokončno postavila v čas ribičev-apostolov. Temu je sledila politično-zgodovinska vožnja do skrajne severne meje z Libanomom,

na minirano in z vojašnicami posejano Golansko planoto na meji s Sirijo. Kljub številčnosti in grozečim brzostrelkam so bili vojaki bolj podobni razposajeni družini višješolcev kot pa pravi vojski, tako da se je na njihovo povabilo marsikdo slikal z njimi. V Izraelu fantje služijo v vojski tri leta, dekleta pa leto in pol. Poleg urjenja imajo v tem času tudi učne ure o judovski kulturi z ogledom najznamenitejših izraelskih krajev, nabornike pa uporabljajo predvsem za naloge, ki jih pri nas opravlja policija, to je za straženje in zagotavljanje varnosti na meji in rizičnih naseljenih področjih. Zanimivo je opazovati te mlade, njihovo samozavest, čut odgovornosti pri oblikovanju države. Zanimivo je gledati dekleta, ki prepričljivo in navdušeno razlaga skupini vrstnikov zgodovinske in politične vidike stvarnosti ob libanonski meji, ali vojaka, ki vodi skupnico vojakov po muzeju holokavsta. Zanimivo je, da so za vse službe v letališču skrbeli sami mladi. Bodočnost v Izraelu je na njihovih ramenih.

Romanje smo nato nadaljevali do Golanske planote, kjer vrejo na dan trije izviri reke Jordan. Pri enem, ki je močno spominjal na štivalski izvir Timave, je župnik Zvone nekater izmed nas spet krstil, podobno kot je to pred dvema tisočletjema počenjal Janez Krstnik. Zvečer nas je še čakalo presenečenje: voznik, musliman, Druz po rodu, nas je povabil na svoj dom v bližnjo vas, kjer smo doživeli izredno gostoljubnost in prisrčnost njegove družine in vaščanov, ki so takoj pritekli na pomoč s stolicami za prešteviline goste.

DALJE

BLIŽA SE OBISK SVETEGA OČETA V SLOVENIJI

Papež Janez Pavel II. bo obiskal Slovenijo v mesecu maju, ki je tik pred vrati. Obisk svetega očeta v Sloveniji je izrednega pomena tudi za nas, ki živimo v Italiji.

Kot narod smo zelo navezani na Slovenijo, kot verniki pa smo vsi občestvo združenih. Zato je prav, da se srečanja udeležimo v čim večjem številu tudi iz zamejstva.

Mladi in nadebudni magister Primož Krečič, ki je zadolžen za pripravo obiska svetega očeta v Postojni (v soboto, 18. maja, na papežev rojstni dan), je že večkrat poudaril v izjavah za sredstva obveščanja, da se bodo v Postojni na letališču zbrali tako mladi iz Slovenije kot tudi Slovenci iz Italije in Avstrije ter ljudje iz omenjenih držav in pa seveda vsi verniki koprške škofije. Gospod Krečič poudarja v svojih javnih posegih predvsem to, da mora postati prireditev v Postojni, kjer ne bo maše, ampak daljše bogoslužje s petjem, odraz primorske navezanosti na Cerkev in odraz naše vere, ki je primorskega človeka spremljala skozi vso zgodovino. Srečanje pa mora biti tudi vzorno umetniško pripravljeno, saj mora odražati slovensko dušo, slovenskega človeka in kristjana. Zato bo v Postojni nastopilo okrog 4 tisoč primorskih pevcev; tega velikega zbora se bodo udeležili tudi nekateri zbori iz zamejstva.

Prireditev v Postojni je sicer res namenjena mladim, ki bodo pripravili poseben program za sv. očeta in mu tudi slovensko voščili za njegov 76. rojstni dan, kar pa še ne pomeni, da se je ne bi smeli udeležiti vsi. **Najbolje je, da se verniki obrnejo na svoje župnike, ki jim bodo najbolje svetovali in tudi podelili posebne karte, s katerimi bodo imeli vstop na prirozišče tega pomembnega dogodka za nas Primorce.**

Srečanje v Postojni bo zelo slovesno, trajalo pa bo več ur, tudi zato, da se mladi najprej pripravijo na papežev obisk in nekako "ogrejejo". Poskrbljeno bo za red tako, da se lahko udeležite obiska tudi z osebnimi avtomobili, saj organizatorji pravijo, da nihče ne bo hodil več kot dva kilometra do letališča, kjer bo srečanje. Vsakdo bo za 1500 tolarjev prejel poseben kartonast sedež, spomin na srečanje s sv. očetom, plastičen dežni plašč za primer dežja in še kaj. Papež naj bi došel po dveh popoldan, prireditev pa bo trajala že od enajstih dalje. Moramo povedati, da bo srečanje prav bogata priložnost, saj sta g. Krečič in njegova ekipa pripravila raznolik program, v katerem bodo našli mladi veliko glasbe in tudi sodobnih molitev ter razmišljanj. Poudarek je na veselju, ki mora biti pri-

sonno, saj bodo mladi voščili svetemu očetu v imenu vseh mladih sveta. Poskrbljen bo imeniten glasbeni program, v katerem bodo nastopili ljubljenci mladih Slovencev, glasbena skupina Čuki; prepevale bodo Irena Vrčkovnik, imenitna jazz-pevka Alenka Godec ter pretanjena solistka Marta Zore; Aleksander Mežek bo nastopil s svojo kitaro. Prepevali bodo še Faraoni, vokalna skupina Gloria; pihalni orkester iz Kopra bo igral priložnostne skladbe, nekaj duhovnih pesmi pa bodo zapeli tudi nenadkriljivi pevci skupine New Swing Quartet pod vodstvom legendarnega Ota Pestnerja. Glavni akterji prireditve pa bodo pevci združenih pevskih zborov, ki jih bo najmanj štiri tisoč, nastopilo pa bo tudi okrog 150 plesalcev in 100 drugih umetnikov. Prireditev v Postojni naj bi bila odraz najboljšega, kar premore mladina v Sloveniji. Zato bo umetniški del programa zelo dobro pripravljen, kajti prireditev bodo neposredno prenašali v svet.

Ko že govorimo o postojnskem srečanju, ki je več kot gola prireditev (vsaj za kristjane je to predvsem srečanje s Petrovim naslednikom), moramo še povedati, da smo veseli dejstva, da se v Sloveniji strupene, umetne in podpihovane polemike o papeževem prihodu končno vsaj dostojno polegajo. Zelo nas je namreč motilo, da se je govorilo samo o tem, koliko bo papežev prihod stal in se ni raje poudarjalo dejstvo, da je papež vendarle oseba, ki je najprej poskrbela, da je Vatikan priznal mlado državo Slovenijo, da je papež verski poglavar večine slovenskega naroda, da je papež vendarle oseba, ki je več kot samo predsednik neke države.

Vsa natolcevanja o tem, koliko bo stal papežev prihod v Slovenijo, se morajo nehati tudi zato, ker bodo levji delež stroškov nosili verniki sami. Nehati pa se morajo tudi zato, ker so nedostojna in nevredna slovenskega naroda, ki je bil vedno gostoljuben in širok, nikdar stiskaški in še manj zajedljivo skopuški.

-JP-

NA PRAGU TRETJEGA TISOČLETJA

Odrešenikova Mati,
pozdravljamo te z velikim veseljem.
Bog Oče te je izvolil pred stvarjenjem sveta,
da bi uresničil življenjski načrt,
ki ga je sklenil od vekov.

Ti si verovala njegovi ljubezni
in bila poslušna njegovi besedi.
Božji Sin te je hotel imeti za svojo Mater,
ko se je učlovečil, da bi odrešil ljudi.

Ti si ga spočela
s pripravljeno pokorščino in nedeljivim srcem.
Sveti Duh te je ljubil kot svojo skrivnostno nevesto
in te v vsej polnosti obdaril s edinstvenimi darovi.
Njegovemu skritemu in mogočnemu delovanju
si se vsa pripravljena pustila oblikovati.

Na vigilijo tretjega krščanskega tisočletja
ti zaupamo Cerkev, ki te priznava in kliče kot Mater.
V svojem zemeljskem življenju
si na romanju vere hodila pred Cerkvijo.
Podpiraj jo sedaj v njenih težavah in preizkušnjah
ter ji pomagaj, da bo v svetu
vedno bolj učinkovito znamenje in orodje
prisrčnega občestva z Bogom
in edinosti vsega človeškega rodu.

Tebi, Mati kristjanov,
zaupamo še posebej tiste narode,
ki je njihova dolga zgodovina
globoko zaznamovana s pobožnostjo do tebe.
Ljubeče se ozri nanje
in okrepi vse, ki trpijo za vero.

Tebi, Mati vseh ljudi in narodov, vdano zaupamo
vse človeštvo z njegovimi stiskami in upi.
Ne dopusti, da bi mu pojemala luč prave modrosti.
Vodi ljudi pri iskanju svobode in pravičnosti za vse.
Usmeri njihove korake na pot miru.

Pomagaj, da vsi najdejo Kristusa-
Pot, Resnico in Življenje.
Podpiraj nas, o Devica Marija, na naši poti vere
in nam izprosi milost zveličanja.
O dobrotljiva, o milostljiva, o blagoslovljena
božja in naša Mati, Marija!

Papež Janez Pavel II.

BESEDA ŽIVLJENJA

DRUGA VELIKONOČNA-
BELA NEDELJA

SILVESTER ČUK

OSEM DNI SLABE VOLJE

Ljubljanski bogoslovci so za počitnice leta 1963 na ciklostil razmnožili knjižico *Gospod moja pot, v kateri je "dvajset molitev po evangeliju"*, ki jih je sestavila francoska redovnica Marie Françoise. V njih ob raznih dogodkih iz evangelija razmišlja, kaj ji povedo; pogovarja se z Gospodom in ga prosi, naj ji pomaga, da bi bila njena vera bolj živa. Ob dogodku, o katerem poroča evangelij današnje nedelje, je iz njene duše privrela molitev, ki ji je dala naslov *Osem dni slabe volje*. V njej govori o apostolu Tomažu kot o človeku, ki se je samovoljno umaknil iz skupnosti Jezusovih učencev in zato ni doživel sreče ob ustalemu Gospodu, ki se jim je prikazal na Veliko noč zvečer. Ko so mu pripovedovali: "Gospoda smo videli!", jim ni hotel verjeti; zaprl se je vase in "kubal mulo". Marie Françoise potem razglablja o duševnem razpoloženju človeka, ki se brez potrebe iz užaljenosti zapira sam vase. Počasi sicer pribaja do spoznanja, da je njegovo obnašanje zgrešeno, vendar mu neki čuden ponos brani, da bi svojo napako popravil in se zopet približal skupnosti, iz katere se je v obojestransko škodo umaknil.

Življenjska izkušnja nam pravi, da večjo škodo utrpí takle "Tomaž". Človek je namreč po naravi družabno bitje. Za svoje življenje in delovanje potrebuje druge. Jezus je to upošteval, ko je polagal temelje svoji Cerkvi. To ne bo nekakšna "ustanova za zadovoljevanje religioznih potreb posameznikov", neki "super samostan", kjer bi v "sveti samoti" molili in premišljevali o Bogu. To bo živa skupnost, občestvo ljudi iz mesa in kosti. Člani njegove verske skupnosti naj živijo v okolju, kjer lahko pridejo do izraza vse razsežnosti človeka kot sina zemlje in kot božjega otroka. Kristjan spada v občestvo kot riba v morje in občestvo mu je potrebno, kot je ribi potrebna voda. Osnovna postava tega občestva je ljubezen, ta pa se lahko pokaže, le če je ob meni nekaj sorodnih bitij, da z njimi vzpostavim ta odnos božanskega ozračja. O človeku, ki tega odnosa ni sposoben, pravimo, da je ljudomrznež. Že ob tej besedi nas zazebe, toliko bolj ob takih ljudeh. Ljudje, ki se zapirajo sami vase, niso srečni. Njihova slaba volja ne traja le osem dni, ampak ponavadi vse življenje.

Hudo je, če so taki ljudje kristjani, celo "dobri" kristjani, ki so zelo pobožni, a so skregani s celim svetom. Vsako stvar obgodrnjajo in sproti podirajo skupnost, ki jo je tako težko graditi. Nekaj "Tomaža", ki se kdaj pa kdaj umakne iz občestva, je v vsakem od nas: nismo namreč samo družbena bitja, vsakdo je tudi svet zase, za to smo izpostavljeni nevarnosti individualizma. Prva župnija v Jeruzalemu, gnana od začetne gorečnosti, po poročilu Apostolskih del teh težav ni čutila. "Bili so stanovitni v nauku apostolov in bratskem občestvu, v stolmenju kruha in molitvah." Skupnost se je morala braniti od zgoraj: iz euharistije in molitve. Tudi zasebna molitev med štirimi stenami doma deluje v tej smeri, ker nam pomaga pravilno razumeti in dobro izvrševati svoje naloge v vsakdanjem življenju. Tu pa na vsakem koraku trčimo ob soljudi, imamo opravka s skupnostjo. Če sem odprt zanj, bom deležen razodetja ustalega Kristusa. Če ne, bo moj delež "osem dni slabe volje" in osamljenosti.

Razkol v razkolu

Med carigraskim patriarhom Bartolomejem I. in moskovskim patriarhom Aleksejem II. je nastal razkol, ločila sta se. Razlog je pravoslavna Cerkev v Estoniji. Ta je bila pod jurisdikcijo moskovskega patriarha, toda po zadnji vojni se je Estonija osamosvojila in pravoslavni verniki so se ločili od moskovskega patriarha ter se podvrgli carigraskemu, češ da hočejo biti bolj neodvisni. Dalj časa so iskali kompromis, toda nazadnje je moskovski Aleksij II. pretrgal vezi s Carigradom. Iz podobnih razlogov je občestvo pretrgano tudi s pravoslavno Cerkvijo na Finskem. Tako v eni kot drugi pravoslavni skupnosti očitajo moskovskemu patriarhu in ruski pravoslavni Cerkvi, da sta bila v preteklosti preveč povezana z režimom, prej pa s carji.

Carigraski patriarh uživa med pravoslavci prvo mesto med enakimi, moskovski patriarh pa ima za sabo najbolj številno pravoslavno rusko Cerkev.

INTERVJU / MIROSLAV KOŠUTA

OB AVTORJEVI 60-LETNICI KNJIGA GOVOROV, NE PA PROZE

ERIK DOLHAR

Pred kratkim je pri založbi Devin izšla zadnja knjiga zamejskega kulturnega delavca in ravnatelja Slovenskega stalnega gledališča Miroslava Košute pod naslovom *Na hrbtu vala*. Od avtorja samega sem izvedel, da je bil slabe volje, ko je bral, da je nekdo označil to knjigo kot prozo, zato sva pogovor tako začela.

Če to že ni proza, bi lahko rekli, da niso običajne "pesmice", oz. da gre za izbor govorov. Se s to definicijo bolj strinjate?

Knjiga vsekakor ni pisana v verzih, proza pa mislim, da je nekaj čisto drugega. Prozo namreč navadno razumemo kot neko pripovedno zvrst, tu gre pa za izbor kulturno-političnih člankov in govorov, ki zaznamujejo skoraj četrt stoletja te naše poti oz. čas, ko sem se na začetku sedemdesetih let vrnil iz Ljubljane in se znašel v tej naši realnosti z vsemi problemi, ki so prizadevali tako manjšino kot celoto, kakor mene kot posameznika.

Katera je vezna nit teh člankov in govorov?

Verjetno je teh niti kar nekaj, vsekakor se mi zdi, da je osnovna in najbolj markantna rdeča nit, ki se vleče od začetka do konca, predvsem boj za lastno identiteto naše skupnosti in za priznanje nekaterih osnovnih pravic. Pri izboru člankov sem bil seveda nemalo presenečen, da bi bili nekateri, ki so bili objavljeni

v sedemdesetih letih, lahko napisani včeraj. To kaže, kako malo se je spremenil odnos družbe, v kateri živimo, oz. oblasti do nas, po drugi strani pa tudi, kako malo so se spremenili ti odnosi med nami samimi. Problemi zadevajo našo svobodo, naš odnos do osvobodilnega boja, do bojev za enakopravnost tudi prej, recimo v času druge polovice prejšnjega stoletja (tja sem moral poseči z nekaterimi govori, kot je ob stoletnici dolinskega tabora, ali stoletnici političnega društva Edinost), do današnjega boja za ohranitev našega gledališča kot najeminentnejše kulturne ustanove Slovencev v Italiji.

Je ta knjiga primerna za velikonočno darilo?

Človek sam sebe težko prodaja. Želel bi pa povedati, da je to oris poti enega od članov naše skupnosti, ki je pač bil, iz vašega zornega kota, "na drugem bregu", ki pa si je vseskozi prizadeval za dialog v manjšini, za skupno streho in te stvari sedaj ugotavljam, da so se pojavile v nekaterih člankih že pred kakim desetletjem, se pravi, da to niso novosti.

Skratka, potreba, da Slovenci v Italiji nastopamo skupno, da smo lahko samo skupno močni ter predvsem, da je naša usoda gotovo odvisna od oblasti, ki nam reže kruh, ki nas tako ali drugače omejuje, ali usmerja, ki nam krati določene pravice. Vendar je predvsem odvisna od nas samih, od našega notranjega sožitja, toda naj bosta ta dva pola naše skupnosti skupni jezik, od tega, da si uredimo svoje družine, in navsezadnje od tega, koliko otrok imamo in kako jih vzgajamo, ker so tisti, ki bodo lahko nadaljevali naše delo v prihodnosti. Mislim na človeka, ki je gotovo pripravljen v tem času biti nekoliko bolj širokosrčen kakor sicer, mislim, da je lahko tudi ta knjiga zanj primerno darilo. Seveda pričakujem, da bi ta knjiga lahko izzvala dialog, ne toliko z mano, temveč vsakega bralca prisilila v razmišljanje. Marsikdaj bomo lahko oddajali na isti valovni dolžini, marsikdaj se bomo razhajali, toda samo tako lahko malo bolj razčistimo temeljne pojme, od razrešitve katerih je lahko odvisna prihodnost.

UMRL JE NEMŠKO PIŠOČI SLOVENEK IGOR ŠENTJURC (1927-1996)

LEV DETELA

Tik pred svojim devetinšestdesetim rojstnim dnevom je na Bavarskem nedavno umrl Igor Šentjunc, avtor več kot dvajsetih romanov, ki jih je napisal v nemškem jeziku.

Leta 1927 v Slovenji Gradcu rojeni pisatelj je gimnazijo obiskoval na Ptujju. Njegov oče, ki je bil učitelj, je sodeloval v Laskovi partizanski brigadi, sin in mati pa sta se preselila na Dunaj. Leta 1943 so ga poslali k nemški pomožni zračni obrambi v Linz, potem je z mladinci kopal strelske jarko na Poljskem in Češkem, vendar je pobegnil k Sovjetom, odpotoval v Beograd in vstopil v prvi slovenski partizanski bataljon v Skopju. Po vojni je postal funkcionar SKOJ-a in načelnik AGITPROPA pri Fizkulturni zvezi Slovenije. Leta 1949 je že bil pomočnik glavnega urednika ljubljanskega športnega časopisa Polet.

Začel se je udeleževati kot pisatelj. Svoje novele je objavljaval v revijah Novi svet, Naša sodobnost, Nova obzorja, Tovariš in Beseda.

Polet je preoblikoval v prvi ljudski, manj ideološki časopis na Slovenskem. Na izčrpen način so v Poletovi prilogi poročali o protikomunistični vstaji v Vzhodnem Berlinu 17. junija 1952 in zvišali naklado časopisa na 120.000 izvodov. To je vznemirilo slovensko

partijsko vodstvo, ki je začelo z intrigami in postopki odstranitve. Šentjunc je leta 1953 pobegnil v Nemčijo in se ni več vrnil v Slovenijo. Zato njegove NOVELE niso mogle iziti v istoimenski skupni knjigi s Hiengom, Kovačičem in Bohancem.

Pod različnimi psevdonimi, Igor Georgiew, Igor von Percha, ali pod pravim imenom je začel pisati napete zgodbe v nemškem jeziku. Leta 1947 je izšel njegov prvi roman *Der Teufel Braucht Liebe* / Hudič potrebuje ljubezen, temu pa je sledil politični roman *Gebet für den Mörder* / Molitev za morilca o protikomunistični vstaji na Madžarskem leta 1956. Uspešen je bil tudi z vojnim romanom iz leta 1960 *Der unstillbare Strom* / Nepomirljivi tok (pri Münchenski založbi Kindler), v katerem je predstavil usodo do dogajanja kritičnega nemškega vojaškega zdravnika dr. Karla Brauna na ruski fronti v drugi svetovni vojni.

Šentjunc se je spretno poskusil v več žanrih (v mladinski literaturi), v političnem in kriminalnem romanu z utopično intencijo in realno dokumentiranim družbenim ozadjem (zanimiva je npr. knjiga *Gottes zornige Hand* / Boga jezna roka iz leta 1983). V čustveno stopnjevanem ženskem ljubezenskozgodovinskem romanu in v družbenem romanu o kriznem 20. stoletju, ki ga je utemeljil z dokumentiranim gradivom in zgodovinskimi pričevanji.

Ženske romane, ki so izhajali v visokih nakladah pri založbah Goldmann, Bastei-Lübbe, Heyne, Ullstein in drugod, je podpisoval s psevdonom Igor von Percha. V enem do teh del, v Charlotti, grofici potsdamski, je opisal intrigo na nemškem cesarskem dvoru v Berlinu in vzpon preprostega dekleta v najvišje kroge nekaj pred prvo svetovno vojno. V drugih delih je predstavil razmere na dvoru v Petersburgu ali na Dunaju, v romanu *Kralj naj umre* pa domnevno zaroto proti čudaškemu bavarskemu kralju Ludviku II. Lotil pa se je tudi zanimivega in resnega literarnega projekta, cikla več romanov v načinu družinskih kronik o propadu stare Evrope in drugih pretresih 20. stoletja. Leta 1988 je pri Münchenski založbi Müller izšel 850-strani obsegajoči roman *Feuer und Schwert* / Ogenj in meč, v katerem je razčlenil potek prve svetovne vojne na Balkanu in nemško-avstrijski prodor leta 1916 v Srbijo, Črno goro in na Kosovo. V romanu nastopajo tudi Slovenci, na primer Lotar plemeniti Gradišnik, opolnočenec avstroogrškega zunanega ministrstva v Beogradu in obeščevalac. Leta 1991 je pri isti založbi sledil še obširen roman *Im Sturm* / V viharju o prvi svetovni vojni na ruski fronti in o zapletih v Šleziji. S ciklom teh romanov je hotel nadaljevati do druge svetovne vojne in še po njej, vendar je sredi dela v Herringiersdorfu v bližini Regensburga nepričakovano umrl.

PODLISTEK

PRIHOD SLOVENCEV NA PODROČJE BENEČIJ

XIII. CONTE IN GRUDEN

JANKO JEŽ

Zanimivo je dopolnjevati Conteja z Grudnom. Pri tem lahko ugotovimo, da je primerjava med obema zgodovinarjema važna, kajti na ta način prihaja do izraza Grudnov revizionistični prijem, ki se v glavnem sklada z modernizmom Conteja. Conte hodi po solidnih poteh zahodnega zgodovinarstva, ki se uveljavlja neodvisno od nemškega. Gruden pa pri nas Slovincih že hodi vstric s slovansko pravzaprav poljsko zgodovinsko šolo, ki trdi, da je nemško zgodovinarstvo vse dogodke in sledeče izsledke (na raznih obravnavnih področjih) metodološko usmerjalo v korist nemških teženj. Na obravnavanih področjih skuša Grafenauer biti neodvisen, čeprav še vedno rad popušča nemški šoli glede gradišč in naselitve Slovencev.

Grudnov uvod v Zgodovino slovenskega naroda (Mohorjeva, Celje 1992) je skoraj programskega značaja: "Od nekdanjega stanuje tukaj moj rod, - če ve kdo za družga,

pove naj od kod". Tako je pel naš pesnik Valentin Vodnik in s temi besedami izrazil svoje prepričanje, da Slovenec ni priseljencec v svoji domovini, kakor sta se priselila Nemeč in Italijan, temveč da biva v njej že iz tistih pradavnih časov, ko so si prvi ljudje poiskali selišče v Evropi. Vodnik je bil mnenja, da so bili slovenskega rodu stari Ilirci, ki so bili naseljeni ob Adriji in so že davno pred Rimljani gospodovali na morju, kakor tudi prebivalstvo, ki je za Rimljanov bilo razširjeno po naših krajih. Vendar se Gruden zave, da ga je romantičen Vodnikov zanos privedel do nekritičnosti pri vprašanju prihoda oziroma naselitve Slovencev v kraje, kjer danes živimo. Manjka mu podkrepitev s časovno in bivanjsko razvojnostjo slovenskega življa v Evropi. Stik z morjem sledi naselitvi in se razvija v skladu s potrebo po zemlji za obdelovanje in krajih primernih za obdelovanje. Slovenske etnologije ne smemo obravnavati kot neki statični pojav, ampak v okviru etnično in ekološko razvojnega pojmovanja zgodovine v najtesnejši povezavi z njenim nosilcem in utemeljiteljem, to je človeštvom.

Že okrog dva tisoč let pred Kr. so bile slovenske dežele naseljene z neznanim ljudstvom. Prebivalo je v skalnatih duplinah, jamah, na nizkih holmih ob močvirjih in na samih močvirjih, to je na utrjenih stavbah in koleh. Orodje je bilo iz kamna in kosti. Oblačila so bila iz kožuhovalne. Smo se v kameni dobi še na pol divjaškega človeštva.

V naslednji bronasti dobi popolnoma izginja kameno orožje in orodje in tudi koščeno orodje je redkejšo. Kosti živali pripadajo skoraj izključno našim domačim vrstam. Iz prejšnje kamene dobe je ostalo le malo kosti divjih zverj. V drugi bronasti dobi je ohranjeno več bronastih predmetov, npr. dolga igla s ploščato glavo, dve lepi zapestnici, zaponka ali fibula v obliki loka itd.

Utrjene stavbe mostiščarjev kažejo že višjo stopnjo ljudske izobrazbe. Koče so bile lesene, večinoma okrogle. Mostiščarji so živeli od ribištva, lova in živinoreje. Pridelovali so že žito. Razvito je bilo lončarstvo. Petsto let kasneje se ljudje naseljujejo na strmih in dobro zavarovanih hribih, ki jim pravimo tudi gradišča. Vsa gradišča, ne samo pri nas na Krasu, na Slovenskem, ampak tudi vzdolž jantarjeve poti je treba po poljski zgodovinski šoli pripisati Ilirrom. Gruden je istega mnenja. Najprej si postavlja vprašanje: "Kateri narod pa je imel tisočletja v posesti naše dežele in kakšno je bilo njegovo ime?" Nato odgovarja: "Zdi se, da je izza dobe mostišč in kamnarjev pa do Rimljanov tukaj prebivalo eno in isto prvotno prebivalstvo, ki je sicer napredovalo v gospodarstvu in izobrazbi, pa je vendar glede na narodnost ostalo bistveno nespremenjeno. Skoraj vsi novejši starinoslovci prištevajo to ljudstvo Ilirrom, to je onemu mogočnemu narodu, ki si je že pred Rimljani ob Adrijanskem morju ustvaril veliko kraljestvo, raztezajoče

KNJIGE BORISA PAHORJA, ALOJZA REBULE,
ALOJZIJA ŠUŠTARJA IN BRANKA MARUŠIČA

TRI POMEMBNA PRIČAVANJA O VREDNOTAH (2.)

MARKO VUK

Povsem drugačna od gomijih dveh je knjiga Branka Marušiča *Z zahodnega roba*, s podnaslovom *O ljudeh in dogodkih iztekajočega se stoletja*. Avtor je znan primorski zgodovinar, specialist za politično zgodovino goriških Slovencev do prve svetovne vojne in temeljit poznavalec slovensko-italijanskih odnosov. Za Marušiča je hkrati značilno, da se poleg strogo znanstvenih razprav ukvarja tudi s pisanjem glos o perečih aktualnih vprašanjih zlasti slovenskega zahoda, v katerih zaznavamo izrazito narodno in državotvorno občutljivost ter trezne in umerjene sodbe.

Tak je tudi osnovni ton prispevkov, objavljenih v knjigi *Z zahodnega roba*, ki pa ne predstavljajo enovite celote, marveč so to ponatisi že objavljenih člankov, nekatera razmišljanja in pri-

ložnostni govori pa so prvič objavljeni, čeprav so nastali že v preteklosti. Gre za časovni razpon več kot četrstoletja, kjer je razvidno, kako se je Marušič poleg znanstvenega raziskovanja odzival na vprašanja, ki so v določenem trenutku burila zlasti primorsko javnost. Pisec si je v svojem dolgotrajnem publicističnem udejstvovanju izoblikoval svojstveno metodo, kjer vprašanja naših dni skuša pojasniti tudi z zgodovinskim ozadjem, pri tem pa vedno znova dokazuje, da je zgodovina v resnici *magistra vitae*, če že ne z nadrobno poznavanjem posamičnih zgodovinskih dejstev, ki so pomembna le za strokovnjake, pa vsekakor s svojimi življenjskimi modrostmi in spoznanjem, da svet ni od včeraj. Odtod izhajajo tudi umirjena gledanja zgodovi-

narja Marušiča, ki tudi v polpretekli slovenski zgodovini ne vidi le slabega, marveč tudi svetle utrinke, zlasti v času slovenskega vladnega predsednika Staneta Kavčiča konec šestdesetih let tega stoletja.

Naravno je zato, da najdemo Marušiča med tistimi, ki se trudijo npr. za objektivno presojo zapletenih mednarodnih razmerij na Primorskem, za pravično vrednotenje organizacije TIGR, v času tik po padcu komunističnega režima v Sloveniji je nadrobno osvetlil vprašanje izгона dr. Franca Močnika iz Solkana, dotaknil se je tudi bolečega problema fojbe. Značilno pa je, da Marušič kot neodvisni intelektualec nikoli ne zapade v oster antikomunizem, marveč si je že v prejšnjem sistemu in si tudi danes prizadeva za kulturni

dialog med različnimi kulturno-političnimi smermi. Za nekakšen žlahten liberalizem torej gre, popolnoma drugačen od liberalističnega cinizma, kakršnega poznamo iz ljubljanskih logov in ima svojo izpostavo tudi v kakšnem od primorskih javnih občil. Marušič si zaradi posebnih primorskih izkušenj in stoletne ogroženosti prizadeva za vsaj minimalen konsenz v osnovnih smereh narodnega razvoja, to koncepcijo zagovarja tudi v svojem zgodovinsko-pisnem in publicističnem delu.

Tri knjige, tri sporočila, različna nazorska gledanja, a je pri vseh štirih avtorjih opazna skrb za resnične narodne, kulturne in duhovne vrednote, ki so danes še kako na udaru zaradi prevladujoče potrošniške miselnosti. V tej luči, tako mislim, je vredno prebrati zgoraj obravnavane knjige in o njih poglobljeno razmišljati.

KONEC

JEZIKOVNI KOTIČEK

NADA PERTOT

Zelo me prizadene, ko slišim, kako so Italijani pozorni na govorjenje oseb v javnosti. Če se kdo zmoti, ga smešijo in opozarjajo na napako, ki jo je naredil. Za nas bi bilo tako smešenje skoraj krivično, saj se moramo nenehno truditi, da napredujemo v znanju vsaj dveh jezikov, slovenščine in italijanščine. Vendar bi kdaj nekateri, ki vztrajajo pri napakah, tudi zaslužili kako bodico.

Kdor živi v slovenskem okolju, ima gotovo manj težav kot tisti, ki govorijo slovensko samo doma. Tu mislim npr. na naše visokošolce, ki se vpisujejo na italijanske univerze. Ti se morajo spopadati z velikimi težavami, saj morajo osvojiti čimprej strokovno izrazoslovje v italijanščini. Ko se oglašajo v slovenščini, so kdaj hudo nebogljeni. Od njihove poštenosti in prizadevnosti bo odvisno, če bodo svoj položaj diplomirancev spet obogatili s skrbjo do slovenščine.

S tem v zvezi naj takoj opozorim na napake, ki jih delajo naši bivši dijaki, ko postanejo študentje, komaj stopijo na univerze. (Učenci hodijo v osnovno šolo, dijaki so mladi ljudje do velike mature, na univerzi pa postanejo študentje in ne univerzitetni študentje.)

Najpridnejši bodo takoj dali kak izpit, namesto da bi po slovensko rekli, da so izpit naredili ali ga položili. Nekateri hodijo redno na predavanja in ne k lekcijam, kot napačno slišimo. Tudi ne dajemo lekcij, če mislimo, da koga inštruiramo ali privatno poučujemo. Rekli bomo, da smo dali komu lekcijo, če smo ga ostro na kaj opozorili ali okregali. Marljivi študentje študij na univerzi kljub težavam uspešno končajo. Med študijem je marsikdo napisal študijo. Da ne bomo zamenjali besed študija in študij, bo dovolj pogledati v slovar *Lažni prijatelji* prof. Bajčeve (str. 161).

Težko je vsem nam in študentom sloveniti imena fakultet, predmetov in usmeritev (in ne tečajev), ki jih imajo na različnih fakultetah. Tukaj ni mogoče približno prevajati, ampak se je potrebno pozanimati, kateri izrazi so v rabi na slovenskih univerzah. Nemogoče je misliti na italijanski *Magistero* in reči, da kdo študira na *Magisteriju*. Zdi se mi, da je enakovreden izraz le *Pedagoška fakulteta*.

V našem okolju se nam dostikrat dogaja, da v svoje govorjenje vpletamo italijanske izraze, ki so nam takoj pri roki. S tem še ni rečeno, da je nujno naš odnos do slovenske omalovaževalen. Vsakdo pa mi bo pritril, da je zelo mučno, če kdo nastopa ali odgovarja na vprašanja v javnosti (npr. po radiu) in pojasnjuje svoja stališča v čudnem jeziku, ki je bolj podoben sračjemu gnezdu kakor pa kulturnemu govorjenju. Nikoli nas ne sme biti sram in se s kom pogovoriti o skupnih problemih.

PESNIKOVA USODA (2. del)

HUBERT BERGANT

O slutnjah je turobno zapel tudi pesnik J. Murn-Aleksandrov:

"Pa ne pojdem prek poljan, / je v poljani črni vran, / je v poljani noč in dan. / laz bojim se ga močno, / črno vranje je oko, / črna slutnja gre z menó. / Ah, v tujini bodem pal, / vran oči mi izkljuval, / krakal bo, ne žaloval." In usoda, a naj se imenuje *kismet*, *moira*, *destino*, *destiny*, *Schicksal* ali *sudba*, je res nekaj grozljivega, a tudi nekaj lepega in veličastnega. Do tega spoznanja pridemo, ko primerjamo usodo našega Prešerna in skoraj 500 let starejšega pesnika Francesca Petrarke, v katerem nekateri vidijo prvega humanista. Njegov zunanji videz si lahko konkretiziramo s pomo-

čjo freske Narda di Cione, ki predstavlja zadnjo sodbo v cerkvi Santa Maria Novella v Firencah. Na njej vidimo Petrarco med izvoljenimi. Pesnika je upodobil tudi Andrea del Castagno na freski v galeriji degli Uffizi iz okrog l. 1450.

Tako kot pri Prešernu spoznavamo tudi pri Petrarco, da njegov obup izvira iz razočaranja v ljubezni. Takole obupuje: "Smrt pridi, ob katerikoli uri! Ne mudi se, saj čas je že došel." Prešeren ga v 5. sonetu nesreče nezavedno posnema: "Prijazna smrt, predolgo se ne mudi!" Toda že J.S.Bach si želi smrti: "Pridi, sladka smrt" (*Komm süßer Toot*). Od sveta se otopočno poslavlja in se smrti ne zoperstavlja. J.Brahms v koralu: "Svet, moram te zapustiti",

ki je nastal nekaj mesecev pred skladateljevo smrtjo.

Primerjava prvega Petrarkevega soneta in devetega Prešernovega v Sonetnem vencu nas privede do novih odkritij. Veliki humanist takole poje: Vi, ki poslušate v teh pesmih glase, vzdihljaje, ki bili so srcu hrana.

Prešeren toži slično: "Izdihljaji, solze so jih redile. Parnasa mojega rožice pričujoče."

Petrarka se je obupno zavedal vsega minljivega: "Vse, kar zrem, so sonce, dim in sanje." Njegovo čustvovanje je bilo silno. Napovedovalo je pol tisočletja vnaprej romantiko. Saj je "v vzdihih čul besede, ki zgradile gore bi, rekam bi vele stati." Človeško čustvo je vedno isto. Petrarco naslednji verz nam to dokazuje: "Ljubezen, bol, krepost,

sočut in um so v sladkem skladu se v solzah objeli."

Ne samo čustva, tudi usodni ljubezenski dogodki so si slični. Petrarka je svoj idol Lavro srečal na veliki petek l. 1327, ko mu je bilo 23 let. Prešeren je Primčevo Julijo zagledal na veliko soboto v tmovski cerkvi, ko je bil star 33 let. Ob tej priliki so se mu porodili naslednji verzi: "Ko je stopila v cerkev razsvetljeno, v srce mi padla iskra je ognjena, ki ugasnit se ne da z močjo nobeno."

Moč pesnikove fantazije je iz navadnih žensk napravila prečudovita bitja. To velja za Petrarco Lavro kot za Prešernov idol - Primčevo Julijo.

"Slovenščina je moja usoda, kot mi je usojena tudi ljubezen," je zapisal Alojz Rebula. Njegovi ugovoritvi dodajmo še našo misel, da je bila slovenščina tudi Prešernova usoda, Prešeren sam pa naša.

se daleč tja preko Istre in Dalmacije do albanskih gora."

Severni Iliri - tako dalje ugotavlja Gruden - so se delili v mnoga plemena. Najznamenitejši med njimi so Veneti, naseljeni po gornji Italiji. K Venetom spadajo še Histri (v zahodni Istri), Japodi, bivajoči ob gornji Kolpi in po Krasu, in Liburni v vzhodni Istri.

Leta 380 pred Kr. so Kelti pritekli k nam iz Galije (današnje Francije). Kelti so bili bojeviti narod. Premagali so večino ilirskih ljudstev in se med njimi naselili. Kelti so se delili na Noričane na Koroškem, Karne ob koroško-beneški meji, Tavriské ali Tavričane na Kranjskem, Latobike ob Savi in Krki. Kelti so povzročali Rimljanom velike težave. Julij Cezar je z njimi končno le obračunal v prvi polovici stoletja pred Kristusom, ko si je podvrge vso severno Italijo in Galijo. Kelte nam stara poročila opisujejo kot velike in krepke ljudi z dolgimi lasmi in velikimi bradami. Njihove obleke so bile pisane in bogato vezane. Nosili so zlate obročke na vratu in na nogah. Ženske so bile prav tako visoke. Slovele so po lepoti in gizdavosti. Kelti so imeli tudi napake: niso bili vztrajni. Živeli so neredno in neradi so se prilagajali pokorščini. Med podvržene Ilire so se za stalno naselili in z njimi pomešali. Med Iliri so se navadili lahkotnega življenja, kajti prišli so živeti med ljudi, ki so bili delavni in navajeni reda. Zato so radi orožje postavili v kot in se odvadili vojskovanja. Rimljani so si zato Kelte skoraj brez odpora

podvrgli. Zanimivo je, da so Kelti takoj navezali dobre sosedske odnose z novimi prišleki, sprejeli njihove javne službe in skupaj kot pritepena gospodstva vladali ilirskim domačinom vse do prihoda Slovanov. Rimljani so radi navezovali tudi družinske stike s Kelti in se z njimi pomeškuzili.

Pradomovina Slovanov je po Grudnu ogromno področje južne in vzhodne Rusije, za Karpati, med Vislo in Dnjeprjem, kjer danes živijo Poljaki, Belorusi in Malorusi ali Ukrajinci. Njihova zemlja je ležala v glavnem na prostranih ravninah, polnih močvirij in gozdov, kar naj bi prebivalstvo samo po sebi navajalo h kmetijstvu. Za tujce pa je slovanska zemlja bila precej odljudna, zato se zanj niso pehali. Zato so Slovani živeli sorazmerno v miru, vendar za ceno osamelosti, daleč od gospodarskih in kulturnih središč in tokov. Če pa so jih sosedje napadli, so se srdito branili. V vojni jim je bila priljubljena običajna taktika gverila, zlasti ko so kasneje zavzeli svoj življenjski prostor na vzhodnem alpskem prostoru. Srdite napade so doživeli alpski Slovenci šele z Rimljani, ki so kakor vedno in povsod, tudi pri nas nastopali z največjo krutostjo. Zato je povsem razumljivo, da so razna barbarska ljudstva, ki so pred preseljevanjem narodov in med njim vdrala v Italijo, Rimljanom vračala milo za drago. Plenila so in ropala, sežigala in morila. Vandali so npr. Rim popolnoma razdeljali.

Langobardi so prizadejali Slovincem veliko škodo in žrtev, ko so skušali zaustaviti slovensko prodiranje v furlansko nižino. Po dolgih srditih bojih so Langobardi in Slovenci sklenili mir leta 719 ali 720 kar na bojišču v kraju Lavariano. Izid bitke je bil neodločen. Mirovna pogodba je zato določala, da Slovenci ohranijo svoje meje na črti, ki ločuje hribovito področje od ravnine, ki je ostala Furlanom.

G. Tummo se je spotikal tudi ob moji navedbi, da sicer položaj Lavariana še ni točno ugotovljen, da pa ga verjetno moramo iskati v bližini današnjega Aviana. Norčuje se iz mene, češ da pozabljam, da so razni zgodovinarji doslej našli že kakih dvajset krajev z imenom Lavariano, kjer naj bi bilo prišlo do bitke, ki jo omenja Pavel Diakon. Tudi Tummo se je baje zanimal za položaj Lavariana, ki ga danes ne najdemo več na zemljevidih. Prepričan je, da je imel Pavel Diakon v mislih Lavariano pri Bocnu in ne Lavariano pri Vidmu! Mar me ima za bedaka? Zdaj zares sumim oz. postajam prepričan, da nas Slovence zamenjuje s Tirolci. Spet pomislim na naslov njegovega pamfleta: "Prihod Slovencev na področje Benečij." Uporablja množino, ker imamo tri Benečije (Venezije): našo, evganejsko (Veneto) in tridentinsko (Poadižje). Pavel Diakon naj bi torej opisoval bitko pri Lavarianu, ki naj bi bila leta 719 v okolici Bocna in ne Vidma!

DALJE

7

ČETRTEK
11. APRILA
1996

Kriza v Miljah

Z odstopom enajstih občinskih svetovalcev je v Miljah prišlo do padca občinske uprave, ki je bila izvoljena decembra 1993. Takrat je zmagala lista *Skupaj za Milje*, v kateri je bila poleg drugih političnih formacij, kot sta npr. Demokratična stranka levice in Stranka komunistične prenove (glavni "junakinji" padca miljske uprave), tudi Slovenska skupnost. V miljski občinski odbor je bil takrat prvič izvoljen predstavnik SSK, in sicer Marko Šavron (druga slovenska svetovalka na listi DSL je bila Cinzia Ostrouška). Za župana je bil takrat izvoljen prof. Sergio Milo.

Stvari so se začele kmalu zapletati, ko je prišlo do predlogov o menjavi odbornikov za urbanistiko in šport. Takrat je nastal spor med DSL in SKP, ki je kmalu prerasel strankarski okvir in se spustil tudi na osebno raven. Kljub posredovanju svetovalcev Šavrona in Umerja se je kriza še poglobila.

Razplet krize ne more biti ugoden zlasti za tamkaj živeče Slovence. SSK je v tiskovnem poročilu izrazila negativno oceno odstopa enajstih svetovalcev, ker je ta med drugim zaustavil "razne upravne postopke za rešitev pomembnih vprašanj, med temi tudi postavitev dvojezičnih cestnih tabel." Stranka, ki - kot pravi - je bila "postavljena pred izvršeno dejstvo, pričakuje, da bodo miljski Slovenci tudi v bodočem občinskem svetu imeli ustrezno zastopstvo."

Vodstvo SSG pri Dularju

Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča se je v kratkem času sestel dvakrat. Na petkovi seji je začel razpravo o repertoarju prihodnje sezone, katerega mimo umetniških izbir odločilno pogojuje težko trenutno stanje ustanove. Sezona se namreč izteka v največji negotovosti, uslužbenci in sodelavci niso prejeli februarjskih plač in honorarjev, a tudi perspektive niso rožnate.

S tem v zvezi je delegacija SSG v četrtek obiskala ministra za kulturo Republike Slovenije dr. Janeza Dularja. Predsednik Rafko Dolhar, podpredsednik Filibert Benedetič in ravnatelj Miroslav Košuta so mu orisali stanje in izrazili zaskrbljenost zaradi vse večje odrezanosti SSG od gledališkega dogajanja v matični domovini, saj se v novih pogojih težka prebija na slovenske odre, večajo pa se tudi težave z igralskim kadrom in drugimi umetniškimi sodelavci. Dr. Dolhar je poudaril, da delegacija ni prišla prosit za trenutno pomoč, ampak opozoriti ministrstvo na nujnost, da se zamejskemu gledališču omogoči enakopravno delovanje v enotnem kulturnem prostoru.

Minister dr. Dular je pojasnil nekatere probleme v zvezi z zakonom za kulturo, zagotovil svojo skrb in pomoč, da se najde sistemski mehanizem, ki bi bil trajen v času in bi tako Slovenskemu stalnemu gledališču nudil določeno zanesljivost pri planiranju sodelovanja s slovenskimi gledališči in gledališčniki.

Delegacija je obiskala tudi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, kjer jo je v odsotnosti državnega sekretarja sprejel svetnik Rudi Merljak. Po orisu trenutnega kritičnega stanja je pogovor stekel predvsem o obnovitvenih delih v Kulturnem domu in vanje vloženi sredstvih SSG, ki občutno bremenijo tudi samo gledališko dejavnost.

Umrla Jelka Gerbec

V sredo, 10. t.m., je v tržaški bolnišnici po daljši bolezni umrla bivša senatorka Jelka Gerbec. Ves čas povojni je zavzemala vidna mesta v tržaški KPI. Senatorka je bila od leta 1976 do leta 1987.

Tudi letos eksperimentalna razširitev urnika trgovin

Sekcija trgovine na drobno pri Slovenskem deželni gospodarskem združenju obvešča zainteresirane operaterje, da bo tudi letos v veljavi možnost eksperimentalne razširitve urnika obratovanja tržaških trgovin. Občinska uprava je namreč določila na osnovi zakona in po posvetu s trgovskimi organizacijami, da bodo trgovine lahko odprte po največ deset ur dnevno, v izjemo praznikov, nedelj in dnevov tedenskega počitka, v obdobju med 2. aprilom in 15. junijem. Isto možnost bodo imele trgovine tudi v jesenskem času med 18. septembrom in 3. novembrom. Kdor se misli posluževati te možnosti, ki ni obvezna, mora javiti novi razširjeni urnik na navadnem papirju pristojnemu občinskemu uradu za trgovsko nadzorništvo (*Ufficio Controllo Commerciale*), na katerega se sicer naslavlja vse spremembe glede urnikov.

Na prvi seji novoizvoljenega odbora Kmečke zveze, ki je bila v Trstu v četrtek, 4. t.m., je bil Alojz Debelis potrjen za predsednika. Prosili smo ga za kratek pogovor.

Odbor Vam je torej obnovil zaupanje...

Bil sem potrjen za predsednika, ravno tako tudi oba bivša podpredsednika. Skupaj bomo tako še eno leto vodili Kmečko zvezo.

Kateri so najbolj aktualni problemi, s katerimi se srečuje KZ?

Kmečka zveza se na splošno srečuje s problemi, ki zadevajo vse kmetijstvo, tako na evropski kot na vsedržavni ravni. Kot vemo, je kmetijstvo najbolj prizadeto, ker evropske norme omejujejo proizvodnjo. Pri nas se to najbolj pozna pri živinorejcih, ki ne morejo proizvajati več toliko mleka, saj so količniki omejeni in se presežki kaznujejo. Tudi pri nasadih ne moremo več delati kot pred leti, ker je tudi to omejeno. Tako je za vinograde predvideno, da se lahko samo obnavljajo, novih nasadov ne sme biti.

Kakšno je prava stanje zamejskega kmetijstva?

Stanje ni preveč rožnato. Izjemo predstavlja vinogradništvo, ki se v zadnjih letih zelo uveljavlja, predvsem po zaslugi stro-

kovne službe, ki deluje pri Kmečki zvezi. Pri živinoreji je stanje zelo zaskrbljujoče prav zaradi omejitve proizvodnje mleka; živina za zakol je tudi brez cene. Problem je tudi s klavnico, ker je v naši pokrajini nimamo. Problem obstaja pri mlekarni, ki je zabredla v velike dolgove tudi zaradi pasivnih obresti, ki se grmadijo. Če ne bo v kratkem kdo posegel in rešil mlekarno, bo ta po mojem propadla. Isto npr. velja tudi za celotno zadružništvo, kot sta hlev v Praprotnu in hlev Dolga krona. Precej spodbudno je le to, da je precejšnje zanimanje za oljkarstvo. Ta dejavnost je na Tržaškem obetajoča in so pogoji, da se zapuščenca zemljišča izkoristijo za posaditev oljk.

INTERVJU

DEBELIS POTRJEN ZA PREDSEDNIKA KMEČKE ZVEZE

ERIK DOLHAR

Kaj bi povedali o znani aferi "norih krav"?

Mislím, da se ponavlja to, kar se je dogajalo pred leti, ko so živinorejci krmili govedo (z antibiotiki in estrogeni), tako da so bili zrezki veliki; ko pa si jih pripravil za mizo, so se skrčili. To je bil velik *business*. Po mojem gre tudi zdaj za špekulacijo in bi tovarnarji želeli priti poceni do zaslužka. Mislím, da se naši živinorejci s tem ne ukvarjajo, ker smo do sedaj imeli neoporečno meso.

Za zaključek še to: kateri so Vaši programi za bodočnost?

Kmečka zveza je izdelala področni načrt, ki ga je predstavila deželi, ta pa naj bi ga odobrila v čim krajšem času. Trudimo se, da bi bilo naše kmetijstvo uspešno. Moderno kmetijstvo pa ni takšno, kakršnega smo bili vajeni do pred leti, ko je bilo delo v glavnem ročno. Zdj mora biti kmetijstvo mehanizirano. Že vrsto let trdim, da bi bil pri nas Breg, to je področje od Barkovelj do Nabrežine, najprimernejši za kmetijstvo. Če pa v teh predelih ni primernih in ustreznih cest, je vsaka beseda o kmetijstvu odveč. Po našem bi se lahko izkoristili tudi Miljski

hribi in Breg, saj to področje ustreza tistim v visokih gorah.

V zadnjih letih je bilo tudi veliko govora o Kraškem parku. Prav je, da nastane, a nikakor ne v škodo kmeta.

Bodočnost kmetijstva je po mojem zelo odvisna tudi od tega, kako bodo oblasti gledale na razvoj. Nova kmetija stane danes ogromno. Če pomislím, da vsak delavec v novi tovarni stane približno 500 milijonov, je za novo kmetijo potrebnih veliko več. Zato bi posebno mladi morali imeti olajšave. Na mlade naj bo pozorna predvsem dežela, ki naj gre na roko vsem tistim, ki imajo veselje do kmetijstva.

Važno je tudi sodelovanje med stanovskimi organizacijami in posebno z matično Slovenijo, s katero sicer že imamo dobre stike; upajmo, da se bodo v bodoče še bolj razvili. Mislím, da bo morala naša organizacija dobiti deželno razsežnost, saj ne moremo več gledati samo na svoj vrtiček in ga obdelovati, ob nas pa lahko vse propade. Bodočnost kmetijstva je prav v tem, da se kmetje dobro organizirajo, saj bodo le tako uspešno delali.

OGROMNA VEČINA ZA NARODNI SVET

V soboto, 6. aprila, so na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu na tiskovni konferenci predstavili rezultate poštnih ankete, ki jo je SSK izvedla februarja med pripadniki slovenske manjšine v Italiji in ki se je nanašala na potrebo po skupnem demokratično izvoljenem predstavništvu Slovencev v Italiji. Rezultate ankete je pregledala tričlanska komisija, ki so jo sestavljali dr. Rafko Dolhar, dr. Drago Štoka in dr. Štefan Bukovec.

Odposlanih razglednic je bilo 11.350 (3.900 za Goriško, 6.600 za Tržaško in 850 za videmsko pokrajino). Prejetih dopisnic je bilo 3.598 ali 31,70% poslanih. 95,42% odgovorov je bilo pozitivnih, 135 (3,75%) negativnih, belih glasovnic pa je bilo 30 (0,83%).

SSK ocenjuje izid ankete pozitivno, saj je s tem stranka dosegla dvojni cilj: širitev ideje o skupnem demokratičnem predstavništvu in ugotovitev reakcij na to. Po mnenju tajnika Breclja je stranka s to anketo zadela v živo, saj so se ljudje nanjo odzvali in razprava se je razširila na bazo. Iz teh rezultatov, je še dejal Breclj, izhaja močna spodbuda za oblikovanje demokratičnega predstavništva Slovencev v Italiji in moralna obveza, da se z razpravo o tem nadaljuje.

Na tiskovni konferenci so tudi predstavili izpopolnjena stališča Slovenske skupnosti o delovnih izhodiščih za osnovanje skupnega predstavništva oz. Narodnega sveta Slovencev v Italiji (NSSI).

VOLILNA KAMPANJA V POLNEM TEKU

Kandidati Oljke na Tržaškem: P. Rumiz, E. Camerini in O. Bobbio

Do 21. aprila manjkata le slaba dva tedna in srečanja, manifestacije ter volilni shodi si tudi na Tržaškem sledijo kar na tekočem traku. Kandidata desničarskega-Pola svaobščin za poslansko zbornico sta pri nas Roberto Menia (okrožje Trst I) in Gualberto Niccolini (Trst II), medtem ko se bo za izvolitev v senat potegoval Giulio Camber. Kandidati

Oljke, za katere se bo verjetno odločila velika večina slovenskih volivcev (k Oljki je pristopila tudi Slovenska skupnost, poleg seveda nekaterih drugih komponent naše manjšine), so: za poslansko zbornico gledališki igralec Orazio Bobbio (Trst I) in časnikar Paolo Rumiz (Trst II), za senat pa kardiolog prof. Fulvio Camerini.

34. OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PREDSEDNIŠKO POROČILO

O bogatem delu, ki ga je Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice opravila v enoletnem obdobju od zadnjega občnega zbora zadnji ponedeljek meseca marca lani, je poročala tajnica Zveze. O razvejanem in v goriški pokrajini razširjenem delovanju bodo spregovorili predstavniki posameznih društev, zborov in radia, ki predstavljajo trdno in zanesljivo podlago kulturnega življenja na Goriškem. V svojem posegu se bom zaustavil pri nekaterih bistvenih vprašanih naše skupnosti in pogledal nekoliko v bodočnost.

Od leve podpredsednica Zveze Francka Padovan, predsednik Damijan Paulin in tajnica Valentina Humar

ve oblike delovanja. Tudi tradicionalne oblike, kot sta zborovska in gledališka, so za mlade lahko zanimive, če so resno zasnovane in kvalitetno izvedene. O tem pričajo predvsem naši podeželski zbori v Doberdolu, Števerjanu, Rupi in Peči, v Štandrežu in Podgori. Tudi pri dramskih skupinah je precej mladih. Da bi mladinsko problematiko obravnavali bolj specifično in direktno, potrebujemo na Goriškem mladinsko organizacijo, ki bi znala samostojno in neobremenjeno posegati v kulturno in splošno narodno področje.

Ko govorimo o mladih, se takoj vsili vprašanje naših slovenskih šol. Pred kratkim smo brali podatke o vpisih v razne stopnje in usmeritve. Nekateri podatki so zelo zaskrbljujoči in vsi moramo za to skrbeti v prvi vrsti. Človeški potencial za kulturno delo bomo

imeli, če bodo v razredih številni učenci in dijaki. Zavedati se moramo, da samo slovenska šola daje dobro podlago za kulturni razvoj posameznikov in skupnosti. Zveza in društva so poklicana, da s šolami sodelujejo in pomagajo, kadarkoli se pokaže potreba.

Še nekaj besed o vlogi društev v širšem javnem življenju. Smo člani slovenske narodne skupnosti v Italiji. Kot Slovenci smo torej dolžni se tega vedno in povsod dobro zavedati in se temu primerno tudi obnašati. Poslužujmo se slovenske besede, kjerkoli se to da, tudi v odnosu do javnih uprav. Smo člani krščanske skupnosti in torej poklicani, da se po krščanskih načelih vedemo. Naša kulturna društva so sicer samostojna, niso ne verske ne cerkvene ustanove, delujejo pa v skupnosti, za oblikovanje katere so v prvi vrsti poklicana.

Mislím, da smo pripravljeno za sodelovanje vedno konkretno pokazali, pričakujemo pa tudi, da nas bodo tudi drugi upoštevali in nam pomagali. Tu mislim predvsem na javne uprave. Nekateri slovenske občine na Goriškem se v tem niso posebno izkazale. Sovodenska občina je iz občinskih šolskih prostorov izgnala mlade pevce z Vrha sv. Mihaela, ki so za teden-ske vaje uporabljali eno sobo in niso nikogar motili.

Negativno ocenjujemo delovanje goriške občinske uprave, ki ne kaže nobenega zanimanja za naše dejavnosti. Goriškega župana in odbornika za kulturo nismo še videli na naših prireditvah. Po daljšem zavlačevanju je goriški župan sklical in umestil Konzultno za slovenska vprašanja. Na zadnji seji konzulte se je veliko govorilo o vlogi kulture in odnosu občinske uprave do slovenske kulturne prisotnosti. Odborniku za kulturo Devetagu smo odločno povedali, da smo nezadovoljni s politiko goriške občine in da pričakujemo, da bo občina enakovredno upoštevala prisotnost in delo naših organizacij. Pozitivno ocenjujemo delovanje rajonskih konzult, v katerih so slovenski predsedniki, ki si prizadevajo za sodelovanje s kulturnimi društvi.

Pri goriški pokrajinski upravi se močno občuti

odsotnost slovenskih svetovalcev. Slovenska vprašanja težko pridejo na dnevni red pokrajinskega odbora in sveta; še tedaj, ko pridejo, so sklepi zelo omejeni. Kot primer naj navedem samo zadevo tehničnega zavoda ITI Galilei, ki se ne preseli v slovenski Šolski center, ker pokrajinska uprava ni zmožna najti nekaj desetnih milijonov lir za določena dela. Naša zveza že nekaj let predstavlja prošnjo na podlagi deželnega zakona št. 68 iz leta 1981 za priznanje vloge, ki jo opravlja na kulturnem področju. Lani je tako priznanje prejela Zveza slovenskih kulturnih društev, mi pa smo še vedno drugorazredni.

Lani je italijanska televizija začela na tretji mreži oddajati tudi vsakodnevne slovenske oddaje. To je velika pridobitev za našo skupnost. V poročilih in drugih programih je precej prostora namenjenega kulturnim prireditvam. Pričakujemo, da bodo oddaje bolj deželnega značaja in da bo tudi Goriška imela primerno mesto.

Z letošnjim letom je v okviru racionalizacije slovenskih tednikov začel izhajati Novi glas, ki posveča dve strani kulturi in skuša slediti delovanju naših organizacij.

Pri Zvezi se dobro zavedamo, da je sodelovanje z drugimi sorodnimi organizacijami nujno potrebno, da lahko skupno še utrdimo naše položaje in obogatimo kulturno poslanstvo. Dobro sodelujemo s Krščansko kulturno zvezo iz Celovca in s Slovensko prosveto iz Trsta. Tudi nekatere skupne prireditve z Zvezo slovenskih kulturnih

društev so postale že tradicionalne (Dan slovenske kulture, Primorska poje...). Največ sodelovanja s Slovenijo gre prek Zveze kulturnih organizacij, ki nam omogoča strokovno pomoč predvsem na gledališkem področju.

Dela pri celotnem objektu Katoliškega doma se naglo bližajo h koncu. Naša Zveza je zadolžena, da poskrbi za primeren program otvoritve tega središča, ki bo predvidoma ob koncu leta. Za to priložnost bomo z združenimi močmi izvedli opereto, ki bo precej pogojevala pozno leto in jesensko delo Zveze in članic, predvsem pevskih zborov in gledaliških skupin. Odprtje nove velike dvorane z najsodobnejšo tehnologijo bo predstavljalo izredno pridobitev za celotno zamejsko skupnost. Od vseh nas bo zahtevalo dodatnih organizacijskih in ustvarjalnih zmožnosti, da bomo lahko kos novi situaciji in da bo ta struktura postala pravo središče za našo skupnost. Pri tem bo treba usklajevati delovanje tudi drugih dvoran po naših vaseh.

Končno bo z obnovitvenimi deli v Katoliškem domu tudi naša Zveza dobila nekaj prostora, kjer si bo lahko uredila sedež. In s sedežem bomo skušali tudi pridobiti kako pomoč pri opravljanju nešteti vsakodnevnih opravil.

Gorica bo čez nekaj let praznovala 1000-letnico prve omembe v zgodovinskih virih. Že so v teku številne pobude. Tudi naša Zveza se bo morala vključiti v ta širokopotezni projekt.

TAJNIŠKO POROČILO

CECILIJANKA

Preteklo je že leto dni od zadnjega obračuna našega delovanja in že je tu 34. redni občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete. Zveza združuje 11 prosvetnih društev, pevskih zborov in eno radijsko postajo, ki delujejo na območju od Brd do Jadrana. Število članic se je v zadnjih letih ustalilo. Edino spremembo smo zabeležili pri nazivu Ljudskega radia, ki se je poimenoval v *Radio glas*.

Širši odbor Zveze se je od zadnjega občnega zbora 27. marca 1995 sestal na 9. rednih mesečnih sejah. V glavnem se jih je udeležilo lepo število odbornikov, ki so uspešno načrtovali in izvedli vrsto tradicionalnih in tudi izrednih pobud.

Med ustajene pobude spada revija pevskih zborov Cecilijanka, ki je tudi letos potekala v Kulturnem domu v Gorici v soboto 18. in nedeljo, 19. novembra. Revije se je udeležilo 20 zborov: 11 iz Goriške (od katerih je bil MoPZ C. A. Seghizzi predstavnik italijanske zveze USCI), 3 zbori s Tržaškega, vokalna skupina iz Rezijske, 1 zbor iz Koroške in 3 z Novogoriškega. Kot izrednega gosta smo sprejeli še MePZ iz Rakitne pri Ljubljani. Odborniki Zveze so se strinjali, da povabijo na revijo glasbenike, ki bi nastopajočim zborom dali nekaj praktičnih nasvetov in napotkov za uspešnejše nastopanje. Komisijo sta sestavljala Stojan Kuret in Štefan Mavri, ki sta posredovala nastopajočim zborom in dirigentom svoje

strokovno mnenje. Letošnja 37. Cecilijanka je bila posvečena skladatelju Emilu Komelu ob njegovi 120-letnici rojstva. V tem okviru je Zveza tudi izdala zbirko Komelovih posvetnih še neobjavljenih pesmi. Izbor skladb je pripravil Hilarij Lavrenčič, za izdajo jih je uredila Tatjana Gregorič, opremo je prispeval Franko Žerjal. Zbirka z naslovom *Zelen je logvsebuje* 12 skladb za MoPZ in 7 za MePZ. Predstavljena je bila na predvečer Cecilijanke, 17. novembra, v galeriji Katoliške knjigarne.

Tudi v preteklem letu so se člani Zveze poklonili žrtvam v taborišču v Gonarsu v nedeljo, 29. oktobra.

DAN KULTURE

Že vrsto let sodeluje naša Zveza pri soorganizaciji osrednje zamejske proslave ob Dnevu slovenske kulture. S Slovensko prosveto v Trstu in z ZSKD smo izvedli bogat kulturni večer z nastopom pevskih zborov,

recitatorjev in osrednjega govornika. Proslavi sta bili 8. februarja v Trstu in dan kasneje v Gorici v kulturnih domovih. Oblikovali so ju mladi ustvarjalci v zamejstvu. Našo Zvezo sta na obeh večerih zastopala MePZ Sedej in recitator Jan Leopoli, sodelovala je še solopevka Mirjam Pahor s pianistko Valentino Pavo s SCGV E. Komel. Osrednja govornica v Gorici je bila Erika Jazbar. Oba večera sta privabila številno publiko.

NATEČAJ MLADI ODER

Skupaj s Slovensko prosveto iz Trsta smo tudi v pretekli sezoni razpisali natečaj Mladi oder, ki skuša ovrednotiti vse gledališke pobude v okviru naših društev. Nagrajevanje je bilo - kot običajno - v Peterlinovi dvorani v Trstu 12. februarja letos.

SODELOVANJE S KOROŠČI

Naša Zveza ohranja in utrjuje stike s Krščansko kulturno zvezo v Celovcu, s katero potekajo običajne izmenjave ob Koroških dnevih na Primorskem in Pri-

morskih dnevih na Koroškem. Oktobra lani so bili na vrsti "naši" dnevi na Koroškem. Dramska skupina iz Štandreža je v Št. Jakobu uprizorila komedijo *Kandidiraj, le kandidiraj* (15.10.). V Mohorjevi knjigarni v Celovcu smo predstavili Dolharjevo knjigo *Od Trente do Zajzere* (17. 10.), gojenci SCGV E. Komel pa so se srečali s svojimi "kolegi" iz GŠ na Koroškem v Biločovsu 21. oktobra. Naši odborniki so se podali na Koroško tudi ob nekaterih drugih pomembnih praznovah.

50-LETNICA KONCA DRUGE VOJNE

Med pomembne obletnice v letu 1995 spada na prvo mesto spomin na polstoletno zmago nad nacifašizmom. Članice naše Zveze so se poklonile v Rupi 25. aprila. Osrednja deželna proslava pa je potekala v Doberdolu 1. maja, kjer so sodelovali združeni pevski zbori.

GORICA

MePZ LOJZE BRATUŽ

Kot smo povedali že lani, nas pri izbiri programa za naše pevsko delo pogotuje predvsem prešibka sopranska zasedba. Po lanskem občnem zboru se je zdelo, da se bodo stvari obrnile na bolje, ker so člani obljubili prisotnost pri vajah in izrazili željo, da nadaljujemo z delom. Ko smo zaradi popravil v Katoliškem domu ostali brez sedeža, smo se zasilno preselili v prostore Alojzijevišča, kamor smo prenesli tudi svoj arhiv. Zahvaljujemo se vodstvu Alojzijevišča oz. SCGV E. Kometel, ki je dovolil, da lahko uporabljamo prostore. Pevske vaje imamo ob torkih.

Miloš Čotar

Po nastopu na reviji Primorska poje marca 1995 smo naštudirali program nabožnih pesmi, ki smo ga delno izvajali 1. maja pri maši v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, 21.5. na Sv. gori,

18.6. na Sv. Višarjah in 23.6. v stolnici v Celju. Ob tej priložnosti smo si ogledali tudi cerkev v Ponikvi in prispevali v sklad za obnovitvena dela Slomškove domačije, ki so bila ravno kar v teku.

Po poletnih počitnicah smo oktobra začeli ponovno z vajami in pripravili program za nastop na Cecilijanki. Za pevce smo pripravili tudi nekaj družabnih srečanj. Posebno prijetno je bilo na miklavževanju.

S petjem smo sodelovali še pri božičnici v goriški stolnici in na božičnem koncertu goriških zborov na Travniku. Obakrat nas je na orgle spremljal David Bandelli.

Zadnje mesece študiramo program za nastop na reviji Primorska poje.

GORICA

SKPD MIRKO FILEJ

Delovanje SKPD Mirko Filej je bilo od zadnjega občnega zbora osredotočeno predvsem na gledališko dejavnost.

19. marca je bila premiera **Odra 90 En dan z Edvardom** v Kulturnem domu v Gorici v režiji Darka Komaca. Slednje je skupina Oder 90 ponovila še 7. aprila v Števerjanu v dvorani društva Briški grič, 8. aprila v Štmavru, 22. aprila v Braniku na 11. srečanju amaterskih gledaliških skupin. Poleti je skupina s tem delom prejela priznanje za sceno na tekmovanju gledaliških skupin v Mavhinjah. 16. junija je Oder 90 v sodelovanju MePZ Hrast ponovil scenski koncert *Al' maraš kaj za me?* na Oslavju pri Kusičevih. Za obe deli je društvo prejelo priznanje Mladi oder. V decembru so nekateri člani sodelovali pri raznih miklavževanjih, in sicer: v Katoliškem domu v Gorici, s skavti, na Vrhu sv. Mihaela, v Doberdobu, na Plešivem in v Jamljah.

Matej Klanjšček

Društvo sodeluje tudi z Ljudskim radiom oz. Radiom glas. Odgovorna za to je Anka Černic, ki skupaj z Janom Leopolijem in Alessiom Stasijem oblikuje petkovo oddajo.

V sklopu gledališke dejavnosti je društvo v mesecih juniju in septembru pripravilo tečaj dikcije in govorne tehnike, ki ga je vodil gledališki igralec Janez Starina.

Jeseni lani je skupina Oder 90 pod vodstvom Darka Komaca začela

študirati novo delo, Bevkovo dramo *Krivda*. Premiera je bila 10. marca 1996 v dvorani Kulturnega doma v Gorici. V tej igri je sodelovalo skoraj 30 mladih. Dramo so ponovili še 17. marca v Rakitni pri Ljubljani.

Naj omenimo še, da je priprave na premiero in tudi del premiere snemala slovenska televizija RAI.

Poleg bogate gledališke dejavnosti je društvo organiziralo še dva kulturna večera. Člani Odra 90 sodelujejo tudi kot napovedovalci na Cecilijanki in kot recitatorji na raznih prireditvah. Junija lani so nekateri sodelovali pri predstavitvi zbirke vokalnih skladb *Za staro pravdo*, ki jo je izdal Svet slovenskih organizacij. Zbirko in krstne izvedbe nekaterih skladb so predstavili še v Trstu 24. februarja 1996 v Marijinem domu v Rojanu.

GORICA

MoPZ MIRKO FILEJ

Po lanskem občnem zboru 27. marca 1995 je moški pevski zbor Mirko Filej imel naslednje nastope: na reviji Primorska poje v Špetru dne 1. aprila 1995; 8. aprila koncert v Štandrežu v sklopu prireditve ob 50-letnici bombardiranja med drugo svetovno vojno; sodeloval je pri slovesnosti v Tolminu dne 13. maja ob odkritju kipa in spominske plošče pesnice Ljubke Šorli-Bratuž; 19. novembra 1995 smo nastopili na Cecilijanki v goriškem Kulturnem domu; 11. decembra smo peli pri peti maši za rajne pevce v Rupi; 24. novembra pri italijanski Cecilijanki na Travniku; 26. decembra smo sodelovali na božičnem koncertu v goriški stolnici; 29. decembra je bil božični koncert na Travniku.

Robert Jug

Jesenska sezona se je pričela s koncertom v Vipavi 10. septembra na tradicionalnem prazniku vina; 15. oktobra je bil koncert v tolminski cerkvi,

kjer je bil izveden *Sonetni venec pesnice Ljubke Šorli-Bratuž*; 19. novembra 1995 smo nastopili na Cecilijanki v goriškem Kulturnem domu; 11. decembra smo peli pri peti maši za rajne pevce v Rupi; 24. novembra pri italijanski Cecilijanki na Travniku; 26. decembra smo sodelovali na božičnem koncertu v goriški stolnici; 29. decembra je bil božični koncert na Travniku.

V letošnjem letu pa še: 23. februarja smo sodelovali na Prešernovi proslavi v Rupi.

Moški zbor Mirko Filej praznuje letos 30-letnico ustanovitve. Koncert bo v Kulturnem domu v Gorici 5. maja.

DOBERDOB

SKD HRAST

17., 21., 22. in 23. aprila 1995 je bil že udomačeni Praznik pomladi. Na velikonočni ponedeljek smo ponudili dve zanimivi pobudi: predstavitev knjige *Triglavski kralj* Ivana Sivca in otvoritev fotografske razstave *Od Julijcev do Krasa*. Avtorji razstave so bili Jožko Prinčič, Marino Černic, Karlo Ferletič, Hilarij Lavrenčič, Claudio in Maurizio Peric.

21. aprila je bilo srečanje manjšinskih šol Evrošola. V nedeljo, 23. aprila, se je odigrala krosstekma z gorskimi kolesi za 1. pokal pomladi. Novost praznika je bil prav gotovo velik šotor, pod katerim je bil ples. 1. maja sta zbor in društvo sodelovala pri oblikovanju notne deželne proslave ob 50-letnici osvoboditve in zmage nad nacifašizmom, ki je potekala v Doberdobu. Združene pevске zборе z Goriškega je vodil Hilarij Lavrenčič. 25. maja je mešani pevski zbor Hrast snemal za RAI. 5. junija je bila v župnijski dvorani predstavitev knjige prof. Jožka Šavlija *Slovenija, podoba evropskega naroda*. Mešani pevski zbor je za uvod zapel nekaj pesmi. 18. junija je zbor skupaj s skupino Oder 90 izvedel na Oslavju scenski koncert *Al' maraš kaj za me?* Od 12. do 15. avgusta so bili v Žabnicah študijski dnevi. 30. septembra in 1. oktobra je društvo Hrast

organiziralo dvodnevni izlet v Julijce, in sicer v prijeten gorski anfitheater Viševske skupine. 15. oktobra je bil enodnevni izlet v dolino Zajzere z vzponom na Jož di Somdogna. Meseca oktobra je društvo skupaj z deželo organiziralo tečaj čipk, ki je še v teku in se bo končal predvidoma meseca maja. 29. oktobra je društvo sodelovalo na ekološko-čistilni akciji v občini Doberdob. 19. novembra je mešani pevski zbor sodeloval na reviji Cecilijanka. Meseca novembra se je zbor včlanil v USCI (združenje italijanskih pevskih zborov) in tako je 26. novembra sodeloval na pevski reviji v Romansu. 5. decembra je bilo v župnijski dvorani miklavževanje, na katerem je sodelovalo približno 40 otrok pri veselici *Miklavžev prihod*. 8. decembra je mešani pevski zbor nastopil v Kulturnem domu v Trstu na osrednji proslavi 50-letnice slovenskega RAI-a. V popoldanskih urah pa je mladinski zbor sodeloval na pevski reviji Mala Cecilijanka. 23. decembra sta mladinski in mešani pevski zbor sodelovala pri božičnici v župnijski dvorani v Doberdobu na povabilo domače godbe na pihala Kras.

Maurizio Peric

24. decembra je mešani pevski zbor pel pri maši v Gornjem Barnasu v Benečiji. Mašo je daroval gospod Gujon. 6. januarja 1996 je zbor imel celovečerni božični koncert na Opčinah ob orgelski spremljavi prof. Huberta Berganta. 8. februarja ob Dnevu slovenske kulture je bila dodeljena otroški skupini nagrada Mladi oder za igrico, ki so jo izvedli ob miklavževanju. 24. februarja je mešani pevski zbor pel v Marijinem domu v Trstu ob predstavitvi pesmarice *Za staro pravdo*. 9. marca pa je zbor sodeloval na pevski reviji Primorska poje v Renčah.

S 1. STRANI

TAJNIŠKO POROČILO

20-LETNICA SMRTI SLIKARJA TONETA KRALJA

V letu 1995 je poteklo 20 let od smrti slikarja Toneta Kralja. Zveza se je poklonila njegovemu spominu z razstavo v galeriji Katoliške knjigarne. Na odprtju le-te, ki je bila 15.12., je o umetniku spregovorila dr. Verena Koršič. Poleg tega so se obletnice spomnili s kulturnim večerom tudi v Štandrežu in v Pevmi, kjer je Kralj poslikal cerkvi.

50-LETNICA SMRTI PROF. JANKA KRALJA

Meseca maja 1995 je ZSKP pripravila kulturni večer, posvečen 50-letnici smrti Janka Kralja, pomembne osebnosti v goriški politiki in kulturi. O njem je spregovoril prof. Tomaž Simčič, Kraljeva hčerka Lučka pa je podala nekaj spominov na očeta.

NOVI KATOLIŠKI DOM

Ker se obnovitvena dela v Katoliškem domu z naglico bližajo koncu, smo pri odboru Zveze že razmišljali na primerno prireditev ob odprtju nove dvorane. Enotni

smo si bili v ideji, da bi postavili opereto, ker bi s takim delom najlepše zajeli vsa področja delovanja članic Zveze.

NOVI TEDNIK

Na redni seji širšega odbora smo z veseljem vzeli na znanje izid novega zamejskega tednika Novi glas, ki nadaljuje poslanstvo Katoliškega glasa in Novega lista. Za članice naše Zveze pa to ne bo posebna novost, ker bodo morale še naprej same poročati o svojih pobudah, saj je časnikarski kader še nezadosten. Zaradi te pomanjkljivosti in vseh tekočih potreb, ki se kažejo, bi bilo res nujno nastaviti osebo, ki bi pri Zvezi opravljala tajniške funkcije. Problem se je rešil le začasno, in sicer s pomočjo osebja na SCGV. Včlanjena društva so izrazila željo po izvedenci za fiskalne zadeve, ki so iz dneva v dan bolj zapletene. Obenem pa bi potrebovali tudi svetovalca in pomočnika pri sestavljanju prošenj na javne ustanove (pokrajino in deželo).

ZAKLJUČEK

Ob koncu naj se še zahvalim vsem odbornikom za njihovo redno prisotnost na sejah in za sodelovanje pri izdelovanju skupnih načrtov. Lepa hvala tudi občasnim pomočnikom, ki so prav tako dobrodošli ob vsakem trenutku.

ŠTANDREŽ

PD ŠTANDREŽ

Kristina Marušič

Dramska skupina prosvetnega društva Štandrež je lani konec aprila gostovala v Desklah na srečanju goriških amaterskih gledaliških skupin z veseloigro *Kandidiraj, le kandidiraj!*, 12. maja v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici, konec junija na poletnih grajskih večerih v Štanjelu in 7. julija na prvem festivalu slovenskih gledaliških skupin v Mavhinjah. Na slednjem je dramska skupina prejela dve priznanji, in sicer: Božidar Tabaj je bil nagrajen kot najboljši igralec v celovečerni igri *Kandidiraj, le kandidiraj!*, dramska skupina pa za simpatično, duhovito in skoraj pravo politično komedijo. Jeseni je skupina nastopila v Solkanu in v okviru Primorskih dnevov v Št. Jakobu na Koroškem.

13. januarja letos so člani dramske skupine postavili na oder celovečerno igro Branislava Nušiča *Žaljoči ostali* (režija E. Aberšek). Veseloigro so ponovili še naslednji dan v župnijski dvorani v Štandrežu, nato še v Desklah (Teden slovenske kulture) in pri Sv. Ivanu v Trstu.

12. februarja je dramska skupina prejela priznanje Mali oder, enako priznanje so prejeli člani mladinske dramske skupine, in sicer za enodejanki *Forum* in *Miklavževu darilo* v režiji Majde Zavadlav.

Mešani pevski zbor Štandrež je imel pod vodstvom Tiziane Zavadlav in organista Silvana Zavadlava razgiban program. 8. aprila lani je nastopil na župnijskem dvorišču ob 50-letnici bombardiranja Štandreža. Sodelovala sta tudi mladinski pevski zbor Štandrež in MoPZ Mirko Filej, priložnostni govornik pa je bil prof. Andrej Bratuž. 25.

Mladinski zbor je poleg omenjenih nastopov gostoval še v Vipavi v domu fizično prizadetih otrok, kjer se je predstavil s petjem in recitacijami. Učiteljica Majda Zavadlav je pripravila pravljico o Pikapolonici. 1. novembra so otroci peli žalostinke pred cerkvijo in na zahvalno nedeljo kmečke zahvalne pesmi. 8. decembra je mladinski zbor nastopil na Mali Cecilijanki skupno z mladinskim pevskim zborom O. Župančič.

Prosvetno društvo Štandrež je 22. oktobra gostilo mladinsko skupino iz Selc pri Škofji Loki, ki je s petjem obogatila glavno nedeljsko mašo, popoldan pa je predstavila spevoigro Vinka Vodopivca *Kovačev študent*.

11. novembra je društvo organiziralo martinovanje, 25. novembra pa je bila predstavitev knjige *Župnijska skupnost v Štandrežu skozi stoletja*. Sledilo je odprtje razstave liturgičnih predmetov in paramentov ter listin in dokumentov župnije sv. Andreja apostola.

27. in 28. maja ter 3. in 4. junija je potekal tradicionalni vaški Praznik špargljev. Večer prej sta bila blagoslov in odprtje prostorov med lipami v župnijskem parku v Štandrežu. Prvo soboto popoldan je bil na sporedu slikarski ex-tempore za osnovno in srednješolsko mladino; v nedeljo pa so nastopili skupna mladinska zbora O. Župančič in Štandrež, ritmična skupina Bor iz Trsta in mladinski zbor z Vrha sv. Mihaela. Drugo nedeljo je bilo tekmovanje v pritrkovanju; predstavila se nam je plesna skupina starejših mož in žena Prosenectute iz Gorice; mladinska dramska skupina je odigrala enodejanko *Forum* v režiji Majde Zavadlav, odrska skupina pa enodejanko *Zgodba o birokratu Štampiljki* v režiji Emila Aberška.

aprila je zbor sodeloval na osrednjem praznovanju 50-letnice zmage nad nacifašizmom v Rupih in 1. maja v Dobrodo. Maja lani je nastopil na Prazniku cerkvenega petja v štandreški cerkvi v priredbi ZCPZ in na otvoritvi novih prostorov v župnijskem parku v sklopu Praznika špargljev. 18. junija je gostoval na občinskem prazniku v Rupih, konec septembra pa v Nabrežini ob celoletnem praznovanju 200-letnice cerkve sv. Roka. Novembra so nastopili na slovenski in italijanski Cecilijanki ter ob praznovanju 30-letnice župnijskega doma v Štandrežu, kjer so se predstavile tudi druge skupine, ki vadijo v domači dvorani.

17. decembra je mešani zbor sodeloval na tradicionalnem dnevu miru na štandreškem trgu v sodelovanju z zborom Oton Župančič in OŠ F. Erjavca iz Štandreža v organizaciji rajonske konzulte.

2. marca letos smo v župnijskem domu v Štandrežu proslavljali Prešernov dan. Predstavo so obogatili MePZ Štandrež in O. Župančič, otroci štandreške osnovne šole in govornik Silvan Zavadlav. Marca je zbor nastopil še v stolnici na dan goriških zavetnikov svetih Hilarija in Tacijana, na reviji Primorska poje v Miljah in na koncertu postnih pesmi v štandreški cerkvi.

ŠTEVERJAN

SKPD F.B. SEDEJ

Delovanje našega društva Frančišek Borgija Sedej je bilo živahno in raznoliko.

Naj omenim mešani pevski zbor, ki je pod taktirko prof. Bogdana Kralja in Hermana Srebriča žel veliko uspehov. 2. aprila 1995 je nastopil na reviji Primorska poje v Ilirski Bistrici. Za zaključek pevske sezone se je zbor odpravil na izlet v Medvode, kjer je s petjem oblikoval sv. mašo in nato še koncert. Letošnja sezona (1995/96) je že v polnem teku. Zbor je 8. oktobra nastopil v Malcesinah, kjer je popestril mašo in nastopil ob otvoritvi doprsnega kipa dr. Iva Komjanca. 19. novembra je pel na tradicionalni Cecilijanki.

23. novembra je zbor sodeloval na spominskem večeru Toneta Kralja v Pevmi, 27. novembra pa na Vrhu sv. Mihaela na Gregorčičevi proslavi. 10. decembra je zbor pel na proslavi Slovenske skupnosti v Kulturnem domu. 28. januarja je mešani zbor sodeloval na božičnem koncertu v Dornberku, 4. februarja na domači Prešernovi proslavi, 8. in 9. februarja pa na osrednji Prešernovi proslavi v Gorici in Trstu. Sodeloval je tudi na Koncertu postnih pesmi v Štandrežu.

V okviru društva deluje tudi otroški zbor pod vodstvom Valentine Humar. Zanimivost letošnje sezone je sodelovanje Centra Emil Komel. Poleg petja se pri pevskih vajah učijo ritmične spremljave, starejši pevci pa vodijo na melodičnih instrumentih. S tako zasedbo so prepevali na Mali Cecilijanki. Mladinski krožek je prve dni septembra priredil Športni teden, nato je organiziral natečaj *Moje jaslice*, izlet na sneg in pustni sprevod po vasi.

Franka Padovan

Društvo redno izdaja tudi svoje glasilo *Števerjanski vestnik*. Vsebinska zavzema predvsem vaško kroniko. Točke, ki jih redno obravnavamo, so duhovna misel, poročila o delovanju društva, nekaj o športu, kmetijstvu, domači in širši politiki ter novosti na matičnem uradu.

Važna točka našega delovanja pa je prav gotovo naš **Festival narodnozabavne glasbe**, ki je bil lani 25. po vrsti. Festival je trajal od 24. junija do 3. julija. 25. junija je bila otvoritev Festivala in ples z ansambлом Alpski kvintet. Za tekmovanje se je prijavilo rekordno število ansamblov (38), pa tudi občinstvo je bilo enkratno. 2. junija je bil v nabitosti polnem prostoru med Borovci slovesen zaključek praznika slovenske narodne pesmi. Odprli so ga plesalci folklorne skupine Pristava iz Buenos Airesa v Argentini; sledil je nastop finalistov. Za to priložnost je društvo izdalo brošuro o festivalih in delovanju društva.

Ker sloni delo našega društva predvsem na kulturi in ohranitvi slovenske

besede, so se v tem letu zvrstili številni kulturni večeri in že tradicionalne prireditve. Na praznik sv. Florjana smo imeli v gosteh misijonarja z Madagaskarja, ki nam je spregovoril o novem delu v misijonih. 6. januarja letos pa je bila tradicionalna božičnica, ki jo je oblikoval *Big Ben Hit kvartet*. Sledila je novejna tombola. 6. februarja letos je društvo priredilo Prešernovo proslavo, na kateri sta nastopila mešani zbor *Musica viva* iz Kranja in naš domači zbor. Vezne tekste in Prešernove poezije je prebiral znani radijski in televizijski napovedovalec Janez Dolinar.

V našem društvu pridno deluje tudi mlajša dramska skupina. Vsako leto se pripravlja za prihod sv. Miklavža, na božičnico in Materin dan: pripravo otrok sta si prevzeli Kristina Corsi in Franka Padovan. Za ta trud in delo je skupina tudi letos prejela nagrado Mladi oder. Poleg mlajše dramske skupine je letos zopet oživela mlada dramska skupina. Pridno vadi, tako da bodo aprila že postavili igro na oder. V petek, 20. oktobra, je društvo imelo svoj redni občni zbor. V odbor smo vključili še nekatere mlade sile, ki so nam poročstvo za naprej. Na tem občnem zboru je društvo pridobilo še novo skupino, novonastali ansambel Briški odmev. To nam je v veselje, saj smo v našem društvu res pogrešali tako skupino, ki bi delovala na tem področju. Skupino sestavljajo pretežno domačini.

V okviru društva Rupa-Peč delujejo mešani in mladinski pevski zbor ter občasno mladinski dramski odsek, ki je v prejšnji sezoni pripravil recital za občinski praznik in miklavževanje ter recital za Prešernovo proslavo.

MePZ Rupa-Peč je poleg rednih nastopov na pevskih revijah Primorska poje (Prosek, dne 9.4.1995) in Cecilijanka (Gorica, dne 19.11.1995) sodeloval še pri raznih kulturnih, cerkvenih in zabavnih pobudah. Navajamo jih po kronološkem zaporedju: 17. aprila je društvo pripravilo velikonočni piknik za svoje člane; 25. aprila

RUPA-PEČ

PD RUPA-PEČ

je zbor pel pri spomeniku v Rupih in na Peči; 25. in 30. aprila ter 1. maja je potekal tradicionalni Praznik frtalje, ki je vključil v program proslavo 50-letnice zmage nad nacifašizmom (nastopil je skupni pevski zbor članic ZSKP). 21. maja se je zbor udeležil praznika cerkvenega petja v Štandrežu, ki ga organizira Združenje cerkvenih pevskih zborov. Ob tej priložnosti je zbor pel Haendlovo *Alelujo*; 10. junija se je obnovilo sre-

čanje z zboroma iz Vrtojbe in Dobove; 11. junija je društvo sodelovalo pri organizaciji dneva bolnikov; 18., 23. in 24. junija je društvo prevzelo organizacijo 14. občinskega praznika; 1. julija je zbor pel v Lajšah za spominsko slovesnost ob 50. obletnici konca druge svetovne vojne; 30. julija je društvo sodelovalo pri organizaciji zlate maše g. Vinka Žaklja;

Mirjam Pahor

od 24. do 27. avgusta so se člani društva (in prijatelji) udeležili izleta v Marke; 29. oktobra je zbor so-

deloval pri maši za vojne in povojne žrtve iz sovojenjske občine ter za spravo in mir med živimi; 1. novembra je zbor pel pri spomeniku v Rupih in na Peči; 11. novembra je zbor organiziral martinovanje pri Stojanu v Vitovljah; 12. novembra smo se vaščani zahvalili Bogu za dobro leto; 17. decembra 1995 je zbor pel božične pesmi v Štavrju; 26. decembra je zbor sodeloval pri božičnici v goriški stolnici; 9. januarja je potekala 6. skupna božičnica z mešanim cerkvenim zborom iz Mirna; 7. januarja se je zbor udeležil božičnice na Mirenskem Gradu; 23.

februarja je društvo organiziralo v Rupih Prešernovo proslavo; 24. marca je zbor pel na reviji cerkvenih pevskih zborov v Štandrežu.

Mladinski zbor: letos smo s pomočjo Centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice uvedli tečaj zborovskega petja in učenja raznih orif-instrumentov. S tem skušamo uvajati naše malčke v glasbeni svet. Zborček je nastopil na Mali Cecilijanki dne 8. decembra. 5. decembra je pel na miklavževanju v Rupih.

3

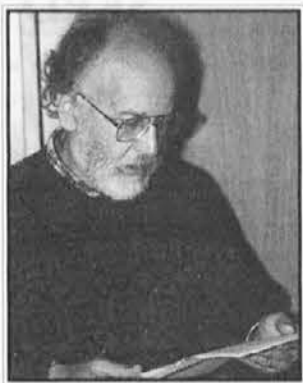
ČETRTEK
11. APRILA
1996

GORICA

LJUDSKI RADIO - RADIO GLAS

Krajevna radijska postaja Ljudski radio, zdaj z novim imenom Radio glas (*Radio voce*), je preživela kritično leto. Uprava zadruga je zabredla v hude težave. Sklican je bil občni zbor in izvoljen nov odbor, ki ga je podprla tudi škofijska uprava. Goriška nadškofija je pokazala zanimanje za radijsko postajo, ki bi postala v njenih rokah važno sredstvo obveščanja vseh vevnikov. Načrt, ki ga je predlagala, je predvideval korenito spremembo programov, zamenjavo večine sodelavcev, usmeritev oddajnikov prednostno na ozemlje nadškofije, predvsem v njen južni del tja do Ogleja in z nakupom nove frekvence tudi na območje Trziča.

Pri slovenskem odseku smo se načelno strinjali z novimi prijemi, seveda le če bi v novem načrtu ohranili dostojen prostor za slovenske oddaje. Začela so se srečanja za ureditev programa. Med temi pripravami je bilo redno oddajanje prekinjeno, žal brez jasne domene z nami. Zadnje slovensko oddajo smo imeli 6. julija 1995, nakar smo za štiri mesece utihnili, natančno do 6. novembra. Medtem je bilo skovano novo uradno ime *Radio voce*, ki smo ga prevedli v *Radio glas*. V tem času smo se večkrat srečali z novim uredništvom, ki je na naše predloge le delno pristalo. Tako so v nasprotju z našo željo usmerili jakost oddajnika proti jugu in ošibili sprejem v severnem zaledju Gorice, se pravi na slovenski strani, kjer smo vedno imeli veliko stalnih poslušalcev. Odločitev so opravili z razlago, da slo-

Danijel Čotar

vensko ozemlje ne spada v goriško nadškofijo in se skrb za slovenski obmejni pas ne sklada z novim načrtom. Prizadela nas je tudi napoved, da bo treba slovenske oddaje časovno omejiti, češ da postaja ne more prav v večernih urah, ko je poslušanje na višku, predlagati celotnemu nadškofijskemu ozemlju slovenski program, ker na večjem delu tega ozemlja ni slovenskih poslušalcev. Zaenkrat smo morali program skrajšati od prejšnjih dveh ur na poldrugo uro, in sicer od 19.30 do 21., toda napovedali so nam, da bo treba ta čas še skrajšati.

Z urnikom, ki ga imamo zdaj, smo zadovoljni, ker je to čas, ugoden za poslušanje in ker je trajanje primereno za zmogljivost skupine, ki na ta način lahko ohrani kakovosti. Prepričani pa smo, da bi dodatno krajšanje urnika naše oddaje že resno okrnilo. Morali se bomo pač odločiti, kolikšne omejitve še lahko sprejmemo in do katere mere je resno delo še možno.

V preteklem letu so oddaje teklo po ustaljenih tirih

vse do začetka julija, ko smo jih morali prekiniti. Stalne govornice oddaje so se vrstile v tednu tako kot v prejšnjih letih. Imeli smo tudi stalne zunanje sodelavce, in sicer Klub izobražencev iz Nove Gorice, ki je skrbel za *Petkova srečanja*, in goriški Kinotele, ki je nudil tedenske *Filmske beležke*.

Oddaje so potem zopet redno stekle 6. novembra. Vsi prejšnji sodelavci so bili zopet na svojem mestu. Med vsiljenim dolgim premorom se ni nihče izgubil. Pristopilo je še nekaj novih in skupaj nas je zdaj 15. Poleg že tradicionalnih oddaj *Mikrofon je poslušal za vas*, *Samotni pastir* in *Pravljica*, ki prihajajo na vrsto ob ponedeljkih, sredah in petkih, imamo zdaj še oddaji *Običaji in navade ob praznikih na Slovenskem* ter *Duhovno oddajo*, ki sta na sporedu ob torkih oz. četrtkih. Redno se vrstijo glasbene oddaje, pri katerih prihajajo na svoj račun glasbene vrste za vse okuse. Zunanji sodelavci zaenkrat ne sodelujejo, ker še vedno čakamo na dokončno potrditev urnika. Zbirko kaset in plošč stalno bogatimo s pomočjo prispevka, ki nam ga nakaže Zveza.

Med težavami, ki so se zvrstile v tem letu, in v zdušju negotovosti, ki nas še spremlja, smo še bolj utrdili prepričanje, da ima krajevna radijska postaja svoj pomen za slovensko skupnost ob meji in da je v zamejskem prostoru pričevalec naše prisotnosti in kulturne živahnosti.

PD PODGORA

V okviru prosvetnega društva Podgora delujejo otroški in mešani pevski zbor, moška pevka skupina Akord ter na novo ustanovljena otroška in mladinska dramska skupina.

Otroški pevski zbor, ki ga vodi Sabina Antoni, ki ji pomagajo še Katja Bandelli, Roberta Godina in Kristina Kovic, deluje že vrsto let. Naši mladi pevci so s petjem in recitacijami nastopili 6. decembra na miklavževanju v Podgori.

Mešani pevski zbor Podgora, ki ga vodi Mirko Špacapan, sodeluje vsako leto na svečanostih pri spomeniku v Podgori 25. aprila in 1. novembra. Na ta dan poje še na pokopališču v Podgori ter ob grobovih goriških slovenskih zaslužnih mož, ki so pokopani na goriškem pokopališču, v Mirnu in Medani. Zbor se vsako leto udeležuje: Cecilijanke, revije sv. Cecilije v cerkvi sv. Ignacija, revije Primorska poje, božičnice v goriški stolnici, božičnega koncerta, ki ga organizira goriška občina, ter Dneva slovenske kulture v Podgori. Od lanskega občnega zbora Zveze je zbor nastopil še: 22. aprila na tekmovanju Naša pesem v Mariboru, kjer je s 74. točkami prejel bronasto plaketo; 20. maja na Prazniku cerkvenega petja v Štandrežu; 23. maja na 4. pevski reviji pomladi v Strassoldu; 24. septembra

Sabina Antoni

pred spomenikom padlim v Podgori ob 50. obletnici osvoboditve; 8. oktobra na celovečernem koncertu v Šentjurju pri Celju; 7. januarja na božičnici v podgorški cerkvi; 10. februarja na prazniku sv. Valentina v Štmarju; 25. februarja na Reviji postnih pesmi v Dornberku; 16. marca na reviji sv. Hilarija in Tacijana v goriški stolnici.

Moška pevka skupina Akord, ki jo vodi Mirko Špacapan, poje vsako leto 25. aprila in 1. novembra pred spomenikom padlim v Podgori in Pevmi, na akademiji ob Dnevu slovenske kulture v Podgori in na Cecilijanki. Od lanskega občnega zbora Zveze je skupina nastopila še: 7. julija v vinoteki v Krminu na mednarodnem kongresu sociologov v organizaciji inštituta ISIG; 22. julija na 1. reviji pevskih zborov Na Britofu v organizaciji društva; 24. septembra pred spome-

nikom padlim v Podgori ob 50. obletnici osvoboditve; 1. oktobra je imela skupina svoj prvi samostojen koncert narodnih pesmi. Koncert v vinski kleti v Farri je organiziralo združenje USCI iz Gorice; 6. novembra je skupina ob praznovanju sv. Martina snemala za Radio TS-A pri Radikonovih na Oslavju tri narodne pesmi.

Otroška dramska skupina društva Podgora, ki jo sestavljajo člani otroškega pevskega zbora Podgora in otroci, ki obiskujejo osnovno šolo Josip Abram v Pevmi, je nastopila 6. decembra na miklavževanju v Podgori s šaljivimi prizori, 7. januarja na božičnici v podgorški cerkvi z recitalom *Zazvonili so božični zvonovi* ter 21. marca ob Dnevu slovenske kulture s šaljivim prizorom *Reši nas nekulture*.

Mladinska dramska skupina, ki pa jo sestavljajo mladi iz Podgore, je nastopila 7. januarja na božičnici v cerkvi ter 21. marca ob Dnevu slovenske kulture z recitalom *Pesem je most, ki različnosti spaja*. Recitale in šaljive prizore je sestavila in zrezirala Lidija Jarc.

Osrednje prireditve v organizaciji društva Podgora v letu 1995-96 so bile: 22. julija 1995 1. revija pevskih zborov Na Britofu; 7. januarja božičnica z naslovom *Ljudski Božič*. Na božičnici so nastopili otroška dramska skupina Podgora, MePZ Podgora ter MePZ Pod lipo iz Barnasa v Slovenski Benečiji.

LAŠKO

SKRD JADRO

Naše društvo je edino, ki dela v Laškem in ima vlogo veznega in združevalnega člana za tamkajšnjo slovensko prisotnost. V pretekli sezoni je veliko naredilo na kulturnem, rekreacijskem in pevskem področju. Izdalo je sedmo številko društvenega glasila Jadro 95, imelo več kulturnih večerov, na katerih so predavali Viktor Selva (o naravi), Dorica Makuc (o aleksandrskih), Marko Tavčar (predstavitve Mohorjeve zbirke), Magda Sturman (potovanje po Avstraliji), Paolo Orlando (o ikonah), Vida Tusulin Daneu (slovensko didaktično ravnateljstvo v Trziču), Lojze Markovič (o delovanju društva Triglav v Laškem), Nada Pertot (predstavitve biltena Jadro 95), Joško Baša (alpinistična odprava Pisko 95), Sergij Verč (o radijski izvedbi Dantejeve Božan-ske komedije), Bruno Volpi Lisjak (o slovenskem pomorskem ribištvu), Joško Šavli (Slovenija, podoba evropskega naroda) in Janko Jež (brižinski spomeniki). Novinarica Dorica Makuc je tudi predstavila dva filma: *Žerjavi letijo na jug* in *Od*

Karlo Mučič

Križa do Štivana. Imeli smo tudi dve razstavi čipk: ob koncu tečaja klekljanja ob krajevnem sejmu *Agosto ronechese* in za dan žena. Nenavadna je bila predstavitve naših ustvarjalcev in odbornikov društva v Kulturnem domu v Gorici: slikarja Oskarja Beccia in pesnice Lilijane Visentin. Za Beccio smo organizirali razstavo tudi v občinski knjižnici v Ronkah. Lani smo tam imeli verjetno najzanimivejšo razstavo sezone ob 50-letnici osvoboditve in slovenskega pouka v Laškem in tudi razstavo kraških kamnitih skulptur Pavla Hrovatina.

Organizirali smo spomladanski izlet po gradeški laguni, ki ga je vodil naravovarstveni vodič Kajetan Kravos, jesenska izleta sta nas popeljala v Idrijo ob festivalu čipk in za Martinovo na srečanje s harmonikaško skupino iz Postojne ob mednarodnem tekmovanju v harmonikah. Uredili smo društveno knjižnico z 250 knjigami in imeli tudi tradicionalno miklavževanje v sodelovanju z amatersko skupino iz Rupe-Peči. Ne smemo prezreti delovanja ženskega pevskega zbora, ki je pel ob vseh slovenskih mašah v Ronkah in Trziču. Organizirali smo svetoivanski kres in nastop dveh zborov: božični koncert je izvajal združeni tržaški mešani zbor ZCPZ, na Prešernovi proslavi pa je sodelovala tržaška vokalna skupina *Musica noster amor*. Izvedli smo tudi več tečajev slovensčine za otroke in odrasle ter tečaja likovne vzgoje in animacije za otroke. Treba je tudi omeniti, da društvo dobro sodeluje z občinsko upravo (predvsem ob manifestacijah, ki so povezane s pobrateno občino iz Metlike) ter z osnovno šolo in vrtcem v Romjanu.

ŠTMAVER-PEVMA

KD SABOTIN

V sklopu Kulturnega društva Sabotin delujejo mladinski in arheološki odsek ter otroški pevski zbor pod vodstvom Nadje Kovic.

8. aprila 1995 je bilo gostovanje gledališke skupine Oder 90 z igro *En dan z Edwardom*. 30. aprila je otroški zbor pel na Prazniku fritalje v Rupi. 11. junija smo sodelovali s planinskim društvom pri organizaciji 24. planinskega srečanja (v Štmarju) med Avstrijo, Slovenijo in Italijo; srečanja se je udeležilo okrog 450 ljudi. 24. septembra smo v sodelovanju s skupino Oder 90 gostovali kabaretista Iztoka Mlakarja. 22. oktobra je bil 6. pohod na Sabotin v sodelovanju z rajonskim svetom. Na Sabotinu je bila maša, pri kateri je pel domači moški pevski zbor. 5. novembra je bila zahvalna nedelja v Pevmi. 23. novembra je bila v župnijski cerkvi v Pevmi spominška svečanost ob 20-letnici smrti Toneta Kralja; o umetniku je spregovoril zgodovinar Marko Vuk. Zapela sta MoPZ Štmaver in MePZ Sedej iz Števerjana.

Lovrenc Peršolja

Svečanost smo na pobudo ZSKP pripravili skupaj z župnijo in rajonskim svetom. 26. novembra je mladinski odsek za miklavževanje pripravil veseloigro *Rdeča mantelinka*, za katero je prejel nagrado Mladi oder. 8. decembra je otroški zbor nastopil na Mali Cecilijanki v Katoliškem domu. 8., 9. in 10. decembra smo opravili nekatera pomembna dela v šolskem posloplju, kjer ima naše društvo

sedež. 23. decembra smo skupaj z rajonskim svetom organizirali kulturni in družabni večer. Sodelovala sta MoPZ Štmaver in MePZ Rupa-Peč. 31. decembra in 1. januarja smo priredili silvestrovanje. 7. januarja je otroški zbor pel božične pesmi pri maši, v šoli pa smo imeli nagrajevanje najlepših jaslic. 27. januarja smo imeli občni zbor, na katerem je bil izvoljen nov odbor. Praznik sv. Valentina je trajal več dni. 10. februarja smo odprli razstavo *Žive korenine* Mirka Maraža; predstavil jo je Joško Vetrh. Na otvoritvi sta nastopila MePZ iz Podgore in MoPZ Štmaver. 17. februarja je mladinski odsek pripravil kulturni večer ob 120-letnici rojstva Ivana Cankarja in Dragotina Ketteja. Sodelovala sta tudi otroški in moški pevski zbor Štmaver. 18. februarja je bilo tradicionalno praznovanje sv. Valentina s šagro na odprtem.

ČETRT STOLETJA SLOVENSKEGA ŠOPKA

OPZ Slovenski šopek iz Mačkolj je dopolnil 25 let življenja.

Ni več tako številni, kot bi bilo želeli; zato ni prisoten v širši javnosti kot pred leti, ko je bil še deležen pozornosti. Kljub temu je Slovenski šopek pogumno stopil v 26. leto z upanjem, da se bodo časi spremenili na bolje.

V svojih 25 letih življenja je zborček opravil veliko in hvalevredno nalogo: družil je otroke v prijetno vzgojno-izobraževalno skupnost, ko se ob petju vzgajajo glasbeno in narodnostno, obenem pa si pridobivajo temeljne sposobnosti za nadaljnje članstvo v tem ali onem zboru odraslih pevcev. Zbor Slovenski šopek je v četrtsotletnem življenju

družil tudi starše otrok pevcev v delovno skupino, saj je treba ob določenih prireditvah marsikaj organizirati in postoriti.

Ko ob srebnem jubileju potegnemo črto ob dovršenem delu Slovenskega šopka, ugotavljamo, da je bilo opravljenih vsaj 3.500 ur pevskih vaj. Vajam je sledilo več kot sto pevcev.

Naučili so se prek štiristo pesmi. Peli so na vsaj tristo kulturno-prosvetnih prireditvah in izdali veliko gramofonsko ploščo. Opravili so okrog trideset poučnih izletov ali romanj. Več kot štirideset članov je stopilo v cerkveni mešani zbor Mačkolje, osem v MePZ Primorsko, 27 deklet

pa v DePZ Slovenski šopek.

OPZ Slovenski šopek še živi in deluje, vadi in nastopa občasno na domačih prireditvah, redno pa enkrat mesečno pri nedeljskih mašah. Že dve leti ga vodi gospa Marina Šturman Cunja, pri organizaciji ji pomaga gospa Anica Tomišič Tul. Obe si prizadevata, da bi se člani zborčka počutili dobro v pojoči skupini.

Nekatere matere sedanjih in bivših članov Slovenskega šopka ob sodelovanju odbornikov PD Mačkolje zavzeto pripravljajo slovesnost za obeležje dovolj pomembnega jubileja v majhni vasi Mačkolje.

Prireditev bo v nedeljo, 14. aprila, ob 18. uri v Srenjski hiši v Mačkoljah s primernim slavnostnim programom ob petju, diapozitivih, priložnostnih nagovorih in z nastopom dramske skupine mladih. V goste pride OPZ Kresnice od Sv. Ivana v Trstu, ki ga vodi s. Karmen Koren.

— L.P.

SOŽALJE

Ob smrti drage mame izrekata uredništvo in uprava Novega glasa globoko občuteno sožalje prof. Emidiju Susiču in njegovi družini.

DAROVI

Za misijone: Julka Štrancar namesto cvetja na grob drage Milene Jerkič Pavlin 50.000 lir; N.N. v spomin na msgr. Lojzeta Škerla in g. Vinka Žaklja 100.000 lir.

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu: Ana Bersan 40.000 lir; Magda in Gracija Baretto 50.000 lir; N.N. 100.000 lir.

Za Novi glas: ob 4. obletnici smrti drage mame Marice Lupinc roj. Terčon daruje družina 50.000 lir.

OBVESTILA

NABREŽINA. V sredo, 17. aprila, bo ob 20.30 v župnijski dvorani **mesečno srečanje za poglobitev verskega življenja.** G. Karlo Bolčina bo govoril o važnosti goriške sinode za današnji čas. Sledila bosta razgovor in družabnost.

TRST. Zveza cerkvenih pevskih zborov vabi svoje včlanjene zборе, da se udeležijo **množičnega pevskega nastopa** ob srečanju s papežem, ki bo v Postojni v soboto, 18. maja. Prva skupna vaja bo v nedeljo, 21. aprila, ob 17. uri v ul. Donizetti 3.

MARIJINA DRUŽBA Marije Milostljive v Trstu, ul. Risorta 3, vabi žene in dekleta na **duhovno obnovo** od četrta, 18., do nedelje, 21. aprila. Vodil jo bo frančiškanski pater Leopold Grčar z Brezij. Zaključek 21. aprila ob 17. uri v cerkvi sv. Antona.

UTRINKI

ZAKAJ JOKAŠ, VOJAK?

Tako sem ga vprašal ponoči, ko se je nemirno valjal po trdem ležišču - njivi - v taborišču. "Ali si bolan?" - "Ne! Jeza me lomi, ko se spominjam na študijska leta v semenišču. Od fašistov sem bil obtožen - po nedolžnem; in ravnatelj me je izključil iz semenišča. Rad bi postal duhovnik... tako pa...!"

Tako pa? Torej je duhovniški poklic nekaj velikega in zapeljivega.

V drugem taborišču v Avstriji. Končali smo maturo pod zavezniki. Kam sedaj? Trije smo tuhtali: postati zdravnik, arhitekt, profesor, advokat...? Vse je lepo. A po porušenih mostovih je treba graditi najvažnejši most... most med ljudmi in Bogom, sicer bo zopet vojna! Opravili smo devetdnevno k Brezjanski Mariji in se odločili za duhovnika.

Tovariš v Neaplju je zvedel za to in kot neverni Tomaž prišel v Gorico pogledat, če je res. Ko me je videl v črnem, bi skoro padel... "Saj smo se vendar borili za pravo svobodo!" — (B+B)

Podelili Flajbanove štipendije in podpore

V petek, 29. marca, so na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu podelili letošnje štipendije in podpore iz sklada Mihaela Flajbana za slovenske dijake in študente, ki dosegajo uspehe v študiju in ki se aktivno vključujejo v življenje naše manjšine na raznih področjih.

Uvodnemu pozdravu predsednika SDD inž. Aljoše Vesela in utemeljitvi, ki jo je podal inž. Franko Pisani, je sledilo nagrajevanje. Prvič je štipendijo prejel Alessio Stasi iz Števerjana, ki je tudi sodelavec našega tednika. Ponovno so štipendijo dobile Metka Kodrič, Vesna Cescutti in Alenka Hrovatin. Podpore sta prvič prejeli Samuela Bandi in Monika Hrovatin, drugič pa Magdalena Pahor in Miran Devetak.

Vsem prejemnikom izreka Novi glas najtoplejše čestitke. Posebej čestitamo našemu sodelavcu Alessiu Stasiju z željo, da bi bil še naprej tako uspešen v študiju in da bi seveda še sodeloval pri našem časopisu.

Boris Pahor v Minervi

V knjigarni Minerva v Trstu je bil v torek, 2. aprila, večer, ki ga je Skupina 85 posvetila pisatelju Borisu Pahorju. O njegovih delih, ki prav zadnje čase doživljajo mednarodne uspehe, so spregovorili predsednica Skupine 85 Patrizia Vascotto in prof. Marija Pirjevec ter prof. Elvio Guagnini. Prisotni so med drugim ugotovili, da pisatelj Pahor, kljub mednarodnemu slovesu, v italijanski in celo tržaški javnosti ni poznan.

Spregovoril je tudi Boris Pahor in dejal, da uspehe v mednarodnem svetu doživljajo tudi drugi slovenski književniki. Poudaril je vlogo in zasluge, ki jih za to ima pariški slovenski kulturni delavec Evgen Bavčar. Številno občinstvo, ki so ga sestavljali tako slovenski kot italijanski udeleženci, je na koncu prisluhnilo branju odlomka iz romana *Nekropola*, ki ga je v italijanščino prevedel Ezio Martin.

EDINSTVENA RAZSTAVA NA PRIMORSKEM

vstajenje. Veliko zanimanje so vzbudili predstavitve življenja na Madagaskarju, uspehi astronautov, vojna v Bosni, rešitev iz droge, pomoč bolniku. Pri razstavi sodelujejo tudi znani umetniki: Andrej Kosič, Edi Žerjal, Bogomila Doljak, Klavdija Raza in pa Robert Daneu, Baranco, Venier, Caharija in drugi. Zlasti bogata je simbolika Kraških pisanic, dela naše Bogomile Doljak.

Za letošnjo razstavo se je prijavilo že precejšnje število sodelavcev. Verjetno bomo gostovali tudi belokranjske pisanice. Na programu je še misijonska razstava izdelkov iz Tajske in od drugod. O razstavi je poročala tudi naša televizija.

Razstava bo odprta od 7. do 21. aprila vsak dan od 16. do 19. ure in še po večerni maši.

— B.B.

OB VELIKI NOČI TUDI NAŠA BESEDA

Kot vsako leto je tudi letos ob Veliki noči izšla *Naša beseda*, list za slovenske vernike župnije sv. Jerneja na Opčinah, ki ga je izdal župnijski pastoralni svet. Na začetku zasledimo odlomek iz razmišljanja prof. Jožeta Peterlina o Vstajenju, ki je bilo objavljeno v Mladiki leta 1966. S tem in z objavo uvodne misli Saše Martelanca pred spominsko mašo, ki je bila 4. marca letos na Opčinah, so se hoteli uredniki pokloniti spominu prof. Peterlina ob 20-letnici njegove smrti. Objavljen je tudi nagovor, ki ga je msgr. Franc Vončina imel med spominsko mašo ob 1. obletnici smrti msgr. Lojzeta Škerla na Opčinah 9. marca. Drago Štoka piše o svojih srečanjih z bivšim openjskim župnikom in kanonikom msgr. Andrejem Zinkom, Ivan Artač o delovanju organizacije TIGR na Opčinah in o Jaroslavu Kiklju, Vladimir Vremec o

openskih rodbinah. Berta Vremec se je pogovarjala s predsednikom Agrarne skupnosti za tržaško pokrajino Stankom Hrovatinom, prispevala pa je tudi spomine na preteklost. O romanju Opencev v Sveto deželo in o romanjih nasploh pišeta Mitja Ozbič in Marica Dolenc, Berta Vremec piše o bližnjem papeževem obisku v Sloveniji. Objavljen je govor dr. Draga Štoke na Prešernovi proslavi v Finžgarjevem domu.

V Naši besedi najdemo tudi poročila o delovanju zbora Sv. Jernej, igralske skupine Tamara Petaros in zborov Vesela pomlad, o šolstvu na Opčinah in o dejavnosti Sklada Mitja Čuk, o skavtih, duhovni skupini in pevski dejavnosti na Ferlugih. Objavljeni so tudi seznam najstarejših openjskih župljanov, seznam postnih in velikonočnih verskih obredov ter banovska kronika.

TK

TRŽAŠKA KNJIGARNA
LIBRERIA TRIESTINA s.d.f.

Izredna razprodaja od 1. do 27. aprila

Ul. San Francesco 20, 34133 TRST, tel. 040-635954

OPZ SLOVENSKEGA ŠOPEK IZ MAČKOLJ

vabi na

PRIREDITEV OB 25-LETNICI
DELOVANJA

v nedeljo, 14. aprila, ob 18. uri v Srenjski hiši
v Mačkoljah.

PRAZNIK POMLADI V DOBERDOBU

Velikonočni prazniki v Gorici

Kot že vsa leta, so tudi letos velikonočni prazniki na Goriškem in v mestu samem potekli v občutenem podoživljanju velike skrivnosti duha. Po cerkvah so povsod slovesno potekali obredi, posebej še v stolnici, kjer je nadškof p. Bommarco vodil vse glavne verske obrede.

Tudi slovenski verniki so slovesno praznovali obrede velikega tedna v glavnem v cerkvi sv. Ivana, sedežu naše slovenske duhovnije, kjer je bilo v nabito polni cerkvi slovesno vstajenje s procesijo in peto slovesno mašo; ob somaševanju drugih slovenskih duhovnikov jo je vodil msgr. Franc Močnik. Na koru so res številni pevci in pevke peli naše prelepe velikonočne pesmi in s tem poustvarili pravo praznično vzdušje, primerno za ta največji praznik krščanstva. Nadškof Bommarco je prišel voščiti slovenskim vernikom k opoldanski maši v cerkvi sv. Ivana.

Tečaj prve pomoči v Rupi

Društvo krvodajalcev iz Sovodenj je organiziralo tečaj prve pomoči; pri organizaciji so sodelovali še člani PD Rupa Peč, Območna organizacija Rdečega križa iz Nove Gorice in prostovoljci Zelenega križa iz Gorice. Tečaj je potekal na sedežu v Rupi.

Trajal je šest večerov; začel se je 26. januarja, končal pa s prvim aprilom. Tečaj prve pomoči je vodil študent medicine in pedagogije Uroš Kobal, ki je slušalcem najprej predstavil človeško telo. Sledil je prikaz povezovanja ran, praktično prikazanje umetnega dihanja, nepremičnega povezovanja polomljenih udov, zlasti hrbtenice in podobno. Predavatelj je poslušalce seznanil tudi s tem, kaj morajo storiti ob ugrizu kače, piku čebele, pri kemični poškodbi, snežni slepoti, možganski kapi in zastrupitvi. Ob koncu tečaja so vsi zbrani izvedli še test. Zadnji večer je bil posvečen zapleteni italijanski zakonodaji o nudenju prve pomoči. Predavala sta prostovoljca Zelenega križa iz Gorice. Ta večer je tajnik Območne organizacije RK Nova Gorica tečajnikom dal potrdila o opravljenem tečaju. RD

Skupnost Arcobaleno (Mavrica) povabila osnovnošolske otroke

Na prvi dan pomladi je skupnost Arcobaleno, ki ima svoj sedež v ulici sv. Mihaela v Štandrežu, povabila osnovnošolske otroke iz Štandreža in Rojc (Campagnuzza) na srečanje v parku. Za to priložnost so člani skupnosti lepo uredili prostor ob njihovem sedežu in ga okrasili za risbami, ki so jih izdelali otroci omenjenih šol na temo miru. Otroci štandreške osnovne šole Fran Erjavec so se predstavili s peštrim programom, ki je vseboval petje, recitacije, glasbene in plesne točke. Otroci italijanske osnovne šole se tudi prikazali nekaj točk in se trudili, da so skupno zapeli *Mi se imamo radi*. Na programu so bile še razne igre in prijetna družabnost. Razni napisi na prireditvenem prostoru so bili dvojezični in lepih in živih pomladanskih barvah.

V ponedeljek, 8. aprila, se je v Doberdolu začel Praznik pomladi, kot imenujejo doberdolski prireditelji kulturnega društva Hrast vsakoletno vaško prireditev, ki se je tokrat začela s slovesno otvoritvijo razstave akademskega slikarja Vladimira Lakoviča.

V župnijski dvorani se je v ponedeljek ob 17. uri zbralo veliko ljudi, ki so tako na najlepši način počastili rojaka slikarja. Lakovič obhaja letos 75-letnico rojstva in je zato njegova razstava v Doberdolu tudi poklon rojstne vasi umetniku, ki sicer že od mladih nog živi v Ljubljani.

Umetnika je predstavil profesor likovne kritike na ljubljanski univerzi Lev

Lev Menaše (levo) in Vladimir Lakovič na otvoritvi razstave

Menaše, ki je poudaril predvsem slikarjev intimizem in povedal, da bo šele čas pokazal, da ima tudi Lakovič vidno mesto v slovenskem slikarstvu. Razstavo, ki bo na ogled mesec dni in je

pregled zadnjih Lakovičevih risb z ogljem, je omogočil Goriški muzej iz grada Kromberk, v imenu katerega je spregovoril mag. Andrej Malnič. Predsednica

SSO Marija Ferletič in sama domačinka iz Doberdola je v svojem lepem nagovoru poudarila, da so Doberdolski ponosni na svojega rojaka, in se mu tudi zahvalila za podarjene slike; Lakovič je namreč pred kratkim podaril cerkvi veliko sliko apokalipse.

Zvečer se je praznik nadaljeval s plesom pod šotorom, igrali pa so fantje Kraškega kvinteta s pevcem Bracom Korenom. Praznik pomladi se bo nadaljeval tudi prihodnji konec tedna.

-JP-

Mednarodni glasbeni natečaj Alfredo Marcosig

V letošnji štirinajsti izvedbi lepo uveljavljenega mednarodnega natečaja za mlade violiniste in violončeliste s področja Alpe Jadran, ki ga organizira združenje *Musica senza frontiere* (Glasba brez meja), se je v tem tednu v mestnem avditoriju Fogar (Korzo Verdi 4) pomerilo skoraj 150 nadarjenih gojencev iz glasbenih šol in konservatorijev Srednje Evrope.

Natečaj pod pokroviteljstvom pokrajinske uprave je letos prvič poimenovan po lani umrlem goriškem violinistu in glasbenem pedagogu Alfredu Marcosigu; ta je bil ustanovitelj, do zadnjega pobudnik in duša natečaja, katerega prva izvedba (dokaj skromna v primerjavi z današnjimi natečaji zavidljivih razsežnosti) je bila v Fari leta 1983.

V ponedeljek in torek so nastopili violončelisti, med

katerimi so se odlično izkazali mladi Slovenci, ki so osvojili prvi nagradi v dveh kategorijah. Od srede do sobote so na vrsti violinisti. V nedeljo, 14. aprila, pa bo ob 17. uri v avditoriju Fogar slovesni koncert nagrajenih solistov z mladinskim orkestrom *Alpe Adria*.

11. Film Video Monitor v Gorici

Od 13. do 16. aprila bo v Gorici 11. Film video monitor. V soboto, 13. t.m., bo na otvoritvenem večeru ob 20. uri v Kulturnem domu odprtje razstave *Ljubljana-Trst-Gorica: Kinematograf 1896-1918*. V avli Kulturnega doma bodo nameščeni računalniki, prek katerih bo imel vsakdo prost in brezplačen vstop v omrežje Internet, to bo t.i. *cyber café*. Na otvoritveni projekciji bodo v soboto zvečer vrteli celovečerni film *Carmen* režiserja Metoda Pevca, avtorski film iz ljubljanske ambientacije, pred filmom pa bodo predvajali kratko humoresko Amira Muratoviča *Ultrinki iz snemajna*. O 11. FVM bomo še podrobneje poročali.

S 1. STRANI

SLOVENSKO ŠOLSTVO PRED NOVIMI IZZIVI

Šolarji, ki so končali slovenske šole v Gorici, do nedavnega niso imeli težav pri zaposlovanju; sedaj pa ni več tako, saj je razpad Jugoslavije skorajda uničil izvozno-uvozne dejavnosti; tudi terciarne dejavnosti nazadujejo, Slovenija se hitro razvija in bo prej ali slej stopila v Evropsko zvezo, kar bo zahtevalo od dijakov in šol nova spoznanja in znanja, drugačno pripravljenost in poklicne usmeritve. Če kdo še upa v zlate čase, se bridko moti, saj bo obmejno področje izginilo v trenutku, ko bodo sprejeli Slovenijo v EU. Po Orlovem mnenju bi naši dijaki morali izredno dobro poznati jezike, in to začeti pri slovenskem in italijanskem. Povedal pa je tudi, da se bo od novih maturantov

in diplomirancev na fakultetah zahtevalo veliko več žrtev, saj zaposlitve skoraj gotovo ne bodo našli na Goriškem; treba jo bo iskati na Videmskem in celo okrog Pordenona. Ob koncu svojega posega je Igor Orel dejal, da bi se moralo tudi slovensko šolstvo nujno povežati z gospodarstveniki, šolniki bi morali iskati gospodarstvenike in ne obratno.

Na goriškem srečanju o bodočnosti slovenske šole je bila večina prisotnih iz šolstva, kar je po svoje zelo lepo. Po drugi strani pa to kaže tudi na to, kako malo se vsi Slovenci zanimamo za šolstvo. Zavedati se moramo, da je slovenska šola temelj našega obstanka v Italiji; brez nje nas v nekaj desetletjih ne bo več in je zato prav, da se za njene težave vsi zanimamo.

V debati, ki je sledila predavanjem, je bilo čutiti veliko grenkobe in apatičnosti; bilo je čutiti, kako se šolniki zavedajo, da jih v njihovem trudu nihče ne podpira. Bilo je seveda izrečenih tudi veliko lepih besed. Nekateri ravnatelji so orisali svoja izkustva in videnja na preobrazbo slovenskih višjih šol, vsem pa je bilo

skupno to, da bi se za šolske probleme morali zanimati tudi drugi iz naše skupnosti.

Če je res, da je slovenska šola temeljnega pomena za naš obstoj, bi bilo nujno vsaj podpreti slovenski šolski sindikat, ki nima niri sobe niti svojega telefona; naši sindikalisti delajo vse na svoje stroške.

Goriški večer o šolstvu v tretjem tisočletju je težave slovenskih šol samo nakazal. Kako in če jih bo kdo reševal, bomo šele videli. Mirno in z gotovostjo pa lahko rečemo, da se vsi problemi ne bodo sami rešili; pa tudi to, da šolnike preveč puščamo ob strani in jih ne poslušamo. Lahko tudi dodamo, da sami šolniki najbrž ne bodo zmogli vsega tudi zato, ker pravzaprav ne vedo, kako naj to storijo.

V našem šolstvu torej nekaj ni v redu, nekaj pušča. Žal se tega zavedajo le šolniki in starši otrok, ki pa ne morejo storiti veliko. Večer je pokazal, da bi se na podobnih srečanjih morali večkrat zbirati in javno govoriti o problemih celotne slovenske skupnosti v zamejstvu. V Gorici so prisotni bili plat zvona našemu šolstvu. Lahko samo upamo, da niso tega počeli že prepozno.

Specializirani
živilski center
...z odličnimi
mesečnimi
ponudbami.
Pričakujemo vas
v Mošu pri Gorici.

Ul. Raštel 19
Tel. 531884
Fax 534470

TRGOVINE
OBUTVE

Ul. Raštel 7 - Tel. 535162
Ul. Oberdan 7 - Tel. 535520
Ul. Raštel 8 - Tel. 33465

KOSIČ
GORICA

*** KDOR OB NAKUPU PREDSTAVI TA
IZREZEK, IMA 10 % POPUSTA. TA UGODNOST
VELJA DO 31. JULIJA. Pričakujemo Vas!

Trattoria *Gostilna*
1870 - 1990
Devetak
di Devetak Agostino & C. s.n.c.

VRH SV. MIHAELA 48 (Sovodnje ob Soči) tel. 882005

zaprt
v ponedeljek in torek

INTERVJU / ALESSIO STASI

TISOČLETNICA, SREČANJE MED NARODNIMI SKUPNOSTMI

DANIJELE DEVETAK

Alessio Stasi je pred kratkim prejel Flajbanovo štipendijo. Marsikdo pozna njegovo živo zanimanje za poglobljanje predvsem goriške zgodovine. Da bi kaj več izvedeli o njem, smo se z njim pogovorili.

Alessio, prejel si Flajbanovo štipendijo, priznanje za prebojeno pot, spodbudo za pribodnje načrte. Katera je na kratko tvoja študijska pot?

Srednjo šolo sem opravil v Gorici, potem sem študiral na klasičnem liceju Primož Trubar, ki sem ga končal z odliko. Nato sem se vpisal na leposlovno fakulteto tržaške univerze, kjer sem izbral smer klasične filologije.

Kaj ti pomeni ta izbira?

Klasična filologija zame ni sama sebi namen. Klasiko pojmem kot nekaj, kar je še vedno živo. Antika nam mora še naprej pomeniti vez med evropskimi narodi na podlagi skupne civilizacijske podlage. Klasična filologija mi služi predvsem za razbiranje pričevanj iz preteklosti. Zgodovina mi je prvo in najpomembnejše zanimanje.

Študij je zate le osebna intelektualna dejavnost ali tudi možnost konkretnega poseganja v prostor?

Jaz sem velik individualist. Določene zadeve poglobljam, ker čutim posebno zanimanje zanje. Kdor pa se dokoplje do nekaterih spoznanj, je po mojem dolžan svoja dognanja posredovati tudi javnosti.

Ali poglobljaš v tem trenutku kaj posebnega?

V tem času se posvečam zlasti slovenski zgodovini 16. stoletja. Zanimata me pomen in vloga, ki ju je protestantizem dejansko odigral pri ustvarjanju slovenske narodne zavesti. Ob tem še posebej poglobljam zametke, razvoj in posledice luteranstva na Goriškem. Odkril sem tudi nekaj izvirmih, a še neznanih pričevanj iz tega obdobja, ki bi utegnili nekoliko osvetliti vlogo Slovencev na Goriškem v tem času.

Ali imaš kakšne posebne načrte?

Gradivo iz mojih predalov je zelo raznoliko. Veliko je tematik, ki bi jih lahko razvil, nekatere izmed teh so na krajevni ravni še neobdelane. Ker sem pri delu kar se da temeljit in natančen, se mi rado zgodi, da nisem nikoli povsem zadovoljen s svojimi raziskavami. Zato od mojega dela ne pride prav veliko v javnost.

Kaj pa tvoje sodelovanje s Katoliško knjigarno?

Sem eden članov oz. svetovalec pred kratkim ustanovljenega društva Ars, ki bo skrbelo za kulturno delovanje in razstave galerije Katoliške knjigarne. Poleg tega pripravljam še raziskavo o nastanku in razvoju Katoliškega tiskovnega društva in Katoliške knjigarne.

Dosti se govori o proslavljanju bližajoče se tisočletnice prve omembe Gorice. Kako misliš, da bi jo morali proslavljati Slovenci?

Mislím, da zaenkrat, ko manjka še pet let do obletnice, proslave niso še pomembne. Kar se tiče goriš-

kih Slovencev, sem prepričan, da bi se morali bolj posvetiti raziskovanju delovanja in vloge, ki so jo naši predniki odigrali tako na kulturnem kot na družbenem področju. Tej nalogi se je treba posvetiti z vso resnostjo in ne več na ravni priložnostnega zgodovinarstva, ki vse prepogosto polni naše knjižne police s povprečnimi proizvodi. Treba je biti vestni in natančni. Obžalujem, da mesto, ki je bilo tisoč let eno najpomembnejših kulturnih središč ne samo goriških, ampak vseh Slovencev, še vedno nima popolne knjige o svoji zgodovini in da se ne najde človek, ki bi se temu resno posvetil. Italijani imajo med drugimi odličnega poznavalca krajevne zgodovine in umetnosti Sergia Tavana. Mislím, da bi si Gorica zaslužila imeti tudi slovenskega zgodovinarja na isti ravni. Na tisočletnico moramo gledati mirno, brez političnih ali ideoloških bremen. Predvsem pa se moramo resnično in ne samo s priložnostnimi frazami zblížati z ostalimi narodnimi skupnostima, tako s Italijani kot s Furlani. Tisočletnica naj bo torej osnovana na iskrenosti in pravem sožitju med tukaj živječimi narodi.

Nov regulacijski načrt v Sovodnjah

Sovodnjski občinski svet je v sredo, 27. marca, na izredni seji sprejel dokument z naslovom *Navodila za sestavo novega splošnega regulacijskega načrta*. Omejitve Kraškega oz. Soškega parka v bistvu ni, zato naj bi uprava pri urejevanju okolice upoštevala tudi želje občanov. Na Vrhu sv. Mihaela bodo uredili jamo Kraljica Krasa in njeno okolico. Za Sovodnje, Rupo in Peč je predvideno, da se ohranijo vaška jedra taka, kot so. Na območju Rubij bodo uredili grad in okolico, v bližini sovodnjske cerkve bo nastal trg, središče občine. Na mestu sedanjega poslopja otroškega vrtca bodo trg, občinsko središče in novi sedež občine. Novi otroški vrtec bodo zgradili blizu osnovne šole. Ob železniškem nasipu na pečanski strani bodo v Malniščah v Rubiji zgradili novo cesto za obrtniško cono. Pri pripravi in izdelavi regulacijskega načrta bo sodeloval svetovalec SSK Julijan Ožbot, za kar se je župan Petejan svetovalcem SSK tudi zahvalil. Župan je seznanil prisotne tudi s težavami glede šolskega avtobusa, s katerim mora upravljati občina in bo zato zaradi prezaposlenosti občinskih uslužbencev popoldanska vožnja otrok iz vrtca na Vrh sv. Mihaela ukinjena. Svetovalec SSK Benjamin Černic je ob tem dejal, da obstaja nevarnost, da starši ne bodo več vpisovali otrok v sovodnjski vrtec. Govorili so tudi o razlaščenih zemljiščih, o težavi, ki se vleče že desetletja. R. DEVETAK

Pri Kostanjevici neposreden prehod državne meje

Ministrstvo za notranje zadeve Slovenije je v soglasju s carinsko upravo in po sporazumu s pristojnimi italijanskimi oblastmi izdalo dovoljenje o neposrednem prehajanju slovensko-italijanske meje pri Kostanjevici nad Novo Gorico. Mejo lahko brez formalnosti prečkajo verniki iz Gorice, ki se želijo udeleževati maš ali drugih cerkvenih obredov na Kostanjevici. Obiski so dovoljeni ob nedeljah in drugih cerkvenih praznikih. Neposredno prehajanje meje je dovoljeno od 8. do 13. ure, olajšava pa bo veljala do 28. julija 1996. Pozneje bo dovoljenja mogoče podaljševati. Verskih obredov na Kostanjevici se najraje udeležujejo prebivalci Placute v Gorici. To območje (oz. tamkajšnji rajonski svet) naj bi se letos tudi pobratilo s Solkanom. Placuta je namreč nekoč sodila pod občino Solkan in tudi pod solkansko župnijo.

Vaje civilne zaščite na šolah

Otroci štrandške OŠ Fran Erjavca pred gasilskim vozilom

Na slovenskih šolah na Goriškem so bile konec marca vaje civilne zaščite, pri katerih so sodelovali gasilci in zdravstvene enote. Učno osebje in otroci so precej časa skrbno vadili in dokazali, da so pripravljani na primer nesreče ali naravne katastrofe. Ob alarmnem signalu so nemudoma zapustili šolsko poslopje in se urejeno podali na odprt prostor. Poskrbeli so tudi za simulacijo ponesrečenega otroka in ga varno prenesli na rešilno vozilo. Seznanili so se tudi z drugimi dejavnostmi, ki so potrebne, da se ob nevarnosti izognemo nevarnostim.

SKLAD DORČE SARDOČ
v sodelovanju z
ODSEKOM ZA ZGODOVINO PRI NARODNI IN ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI - TRST,
in **NARODNIM MUZEJEM - LJUBLJANA**
prireja posvet
DORČE SARDOČ
LIK SLOVENCA IN
PROTIFAŠISTA

SODELUJEJO: Boris M. Gombač, Lida Turk, Milica Kacin-Wohinz, Milan Pahor.
Ustanovitev in delovanje Sklada "Dorče Sardoč" bosta predstavila Peter Sanzin in Boris Peric
Kulturni dom - Gorica
petek, 19. aprila 1996, s pričetkom ob 18. uri.

OBVESTILA

Romanje v Lurd z modrim vlakom, ki ga prireja UNITALSI, bo od 27. julija do 2. avgusta. V slovensko skupino se je začelo vpisovanje: ponedeljek, od 9. do 10. ure v župnijskem uradu pri sv. Ivanu v Gorici (tel. 32075) ali v Zavodu sv. Družine (tel. 530341). Vedno na razpolago za pojasnila.

ACM Gorica vabi k maši za edinstvo v ponedeljek, 15. t.m., ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

Kulturni dom - Gorica: v petek, 12. aprila, bo v okviru

Srečan z avtorji gost slovenski književnik **dr. Boris Paternu**, ki bo predstavil drugo knjigo obsežnega načrta Slovensko pesništvo upora, ki je izšla pri Dolenjski založbi. Pričetek ob 18.30 v mali dvorani Kulturnega doma.

Zaradi pomanjkanja prostora bomo darove objavili naslednjič.

SOŽALJE

Ob izgubi dragega **Jelka Ferletiča** izreka iskreno sožalje Nevi in družini cerkveni pevski zbor iz Doberdoba.

KATOLIŠKA KNJIGARNA - TRAVNIK 25

Vljudno Vas vabimo na odprtje razstave slikarke **PATRIZIE DEVIDE**

Umetnico bo predstavil Joško Vetrih.

Galerija Katoliške knjigarne, petek, 12. aprila 1996, ob 18. uri.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

vabi na kabaret

VAJE V SLOGU

avtor R. Queneau

režija Edita Frančeskin, izvorna glasba Nevio Miklavčič, izvedba SKD Tabor - Opčine

nedelja, 14. aprila 1996, ob 18. uri, v domu Anton Gregorčič v Štandrežu.

SKD HRAST - DOBERDOB

PRAZNIK POMLADI

PROGRAM:

● **PETEK, 12. APRILA**
ob 21. uri: tekmovanje v briškoli - gastronomske nagrade, ob 21. uri: ples z ansamblom JUKE-BOX

● **SOBOTA, 13. APRILA**
ob 21. uri: ples z ansamblom HAPPY DAY

● **NEDELJA, 14. APRILA**
ob 15. uri: štart tekme II. Pokal pomladi - kross tekma z gorskimi kolesi, odprta vsem amatarjem, ob 14. uri: podelitev štartnih števil in ogled proge, ob 18.30: nagrajevanje najboljših kolesarjev II. Pokala pomladi, ob 19.30: ples z ansamblom Kraški kvintet in Braco Koren, ob 20.30: modna revija *Anni verdi e selective team*. Deloval bo dobro založen buffet s pristnimi zvrstmi na žaru in domačo kapljico. Večji del programa bo potekal v pokritem šotoru. Vstop prost. Vabljeni!

SCGV EMIL KOMEL

KONCERTNA SEZONA 1995/96

pihalni kvintet

SLOWIND

Komorna dvorana Slovenskega centra za glasbeno vzgojo E. Komel, ponedeljek, 22. aprila 1996, ob 20.30.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

Božidarja (DARKA) GORJANA

se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali. Posebna zahvala dr. Francu Močniku in g. Cvetku Žbogarju.

Svojci

Zapustila nas je naša draga

Pina RAZPOR VD. SUSIČ

V soboto, 13. t.m., jo bodo ob 9. uri prepeljali iz mrtvašnice v ul. Costalunga v opensko župno cerkev, po maši pa na pokopališče v Gorico, kjer bo pogreb ob 11.30. Žalostno vest sporočajo

sinova Gianni in Emidij, snaha Lučka ter vnuki

ZAVOD ZA SLOVENSKO IZOBRAŽEVANJE V ŠPETRU

POIGRAVANJE S ČEDERMACI...

Nedavno je bil v goriškem Kulturnem domu na sporedu večer, posvečen slovenskemu beneškemu duhovniku in starosti msgr. Pasqualu Gujonu. Prav je, da je bilo tako srečanje v Gorici, ki je vedno čutila globoko povezanost z beneškimi Slovenci.

Nekoliko manj prav pa je, da se organizatorji večera niso znali ali hoteli izogniti nevšečni politični manipulaciji z beneško duhovščino, katere ugleden predstavnik je prav prej omenjeni dolgoletni matajurski župnik. Če misli predstavitelj večera, ki je sam tudi predsednik Zveze Slovencev v videmski pokrajini, v svoje pristranske politične namene zlorabljati svetle figure naših Čeder-

macev, je to seveda njegova stvar. Ni pa njegova zasebna stvar javno potvarjati in izkrivljati dejstev, ki zadevajo širšo problematiko slovenske narodne skupnosti tako v prostoru ob Nadiži kot ob Soči in Jadranu. Njegovi izpadi na račun tukajšnje duhovščine kot tudi nizkotni napad na današnje zadržanje matične domovine (ki ga je primerjal s fašističnim preganjanjem!) so ne le skrajno neokusni, ampak naravnost izzivalni in žaljivi.

Vidi se, da idejno in politično enoumje, ki je tudi v deželi pod Matajurjem žal vedrilo in oblačilo skoraj pol stoletja, še vedno dela komu zavidanja vredne skomine!

— A.B.

Z velikim zadovoljstvom poročamo o občnem zboru Zavoda za slovensko izobraževanje iz Špetra. Ustanova je za beneškega človeka primarnega pomena, saj deluje le na omejenem nivoju zasebnega poučevanja, edinega, ki ga dopušča italijanski sistem, in tako rešuje problematiko jezikovnega pouka v Beneški Sloveniji. Danes sta Zavod oz. dvojezični center deležna nujne pozornosti tudi tistih, ki so ju do nedavnega prezirali. Visoko število otrok (gre za največji šolski center v Nadiških dolinah), kar kaže na zaupanje staršev, nekako sili tudi oblasti k razmisleku in pozornosti.

Velja pa poudariti, da poleg pouka v dvojezičnem centru prireja Zavod tečaje slovenskega jezika po Benečiji, sodeluje pri pobudah za ovrednotenje domačega jezika in kulture predvsem z zadrugo Lipa, obenem pa tudi z domačimi društvi. Predsednik P. Petričič je izrazil zadovoljstvo nad številnimi dejavnostmi, ne gre pa prezreti odprtih vprašanj: predvsem pereče je šolanje slovenskih otrok po osnovni šoli v Špetru, kajti srednjih oz. višjih slovenskih šol v Benečiji ni. Drugi

problem špeterske šole pa predstavlja njen pravni status: dvojezični center je namreč šola, ki deluje na privatni ravni. Šolo je treba vključiti v državni šolski sistem. Dokumentacijo za parifikacijo osnovne šole je Zavod vložil decembra lani; treba se je torej le prepustiti italijanskemu birokratskemu ritmu in občasno spomniti naše predstavnike na odprto vprašanje. Ob raznih pohvalah, ki jih je bil Zavod deležen v zadnjih časih, pričakujejo sedaj

konkretna prizadevanja in dejanja manjšinskih organizacij in matice, če že radi poudarjamo naddržavni slovenski prostor oz. potrebo po geografski povezanosti naše manjšine v Italiji.

— E.J.

OBVESTILO

V Beneški galeriji v Špetru bo v soboto, 13. aprila, ob 19. uri odprta osebna razstava likovnih del Edija Žerjala iz Trsta.

THALER IN ŠKOLČ V KOBARIDU TUDI O BENEČANIH

ERIKA JAZBAR

V zadnjih dneh marca so v Kobaridu predstavili za nekatere italijanske kroge oz. za gospo Agnellijevo sporni knjigi o italijansko-slovenskih diplomatskih odnosih. Gre za dve publikaciji, in sicer Gombačevo študijo *Slovenija-Italija od preziranja do priznanja*, posebno zanimivo, saj je sam tržaški zgodovinar, član mešane komisije, ki proučuje kulturno-zgodovinska odprta vprašanja na dvostranski ravni. Skupaj z omenjeno študijo pa je bila nujna tudi posebna zbirka z vsemi (podpisanimi) dokumenti oz. listinami v originalnem jeziku, ki se tičejo odnosov med državama. Uvodno besedo je obema knjigama napisal slovenski zunanji minister. Zoran Thaler (zgoraj) in predsednik parlamenta Jožef Školč (spodaj) sta bila tudi sama prisotna na predstavitvi. Večer v Kobaridu je bil zato dvakrat zanimiv za slovensko manjšino; po eni strani za publikaciji, saj ravno

obmejni prebivalci vsak dan doživljajo posledice težkih odnosov med državama; obenem pa tudi zato, ker se je delegacija sosedov Benečanov lahko sestala z najvišjimi predstavniki slovenske oblasti.

Na srečanju s slovensko beneško manjšino sta se slovenska politika dotaknila predvsem slepe ulice, v kateri tičijo danes meddržavni odnosi, vezani na zaviran

vstop Slovenije v EU, ter "obogatenimi" z nekaterimi strukturaliziranimi raziskavami o polpretekli zgodovini. Po drugi strani sta predstavnik poudarila plodne sosedске odnose med matice in deželo FJK. Sodelovanje in prijateljstvo ob meji sta namreč nujno potrebna za prihodnost oz. gospodarski preporod teh kra-

jev. Gospodarski problemi slovenske manjšine na Videmskem so tako zavzeli pomemben delež razgovora. Nakazane so bile tudi nekatere rešitve v obliki koordinirane pomoči, saj je ohranitev delovnega mesta v domačem okolju obenem tudi življenje teh krajev. Tematik prav gotovo ni manjkalo, saj odprtim problemom slovenske manjšine ni konca. Vendar spomnimo, da je bil pred kratkim v naših krajih na obisku tudi sekretar za Slovence po svetu Peter Vencelj. Zato lahko mirno povemo, da so v Sloveniji z našim stanjem oz. problemi dobro seznanjeni, če doslej še niso bili.

KOROŠKA JE SPET PELA

Letošnji koncert Krščanske kulturne zveze v Celovcu, ki je bil zadnji marčevsko nedeljo v Dvorani glasbe v Celovcu, je nosil podnaslov *Pesem povezuje*. Deset nastopajočih zborov je bilo namreč pobratenih med seboj in nekateri so zapeli tudi v "duetu".

Čeprav so se mnogi bali, da zaradi cvetne nedelje ne bo dobrega obiska, se je zbralo lepo število poslušalcev, ki so bili za svojo zvestobo nagrajeni z dobrim dve uri trajajočim glasbenim užitek. Predsednik KKZ dr. Zerzer je med častnimi gosti lahko pozdravil ljubljanskega pomožnega škofa Urana, krškega kanclerja Krištofa, slovenskega konzula in predstavnike raznih političnih ter kulturnih organizacij. *Koroška poje* je stara že skoraj četrt stoletja in od vsega začetka posvečena pred petimi leti umrlemu salezijanskemu duhovniku in kulturnemu delavcu Francetu Ciganu. Za to obletnico namerava KKZ izdati zbirko njegovih zborovskih skladb.

Med nastopajočimi so bili: MePZ *Gallus* iz Celovca in *Singgemein-*

schaft Gmünd, ki so kot pobrateni skupaj zapeli *Rož, Podjuna, Zila*; MoPZ *Vaščani pojo* iz Zgornje vesce, ki so s svojim voditeljem Joškom Kovačičem in njegovim temperamentom zelo navdušili poslušalce ter se na enem od teh koncertov pobratili oz. popestrili z ženskim *Višarskim kvintetom* iz Ukev v Kanalski dolini; MePZ iz Radiš, ki se je že pred dobrimi 30 leti pobratil s pevskim zborom *Koledva* iz Kroke, ki ima za seboj že 1870 nastopov; MePZ *Peca* iz Globasnice, ki bo letos obhajal 40-letnico delovanja in je navezal prijateljske (ne pa še pobratenih) odnose z zborom *Ruda Severss* iz Gorišnice pri Ptujju, ter MePZ *Danica* iz Št. Primoža, ki je s svojimi več kot 60 pevci šele na začetku prijateljstva z akademskim pevskim zborom *Tone Tomšič* iz Ljubljane, ki je bil "zvezda" popoldneva.

Pisano družčino je predstavljala in povezovala med seboj Marica Sternkušej, ki je s svojimi včasih pikrimi besedami zabavala tako pevce kot poslušalce in je tudi vredna pohvale.

— R.B.

ZGODBE ŽIVLJENJA

KAKTUS

Skupaj sta hodila celo desetletje. Vedno sta sanjarila o motorjih in tako sta poznala vse znamke in vedela za vse cene... Nikoli je ni bilo doma. Za šolo se je bolj malo zanimala, a kljub vsemu je zlezla do mature. Nekega dne reče možu: "Ti, zdi se mi, da se pri naši hčerki nekaj ohlaja!" On, ki se ni nikoli ukvarjal s to družinsko psihologijo, ji kratko odgovori: "Veš kaj, najpomembnejše je, da se ne ohlaja pri naju! Mularija je mularija!"

Čez nekaj dni mami zaupa, da sta se razšla. On je nekaj časa hodil točit solzice in prosil njeno mamo, da bi se pobotala. Ta je kratko zaključila: "To je vajina stvar, uredita sama!"

Kmalu zatem sreča drugega princa. Nekega dne med kosilom to tudi pove mami. Ta se razjezi, polije sklado juhe in zaropota: "Ti poslušaj, ali jih boš menjala kar tako tja v tri dni..." Sledile so običajne "mamine litanije", kot je temu ona rekla, in stvar se je pomirila. Potem je zopet začela: "S tem se vsaj lahko pogovarjam, s prejšnjim se nisem mogla..." Mama pa kratko: "Ti, kaj sta samo molčala? Je bil prejšnji samo tihož..."

"Ne," nadaljuje, "s tem se lahko resno menim, prejšnji je govoril samo o motorjih..." Mama pa kratko: "Ta pa verjetno o letalih ali o vremenu..." Potem pa mama doda: "Ti poslušaj, od kdaj pa se ti sploh znaš pogovarjati? Se spominjaš, kako je bilo v šoli? Nič nisi bila nikoli kriva,

četudi si bila... Tu pa se vidva pogovarjata resno..." Mami je zaenkrat bilo vsega dovolj in je odšla na vrt. Kmalu nato je zazvonil telefon in ona je proti pričakovanju ostala doma. O zadevi niso več govorili, čeprav je mama slutila, da se stvar razvija dalje...

Ko je bila nekega večera družina zbrana pri mizi, je mama najprej zapazila, da je hčerka pripravila en krožnik več. Misli si svoje, vendar proti koncu večerje le pripomni: "Vidi se, da te do mature niso naučili šteti! Poleg tega pa z vso svojo brihtnostjo še danes ne veš, koliko nas je pri hiši..." Ona je bila tiho in mirno jedla dalje... Ko je bila večerja že skoraj gotova in se je oče odpravil k televiziji, je nekdo pozvonil. Nihče se za to ni zmenil in le mama je pripomnila: "Kakšna olika, da sedaj nekdo prihaja...", pa gre pogledat, kdo je. Ko odpre vrata, stoji pred njo tujec z velikimi bodečim kaktusom. Kratko odgovori: "Ste že prava. Upam, da vam bo roža všeč!" Izroči kaktus, jo lepo poljubi in nadaljuje: "Je ostalo še kaj od večerje? Sem zelo lačen!" Ona se ni takoj znašla, saj bi mu najraje zabrusila v glavo kaktus in mu primazala še krepko klofuto... Odšla je do štedilnika in pogledala, kaj je še ostalo od večerje...

Kmalu so spoznali, da je v njihov hišni mir vdrl nekdo, ki pozna srčno kulturo, da jih spoštuje, se res z njimi pogovarja, se zanje zanima in jih tudi posluša...

Ta prvi stik je bil nenavaden. Ko so si ob deseti obletnici poroke nazdravili, so se ob njej nasmejali. Kljub vsemu je prav ta stik ostal še naprej svež in nepozaben kot odraz ogledala družinske vzgoje.

— A.

VELIKONOČNA PRAZNOVANJA, STAVKE ZDRAVNIKOV...

BO SV. OČE PRISPEVAL K UMIRITVI POLITIČNIH NAPETOSTI?

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji so velikonočne praznike doživljali na tradicionalen način s cerkvenimi obredi, vstajenskimi procesijami in molitvami. Država je Cerkvi vrnila svetišča sv. Jožefa na Poljanah, ki pa je v zelo slabem stanju, tako da bo treba opraviti veliko obnovitvenih del. Žal je največji cerkveni praznik motila stavka zdravnikov in zobozdravnikov, ki je v začetku imela le gmotne cilje, postopno pa je stavka dobila izrazito politični značaj.

ZDRAVSTVO

V zdravstvu je marsikaj narobe, zaradi česar imajo prav tisti, ki opozarjajo na posledice prejšnje socialistične ureditve. Vlada se je pri urejanju razmer dolgo obotavljala; v svoji politiki je vzpodbujala predvsem privatizacijo zdravstva, s čimer je ustvarjala vtis, da bo v Sloveniji v prihodnje zdravstveno varstvo zagotovljeno najbolj tistim, ki bodo storitve lahko sami plačevali. V zasebnih ambulantah dela že okoli tisoč zdravnikov in drugega zdravstvenega osebja, ki so imeli svoje ordinacije odprte tudi med stavko v javnem

zdravstvu. Privatno zdravstvo je na stavko vplivalo že zaradi tega, ker so dohodki zdravnikov v zasebnih ambulantah domnevno celo do dvajsetkrat večji od plač v javnem zdravstvu. Zanimivo je, da med stavko nihče ni objavil natančnih podatkov o tem, kolikšne so pravzaprav plače v javnem zdravstvu, torej dohodki, ki bi jih morali povečati. Sindikati zunaj zdravstva so zato kritični in trdijo, da prave plače v javnem zdravstvu pravzaprav prikrivajo, kar naj bi pomenilo, da niso tako majhne, kot uradno zatrjuje sindikat zdravnikov in zobozdravnikov FIDES. Vlada opozarja, da bi poviški plač, ki jih zahteva FIDES, povzročile za skoraj 4 milijarde tolarjev novih izdatkov iz državnega proračuna. Zahteve po povišanju plač v drugih sektorjih t.i. negospodarstva pa bi znašale nadaljnjih od 9 do 10 milijard tolarjev. Boje se, da bi se zaradi novih izdatkov za plače inflacija v Sloveniji lahko občutno povečala.

EKONOMSKI STATUSI

Odnosi med različnimi dejavnostmi v negospodarstvu in gospodarstvu so taki,

da nihče ne pristane na elitizem in posebno vrednost posameznih poklicev, seveda ob enakih ali vsaj podobnih izhodiščih. Od tod tudi težnje po novih stavekah. Najvišji status v državi naj bi imeli zlasti poslanci, sodniki, zdravniki in zobozdravniki. Neka poslanka, ki je po poklicu zdravnicaspecialistka, je o tem zapisala naslednje: "Samo vprašanje časa je bilo, kdaj se bodo zdravniki, ki držijo vsakega človeka v napetosti z enim od najmanj obvladljivih strahov, s strahom pred smrtjo, zavedeli svoje strahotne moči in se s svojimi zahtevami, tudi z uporabo stavke, poskušali približati gospodarski in politični eliti, ki neusmiljeno trga meso s slovenskega narodnega telesa."

POVEZAVE Z VOLITVAMI?

Jasno in dokazano je, da je povezano z volitvami v državni zbor, karkoli se v slovenski politiki zdaj dogaja. Za ponazoritev razmer in vzdušja, ki najbrž nimajo primera v drugih demokratičnih državah, navajamo, da je imela Socialdemokratska stranka 25. marca v Ljubljani 1. izredni kongres, ki je menda potekal v nekakšni ilegali.

Najbolj razširjeni slovenski časnik je o tem prejšnjo nedeljo zapisal, "da medtem ko SOVI (Slovenski obveščevalni in varnostni službi) kot skozi rešeto odteka informacije, si Socialdemokratska stranka lahko privoščiti tolikšno stopnjo konspiracije, kot je bila nekaj dana le komunistom."

IZREDEN OBISK PAPEŽA

Morda bo pomirjenje duhov, ki si ga predvsem navadni ljudje zelo žele, lahko vzpodbudil sv. oče ob svojem bližnjem obisku v Sloveniji. Ta bo glede na razmere v naši državi imel velik pomen in razsežnosti. O tem je v svoji velikonočni poslanici razmišljal tudi nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar, ki je ponovil, "da bo za Cerkev na Slovenskem in za našo državo papežev obisk izreden zgodovinski dogodek." Dr. Maksimiljan Jezernik, rektor zavoda Slovenika v Rimu, poudarja, "da bo poglavar vaticanske države z obiskom potrdil naklonjenost naši mladi državi Sloveniji." Niko Grafenauer, eden najpomembnejših predstavnikov slovenske kulture, pa meni, da je papežev obisk treba videti tudi "kot afirmativno dejanje v odnosu do Slovencev pred svetovno javnostjo."

FRANC GODNIČ - ZLATOMAŠNIK

Iz uradnih seznamov je razvidno, da letos obhajajo zlatomašni jubilej naslednji duhovniki koprške škofije: Janez Filipič, Franc Godnič, Anton Melinc, Vladimir Pirih in Srečko Šuligoj.

Eden od teh, in sicer Franc Godnič, je bil zaradi bolezni predčasno posvečen 23. februarja 1946, tako da je v letošnjem letu že dopolnil 50-letnico mašništva. Skupaj s sobratu je ta jubilej obhajal 24. februarja letos na Sveti gori.

Slavljenec se je rodil 22. decembra 1920 v kmečki družini v Komnu, šolal se je v Gorici in na Reki, mašniško posvečenje je prejel v Gorici. Lepo število svojih duhovniških let, 22, je preživel v Biljah, kjer je zapustil močan pečat tako v župnijski pastoralni kot v katehetskem udejstvanju, pomembnem za širšo skupnost. Skupaj z bratom Bernardinom, župnikom v sosednji Vrtojbi, kasneje pa v sodelovanju z Albertom Metlikovcem, župnikom v Šempetru pri Gorici, je po vojni kot prvi v Sloveniji začel sestavljati in razmnoževati na ciklostil

sodobne katehetske priročnike, namenjene osnovnošolski mladini. Le-ti so se že v 50. letih, sicer značilnih po ostrem marksističnem ideološkem pritisku, razširili po Goriškem in drugod po Sloveniji. Bil je tudi med pobudniki mladinskega lista *Veslajmo*, ki so ga prav tako razmnoževali na ciklostil. V katehezo je uvedel številne novosti, zavzemal se je tudi za verouk predšolskih otrok in mladinski pošolski verouk. Iz Bilj je leta 1970 bil premeščen v Podnanos, kjer je začel s pastoralno dejavnostjo med zakonskimi skupnostmi. Kasneje se je naselil v rodnem Komnu, od koder je upravljal Gabrovico na Krasu, dušnopastirsko pa je pomagal tudi v Kobjegli in Štanjelu.

Pri obhajanju zlate maše Franca Godniča na Sveti gori je bil slavnostni govornik msgr. Renato Podberšič, generalni vikar koprške škofije. Zlatomašnik bo svoje slavje ponovil skupaj z drugim slavljencom, Srečkom Šuligojem, sredi junija letos v Komnu.

M.V.

IZ PRIMORSKIH SREČANJ

GORIŠKA GLASBENA DEDIŠČINA "V BELEM"

V vsaki številki Primorskih srečanj je objavljenih veliko aktualnih člankov, ki se nanašajo na Slovenijo, pa tudi na zamejstvo. Med prispevki zadnje številke je poglobljeno poročilo Tatjane Gregorič, profesorice muzikologinje in sociologinje, odgovorne urednice revije ter časnikarke-urednice novogoriškega Studia Radia Koper, o poslanstvu Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici. Značilen je že naslov prispevka, ki se glasi *Goriška glasbena dediščina v "belem"*. Gre za izpoved in obračun z usledinami prejšnje ideologije, ki so nekaj usmerjale avtorice. Tatjana Gregorič najprej citira misli gospoda Andreja Bratuža, zdaj tudi glavnega urednika našega tednika, "da se je slovenski zamejski prostor ohranjal in se ohranja predvsem z orožjem duha. Od kmečkih uporov dalje se primorski Slovenci upiramo nasilju in krivicam s pesmijo, besedo in glasbo. Samo z močjo duha, kulture in vere lahko vsemu navkljub ponosno korakamo v svoje zarje Vidove." V nadaljevanju svojega prispevka omenja, da je ob branju omenjenih misli, ki so zapisane v uvodu lične knjižice, izdane oktobra 1989 ob 30-letnici ZSKP v Gorici, še z veliko nejevero, nezaupanjem in nerazumevanjem zrla v slovensko zamejstvo na Goriškem, predvsem tisto, ki se je odevalo v bele ideološke barve. "Vzgojena v duhu komunističnega ideala družbe, sem ob pisanju diplomske naloge (*Glasbeno delo goriškega skladatelja Emila Komela*) v osemdesetih letih nenehno begala med podatki, ki sem jih zbirala o glasbenemu življenju v Gorici vse izpred prve svetovne vojne do druge in še po njej. Preprosto mi ni uspelo razkriti

(ali se mu vsaj približati) bistva politično-ideološke razdvojenosti, ki je nastala tudi med kulturniki-glasbeniki po letu 1947. Po različnih knjigah in zapisih sem zaslepljena sledila le glasbenemu razvoju tistih protagonistov, ki so videli v marksistični ideologiji svoj idejni in kulturni vzor. V popolni skrivnosti pa mi je ostajala vzporedna glasbena zgodba Gorice, zgodba, ki so jo v marsičem bolj plodno pisali pripadniki krščanskega nazora. Vinko Vodopivec, Lojze in Jožko Bratuž, David Doktorič, Ivan Laharnar, Albert in Avgust Leban, Ivan Kokošar, Emil Komel, Anton Sever, Mirko Rener, Maks Debenjak, Mirko Filej, so imena, ki so "pisala" partituro goriškemu prostoru, imena, ki so pomembno sooblikovala goriško umetnostno ozračje. Žal mnogim med njimi ni uspelo dobiti ustreznega mesta v slovenski glasbeni zgodovini. Križni ogenj dveh velikih ideologij (desne-leve, katoliške-komunistične) je "rodil" zelo ugodne razmere, da je bila skorajda celotna goriška glasbena ustvarjalnost in poudarjalnost potisnjena na rob (in celo izven nje) slovenske glasbene pripovedi. Njeno dragoceno in omikano poanto mnogi odkrivamo šele v zadnjih treh, štirih letih, medtem ko so jo vsa leta skrbno negovali in ohranjali živo entuziasti Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici".

Prof. Tatjana Gregorič nato v svojem zanimivem in z iskrenostjo navdahnjenem prispevku analizira in ocenjuje vlogo, delovanje in uspehe ZSKP in delež posameznih glasbenih osebnosti in kulturnikov v njej.

M.

YOVILAND

*V mlekarni podjetja Agroind
"Vipava 1894" prevzemajo od živinorejcev
oziroma kmetijskih zadrug
okoli 15 milijonov litrov mleka letno.
Predelajo ga v najrazličnejše izdelke,
tako tudi v znani nanoški sir
in v jogurte, ki se zelo uspešno
uveljavljajo na tržišču.*

SEMINAR DEŽELNE ZVEZE ZADRUŽNIH BANK

Žgoče vprašanje pranja umazanega denarja in s tem povezana razvejana mafijaska dejavnost organiziranega kriminala, ki gre od razpečevanja mamil, podkupovanja, izsiljevanja pa vse tja do oderuštva, je bila tema nedavnega posebnega enodnevnega študijskega seminarja, ki ga je v palači Kechler v Vidmu organizirala Deželna zveza zadružnih bank.

Seminar je bil namenjen predvsem tistim dejavnikom v zadružnih bankah, ki se najpogosteje srečujejo s tem problemom in so tudi kazensko odgovorni za natančno izvajanje ustreznih predpisov. To pa med drugim pomeni, da morajo sumljive operacije tudi uradno javiti policijskim organom. Seminar je bil seveda namenjen tudi nadzornikom, ki imajo tudi v tem pogledu natančno določene obveznosti.

Seminarsko delo je vodila odgovorna funkcionarka v pravnem uradu Deželne zveze dr. Snidero, zakonske predpise pa sta osvetlila vsak s svojega zornega kota dr. Oliviero Drigani, svetnik pri Prizivnem sodišču v Trstu, in dr. Giuseppe Maddalena, visoki funkcionar v Italijanskem deviznem uradu. Podrobno sta obdelala obsežna zakonska določila ter nato v obliki razgovora z udeleženci seminarja pojasnila številna praktična vprašanja, ki se najpogosteje pojavljajo v vsakodnevem poslovanju pred bančnim okencem, od koder je seveda treba sumljive operacije "skladiščiti" v računalniški arhiv.

Kot je že običaj, so se seminarja udeležili tudi predstavniki vseh treh slovenskih zadružnih bank iz naše dežele, ki aktivno sodelujejo v vseh organih in pri raznih pobudah zadružnega kredita.

(MAB)

CILJ 5B: DEŽELA ZA RAZVOJ HRIBOVITIH IN ZAPOSTAVLJENIH PREDELOV

Evropska skupnost je že pred dobrim letom pripravila načrt za ohranitev poseljenosti hribovitih in nerazvitih dežel. Ta načrt so poimenovali s kratico 5b in je zanimiv tudi za širše področje v deželi Furlaniji Julijski krajini. Vanj niso vključene občine v tržaški pokrajini. Vsekakor pa lahko Cilj 5b zanima prebivalce Beneške Slovenije, Rezije in Kanalske doline, Karnije in tudi številnih nižinskih občin. Evropska skupnost namerava ohraniti poseljenost gorskih

krajev predvsem s tem, da omogoča bivanje na teritoriju. Zato je namenila Cilj 5b razvoju obrtništvu in malih podjetij ter kmetijstvu in turistični ponudbi kmetij. Kmetije, obrtniki in mali podjetniki, ki so nameravali črpati sredstva iz omenjenih evropskih skladov, so zadevne prošnje morali predstaviti na Deželno ustanovo za razvoj kmetijstva ERSA do vključno 1. aprila. Obrtniki in mali industrijci so lahko zaprosili za sredstva za nakup potrebnega zemljišča ali samih hal in tudi potreb-

nega orodja in mehanizacije. Kmetijstvo ima več možnosti, saj bodo dodeljena sredstva lahko potrosili za ureditev namakalnih sistemov, za ovrednotenje domačih pridelkov in za vračanje k setveni in kulturni raznolikosti. Prav tako so sredstva namenjena obnovi zgradb in shramb ter hlevov, za nakup potrebne mehanizacije in za izboljšanje higienskih razmer v hlevih. Poseben sklad je namenjen razvoju kmečkega turizma.

ZAVRNJEN PRAVILNIK ZA TRŽAŠKI OFF-SHORE

Pristojna evropska komisija je zavrnila pravilnik za delovanje centra za finančne in zavarovalniške storitve off-shore v Trstu. Evropski organizmi so lani pristali na uresničitev tega načrta, a so zahtevali, da se pripravi pravilnik o

delovanju, ki naj bi upošteval pogoje, in sicer, da bodo davčno-finančne olajšave časovno omejene, da morajo veljati izključno za posle z državami Vzhodne Evrope in da so zadevne operacije vezane izključno na Trst. Posebna italijanska skupina izvedencev, ki je pripravljala ta pravilnik, pa očitno ni

upoštevala evropskih smernic in zato predstavljeni dokument ni bil odobren. Italija bo seveda še imela čas, da predstavi potrebne popravke oz. nov pravilnik, ki naj upošteva določila Evropske komisije za nadzorovanje nelojalne konkurence v državah članicah.

ZGONIK - VARIANTA REGULACIJSKEGA NAČRTA

Na županstvu v Zgoniku je do 27. aprila, ob delavnikih od 9. do 11. ure in ob praznikih od 14. do 15. ure, na ogled podrobni načrt variante št. 9 občinskega

regulacijskega načrta. Zgoniški občinski svet je to varianto odobril 7. decembra 1995. Pred kratkim pa ga je odobril tudi Deželni nadzorni odbor. Zakon predvideva, da imajo občani in drugi lastniki zemljišč pravico, da v tridesetih dneh v pisni obliki in na kolkovanem papirju vložijo morebitne ugovore.

OLJKA, NAŠA STARA SPREMLJEVALKA (II. del)

DANILO ČOTAR

Poznavalci rastlinske zgodovine se do danes še niso sporazumeli, katera dežela naj bi bila zibelka te rastline. Prevladuje mnenje, da se je oljka razširila iz pokrajin južno od Kavkaza: Armenije in Male Azije. Botanične knjige navajajo dve vrsti oljke: navadno in divjo. To zadnjo pogosto srečamo po južnih kraških gmajnah blizu morske obale. Ima manjše in bolj zaokrožene liste, opremljena je s trni, plodovi so zelo majhni, hudo grenki in vsebujejo prav malo olja. Nekateri menijo, da se je gojena oljka razvila iz te divje vrste in da je njen razvoj pospešil človek z odbiranjem že v starih časih. Drugi dvomijo, da bi bilo tako, in trdijo, da sta se dve vrsti razvili neodvisno, še preden se je človek zavedel, s čim ima opravka.

Oljke postanejo včasih prav mogočna drevesa in dosežejo tako starost kot malokatero drugo drevo. Sivo deblo je pri starih primerkih vse skrotovičeno in v notranjosti večkrat votlo. Oljka neprestano poganja ob deblu nove

mladike, ki se rade stisnejo h glavnemu deblu, se k njemu prirastejo in spojijo v en sam objem. Zimzeleni listi so na vrhu temno zeleni, spodaj pa sivo srebrni in gosto dlakavi. Listi so usnjato trdi, kot se spodobi za rastlino, ki mora prenašati hudo sušo. Od aprila do junija oljka obilno cvete. Od belih cvetk se le neznamen del oplodi in razvije. Trdo koščico s semenom pokriva mesnat plašč. Od začetka je zelen; ko se bliža zrelosti, pa se spreminja v vinsko vijolične tone in nazadnje po črni. Pri oljki se odvija vse počasi in po tem pravilu

dozoreva tudi plod. V toplejših krajih so olive zrele nekje oktobra, novembra, pri nas pa tudi decembra in januarja.

Kot vse gojene rastline ima oljka celo vrsto zajedalcev. Največjo škodo prizadene nasadom oljčna muha, katere ličinka se razvije v plodovih. Ta muha je podobna tisti, ki kviri naše češnje, in tako dobimo tudi olive s črvičkom. Nasadi, ki so pomaknjeni bolj proti severu, poznajo še hujšega sovražnika: to so ostre zime. Oljka kar dobro zdrži kratkemu valu mraza; če pa nizka temperatura pritiska predolgo, se drevo vda. Tako se je zgodilo v hudi zimi leta 1985, ki je ugonobila veliko oljčevja od Toskane proti severu. Drevesa so morali posekati in so potem iz starih korenin na novo pognala.

KONEC

okusi - mili ali pikantni - morajo biti koncentrirani do prave stopnje, konsistenca omake ne sme biti lepljiva in nazadnje še omake, ki jih ponudimo hladne, morajo biti gostejše od toplih.

BEŠAMEL

Preprosto bešamelno omako lahko začnimo samo s soljo, poprom in muškatnim oreškom, vendar je omaka veliko bolj okusna, če mleko najprej prevremo s čebulo, lovrovim listom in poprovimi zrnji. Omako je treba dobro prekuhati, da ne bi imela okusa po moki. Svočas je bilo v navadi, da so jo počasi kuhali pol ure ali še dlje; ker pa se med kuhanjem rada prismoji, jo danes večinoma kuhamo le dve ali tri minute. Za bešamelno omako potrebuje-

mo: 250 ml mleka, 20 g surovega masla, 20 g moke, ščepec naribanega muškatnega oreška, po potrebi malo več soli in belega popra. Dodatki za okus (po želji): rezina čebule, majhen lovorov list, 1/2 žličke poprovih zrn. Dodatke za okus zavremo z mlekom in pustimo 10 minut v pokriti posodi. Za prežganje razpustimo v kozici surovo maslo in primešamo moko ter pražimo približno 1 minuto, da se mešanica speni. Kozico odstavimo, da se malo ohladi; skozi cedilo prilijemo mleko in medtem omako nenehno stepamo z metlico za sneg. Kozico postavimo nazaj na grelno ploščo in omako zavremo. Medtem nenehno stepamo, da se omaka zgosti. Začnimo z muškatnim oreškom, s soljo in poprom ter pustimo kuhati še 2 minuti.

DALJE

GORSKI TURIZEM V FJK

3. t.m. je videmski vele-sejem predstavil v tržaškem hotelu Savoia pobudo Verde montagna viva (Žive zelene gore) s podnaslovom Deželne gore pod reflektorji, aktivnosti in turistične poti v naravi. Gre za prvo razstavo o gorah, ki bo na videmskem razstavišču od 18. do 22. t.m. in je nastala s podporo Evropske skupnosti. Žive zelene gore je pobuda, namenjena aktivnemu in dinamičnemu turistu, ki ga zanimata šport in dobro počutje; turistu, ki si želi ponovno odkriti stare vrednote in tradicionalne okuse v skladu z obstoječim naravnim in kulturnim kontekstom. Počitnice v Furlaniji se ujemajo z vrsto turizma, ki je v vzponu po vsej Evropi in vabi predvsem mlade obiskovalce. Te privlačuje vse večje povpraševanje po kakovosti okolja, ki je posledica nevarnosti življenja v mestih. Deželne gore so torej lahko idealni cilj izletnikov, ki si želijo ekskurzij v kraje, ki jih še ni preplaval masovni turizem. Gostje so lahko tu aktivni, saj se lahko ukvarjajo z vsakovrstnimi športnimi dejavnostmi, ali pa iščejo notranje ravnovesje v optimalnih pogojih deviškega naravnega okolja. Vse to bogatita še edinstveni okus lokalne kuhinje in tradicija.

Odgovore na tovrstni turizem lahko dobite v 1500 m² Žive zelene gore, kjer 1000 stez pelje po tem ozemlju, po poteh krajevnega obrtništva in enogastronomskih ponudb. Tu lahko odkrivате parke in naravne rezervate, kjer se lahko tudi urite v različnih vodnih, zračnih, "zelenih in belih" športih.

Predvidena je tudi vrsta posvetov o gorah: ob odprtju razstave bo npr. srečanje na temo Produkt gorskega turizma - prilagoditev ponudbe.

Značilne ponudbe Žive zelene gore: padalstvo, folklor, jadrnanje, kmečki turizem, telemark, restavracije, vrelci, pršut San Daniele, rafting, hoteli, gorske skupnosti, jamarstvo, potapljanje, gobe, kolesarstvo, plezanje, lokostrelstvo, freeclimbing, briška vina, alpsko smučanje, sleddog, trekking, kajakaštvo, ribolov, gorsko kolesarstvo, obrtništvo, kočice, tek na smučeh, mineralogija, jabanje, planine in orientacija.

E.D.

NAŠA DRUŠTVA

OB 35-LETNICI ŠZ OLYMPIA: "RABIMO REKREACIJO IN MLADE"

24. marca je preteklo 35 let od dneva, ko se je v dvorani Marijine družbe na Placuti v Gorici - takrat edine dvorane, ki je bila na voljo Slovencem v Gorici - na pobudo prof. Martina Kranerja in ob pomoči pokojnega duhovnika Mirka Fileja, takratnega predsednika Slovebskega katoliškega prosvetnega društva v Gorici, zbralo čez 50 mladih fantov in nekaj starejših, da ustanovijo novo slovensko športno društvo. Od mladih je bilo mnogo gojencev Alojzijevišča, nekaj pa jih je bilo iz Dijaškega doma.

Na tistem ustanovnem občnem zboru, ki mu je predsedoval Kraner in je zapisnik pisal dijak Peter Komac, so izbrali ime Športno združenje Olympia - Polisportiva Olympia in so sprejeli društvena pravila (taka, kot so še danes), izvolili pa so tudi 9 društvenih odbornikov. Ti so bili: Slavko Bratina, Antonija Calligaris, Pavel Čampa, Poldo Devetak, Martin Kraner, Majda Šiligoj in Mladen Uršič. Kot svoja zastopnika so mladi izpod 16 let (po določilih pravil) izvolili Ernesta Anselmija in Jožeta Ceja; kot zastopnik Oratorija oz. Katoliškega doma je po določilih pravil kot deseti odbornik bil vključen Mirko Filej. V nadzorni odbor so prišli Bruno Bensa, Ivo Bolčina in Venko Devetak, v razsodišče pa Hadrijan Corsi, Aleš Cussigh in Ivica Gruden. Na prvi seji dne 28. marca so odbor sestavljali:

predsednik Kraner, podpredsednik Filej, tajnik Bratina, blagajnik Čampa, gospodar Ceja, športni vodja Kraner, referent za mladino in lahko atletiko Anselmi in za odbojko Devetak, za propagando Uršič... Tedanja Olympia ni imela svoje telovadnice (in še mnoga leta ne, vse do l. 1987), niti lastne društvene sobe; na voljo je imela samo odbojkarsko igrišče na odprtem in nekaj prostora poleg Katoliškega doma za vadbo lahke atletike. Predvsem pa je bila brez gotovih denarnih sredstev, brez gotovih denarnih podpor in prispevkov zasebnih in javnih ustanov. Edini denarni viri v prvih letih so bili prispevek za druge KTD, malenkostna članarina in "posojila" iz predsednikovega žepa. Olympia pa je imela mnogo poguma, zagnanosti, vztrajnosti, požrtvovalnosti in zavesti pripadnosti svojemu društvu. Te lastnosti so odbojkar dale pogum, da se je društvo že takoj prvo leto včlanilo v državno odbojkarsko in lahkoatletsko (FIPAV in FIDAL) in naslednje leto še v namiznoteniško zvezo (FITET). Ni bilo samo formal-

no včlanjeno, am-pak se je tudi dejansko udeleževalo: imelo je dve moški odbojkarski moštvi (seniores in juniores), dve lahkoatletski moštvi (fantje in dekleta) in namiznoteniško skupino; dosegla je zavidljive uspehe na pokrajinski in tudi na deželni ravni. Ime Olympia je postalo znano; v športu je bilo sinonim aktivnosti in športnih dosežkov. Vsi vaditelji in trener (bil je samo eden za odbojko in lahko atletiko vse do l. 1969) so vadili in delali zastonj in trener je s svojim avtom prevažal atlete na treninge in tekme.

Poudariti je treba, da je bila Olympia prvo slovensko povojno odbojkarsko in lahkoatletsko društvo na Gorškem; l. 1967 je priredilo prvo povojno telovadno-folklorno akademijo ter l. 1962 organiziralo prvi mednarodni odbojkarski turnir z udeležbo ekipe iz Kanala v Sloveniji. Leta 1972 se je društvo včlanilo v državno smučarsko zvezo (FISI); l. 1974 je bila ustanovljena še ženska odbojkarska sekcija in nato, l. 1976, celo rokometna ekipa, ki pa je delovala le eno leto. Že takoj l. 1962 pa je Olympia organizirala športno manifestacijo Memorial Mirko Filej, ki je potekala vsako leto vse do 1975; obsegala je tekmovanje v odbojki, lahki atletiki,

namiznem tenisu, kolesarjenju, nogometu, streljanju z zračno puško, balinanju in košarki. Se eno športno manifestacijo so pri Olympii organizirali l. 1970 in je še danes: odbojkarski turnir Pokal Peter Spazzapan.

Od l. 1961 do l. 1988 so Olympii predsedovali predsedniki: Martin Kraner (1961-69), Ivan Černic (1969-70), Marjan Visintin (1970-76), Karlo Bresciani (1976-81), Jože Vrtovec (od 1981 do nov. 1987), Martin Kraner (od nov. 1987 do julija 1988). Od l. 1988 pa sta se zvrstila Mirko Spazzapan do 1994 in Simon Komjanc od 1994 do danes.

Olympia je sedaj zelo dejavna in uspešna samo v odbojki: ima 4 moške in 2 ženske ekipe, ki jih trenira 4 ali 5 trenerjev (vsi so plačani), ima lastno telovadnico, prevozno sredstvo in društveno sobo; za svojo dejavnost je deležna prispevkov javnih in zasebnih ustanov, ki v precejšnji meri krijejo stroške. Lahkoatletska dejavnost je prenehala l. 1980. Društvo je še vpisano v državno smučarsko zvezo, vendar je ta dejavnost skromna.

Želeti je, da bi društvo mislilo tudi na rekreacijo za starejše in najmlajše (telovadba in kak šport, npr. balinanje ipd.). Predvsem pa je želja, da bi našli še kaj mladih, ki bi zavzeto nadaljevali poslanstvo Olympie v našem slovenskem prostoru.

K.M.

AMATERSKI NOGOMET

Naši za napredovanje

Razveseljivo je, da se skoraj v vseh amaterskih ligah slovenske enajsterice borijo za napredovanje. V promocijski ligi to velja za obe goriški postavi, Juventino in Sovodnje. V prvi amaterski ligi se v vodstvu izmenjujeta Zarja in Primorje. V tretji ligi pa je slika v obeh skupinah rožnata. V goriškem delu se doberdobska Mladost poteguje za prvo mesto, medtem ko so v tržaški skupini vodilne enajsterice Brega, Krasa in Gaje.

KOSARKA

Jadran še upa

Naša združena ekipa še upa v napredovanje v B-1 ligo, oz. v dodatna tri srečanja z vodilno Biello. Kot je priznal sam predsednik Vidoni, so možnosti Jadrancev še minimalne, "modri bojovniki" pa se bodo srčno borili vse do poslednje sekunde zadnjega srečanja.

ODBOJKA

"V Slogi je moč"

Še največ možnosti za napredovanje imata obe ekipi Sloge, ki nastopata v C-1 ligi, predvsem po odločitvi federacije, da preuredi posamezne lige. Tako fantje kot dekleta zasledajo vodilno mesto, tako da ne bi smeli imeti večjih težav. Možnosti za napredovanje imajo v isti ligi tudi pri Soči, vse ostale šesterke pa so v "mirnih vodah".

POHOD

Tradicionalni "Memorial Mirko Škabar"

SK Devin prireja v nedeljo klasični pomladanski pohod od Praprota do Repna. Poimenovan je po pokojnem dolgoletnem neutrudljivem odborniku Mirku Škabarju. Gre za pravo obmejno srečanje planincev. Če bodo vremenske razmere naklonjene, lahko organizatorji pričakujejo veliko število udeležencev. Odhod ob 8.30 iz Praprota (za prevoz iz Repna nazaj je poskrbljeno).

GORSKO KOLESARSTVO

Tekma KD Hrast v Doberdobi

V nedeljo bo na Prazniku pomladi tekma z gorskimi kolesi 2. pokal pomladi. Progo dveh km bodo tekmovalci, razdeljeni po starostnih kategorijah, prekosarili v dveh spustih. Da bo tekma bolj zabavna, bodo ob progi postavljene majhne ovire, skoki, slalom med smučarskimi količki ipd. Predvideno je tudi nagajevanje društev in skupin. Start ob 15. uri, vpis pa do 14.

JADRANJE

BEZIN IN KOŠUTA PREKO OCEANA

ERIK DOLHAR

kratkopogovorili o tej pravkar doživeti življenjski izkušnji.

Bi nam najprej opisali svoje občutke po tako pomembnem uspehu?

Regata je bila zelo lepa, morda predvsem zato, ker sem o njej že več let sanjal, ko sem jadrnal po Jadranu. Vedno sem si želel na ocean. Ko me je kapitan Chersi vprašal, če bi se želel udeležiti tako pomembne regate, nisem imel nobenega dvoma. Seveda sem izredno zadovoljen, da sem se je udeležil.

Je morda kak dogodek ali anekdota, ki se je posebno spominjate?

Preživeli smo prelepe dni. Na morju smo bili 15 dni in 15 noči, nikdar pa nam ni bilo dolgčas, saj je bilo dela na pretek: malo smo delali z jadrni, malo s

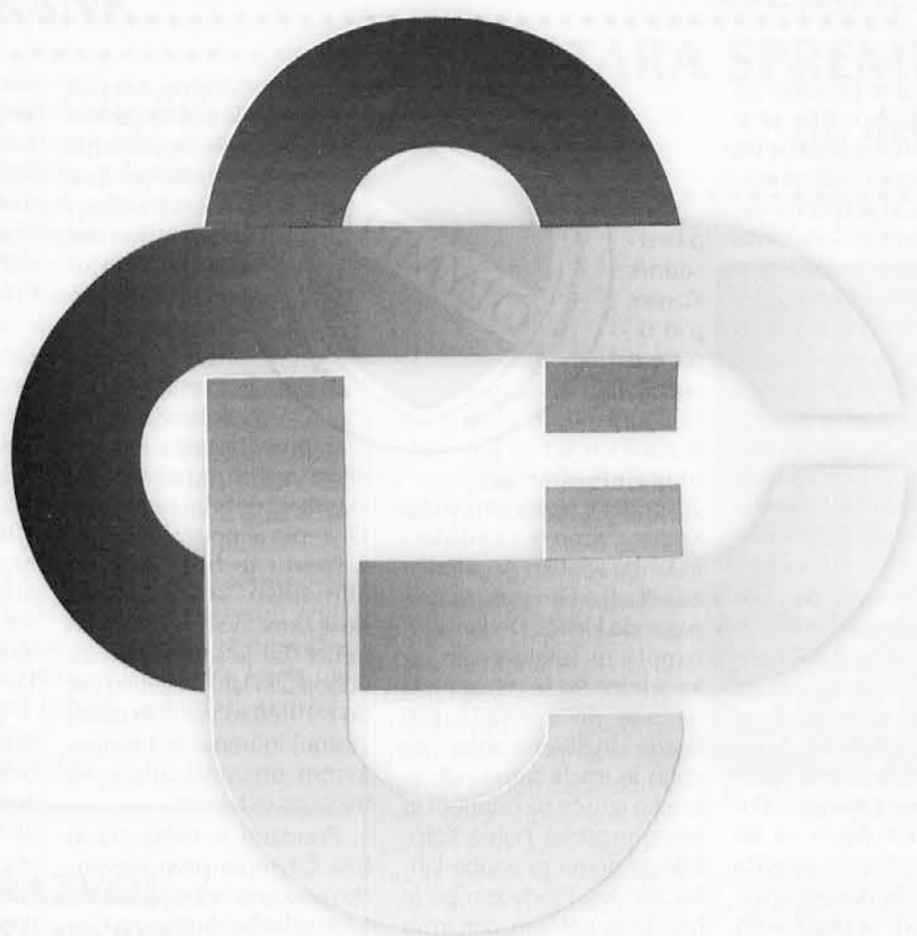
krmilom itd. Posebno se spominjam na srečanja s kiti, delfini, letečimi ribami, katerih letenje je bilo krasno opazovati, ker so to vendar ribe, ki pa zelo dobro in lepo letijo.

Kdaj se jadrarec zave, da mu je domače morje postalo pretesno?

Tega se zave, ko opravi že vse regate po Jadranu, kot so Rimini-Krf, 500x2, Settimana velica, Lignano in podobne. Takrat se v jadrncu porodijo misli oz. sanje po oceanu, ker si tam pričakuje nekaj več.

Ali kolegu Devanu zavidate, da se je ustavil na Martiniki?

TVOJE DOMAČE BANKE

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

SEDEŽ: *OPČINE, ULICA RICREATORIO 2*
TEL. 040 / 21 491

PODRUŽNICE: *TRST, TRG LIBERTA 5*
NABREŽINA, TRG SV. ROKA 106
SESIJAN, SESIJAN 44
BAZOVICA, ULICA GRUDEN 23

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA SOVODNJE OB SOČI

SEDEŽ: *SOVODNJE OB SOČI, /GO/
PRVOMAJSKA 75, TEL. 0481 / 88 21 55*

PODRUŽNICA: *ŠTANDREŽ, /GO/
ULICA DEL CARSO 73/A, TEL. 0481 / 52 08 32*

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA V DOBERDOBU

SEDEŽ: *DOBERDOB, ULICA ROMA 23*
TEL. 0481 / 78 063

PODRUŽNICA: *RONKE, ULICA C. D'ANNUNZIO 96/A*
TEL. 0481 / 47 41 60